

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ,
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**«ΑΝΙΧΝΕΥΟΝΤΑΣ ΤΗ ‘ΜΕΤΑΒΑΣΗ’. ΤΟ BLOGGING ΩΣ
ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑ-ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΡΟΥΜΑΝΙΑ»**

ΤΗΣ:
ΚΑΡΑΜΑΝΙΩΛΑ ΛΑΥΡΕΝΤΙΑΣ

Α' ΕΠΟΠΤΡΙΑ: ΔΕΛΤΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
Β' ΕΠΟΠΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΗΛΙΑ ΠΗΝΕΛΟΠΗ

ΒΟΛΟΣ
-2008-

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 6497/1
Ημερ. Εισ.: 18-08-2008
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: Δ
006.7
ΚΑΡ μ.1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
• ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
• ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ:ΕΙΣΑΓΩΓΗ: “ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ ΣΤΗ BLOGARIA”	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: BLOGGING ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ	
Α) ΤΟ BLOG Η ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ	5
Β) ΤΟ BLOGGING ΣΤΟΝ ΜΕΤΑ-ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: BLOGGING ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	
Α) BLOGS: «ΕΚΠΤΩΤΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ» ΚΑΙ «ΡΕΥΣΤΟΙ ΤΟΠΟΙ»	18
Β) ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	24
• ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: «BROADCAST YOURSELF- BLOG YOURSELF»	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΙΜΑΙ BLOGGER, ΕΙΜΑΙ ΠΟΛΙΤΗΣ	
Α) ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ BLOGGER	32
Β) ΑΞΟΝΕΣ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΟ «ΙΣΤΟΛΟΓΕΙΝ ΕΣΤΙ ΦΙΛΟΣΟΦΕΙΝ» ;	
Α) Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	51
Β) ΠΟΛΙΤΗΣ – ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ; Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	59
• ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ:«‘HUNTING AND GATHERING’ IN A BLOGSPHERE(-VILLE)?»	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η «ΡΟΥΜΑΝΙΑ» ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΤΟΥ «ΕΘΝΟΥΣ»	
Α) Η ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	68
Β) ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ- ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η ΧΩΡΟ-ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΗΣ «ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ»	
Α) ΤΑ ΒΙΝΤΕΟ	77
Β) Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΩΡΟ – ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΩΝ	82
▪ Ο χρόνος	83
▪ Ο χώρος	90
• ΑΝΤΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ	100
• ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	104
• ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	122
• ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ	127

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την πραγματοποίηση αυτής της έρευνας, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω μια σειρά από ανθρώπους, οι οποίοι ως σύνολο, αποτελούν μεγάλο κομμάτι της ζωής μου και άρα συνθέτουν εμένα και την πραγματικότητα μου σε μεγάλο ποσοστό. Αρχικά την οικογένεια μου για τη στήριξη της και που πάντα πιστεύει και δεν ξεχνά να μου υπενθυμίζει πως αυτό που κάνω είναι σημαντικό. Τους φίλους μου για τις συζητήσεις και τα σχόλια, που δείχνοντας μου τις ομοιότητες και τις διαφορές μας, με βοηθάνε καθημερινά να οριοθετώ τον εαυτό μου και να μην εφησυχάζω ποτέ. Ιδιαίτερες τις επόπτριες μου, Ελευθερία Δέλτσου και Πηνελόπη Παπαηλία, που μου έδωσαν πολύ εύστοχα τα ερεθίσματα που με οδήγησαν στο τελικό αποτέλεσμα, αλλά και με βοήθησαν να πιστέψω στον εαυτό μου και την δύναμη της σκέψης, κάτι χωρίς το οποίο δεν ξέρω αν θα τα κατάφερνα. Επίσης το τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, που ως σύνολο όσων το αποτελούν -καθηγητών και φοιτητών- με βοήθησε κατά πολύ να οργανώσω τη σκέψη μου, δίνοντας της ανθρωπολογική κατεύθυνση και δείχνοντας μου τον δρόμο μου, έναν δρόμο που καμιά φορά νομίζω πως με περίμενε για καιρό. Ιδιαίτερος θέλω να ευχαριστήσω τη φίλη μου Ελευθερία Σταύρου, που με βοήθησε με τη μετάφραση κομματιών του αρχείου του blog και άρα να διαχειριστώ τον όγκο της πληροφορίας που υπάρχει εκεί. Τέλος, θερμές ευχαριστίες δίνω στους Κατερίνα Ahmad, Ηλία και Χριστίνα Γκλαβίνα που με βοήθησαν με τη μετάφραση προφορικών κομματιών των βίντεο, αλλά και στη Φανή Γλουστιάνου για τη συντακτική επιμέλεια του κειμένου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή έχει σκοπό να εξερευνήσει μία από τις μορφές με τις οποίες εμφανίζεται σήμερα η πολυσυζητημένη από πολιτικούς επιστήμονες, κοινωνιολόγους και οικονομολόγους, «μετάβαση» στη νότιο-ανατολική Ευρώπη και συγκεκριμένα σε μία πρώην σοσιαλιστική χώρα, τη Ρουμανία. Ο όρος «μετάβαση» ωστόσο δεν χρησιμοποιείται αβίαστα αλλά προσεγγίζεται με κριτική διάθεση, ως μια διαδικασία η οποία δεν είναι απόλυτα εξελικτική και που μπορεί να παρουσιάζει ρευστότητα, υβριδικές μορφές ταυτοποίησης και αμφισημία. Το παρόν κείμενο αποτελεί έτσι προϊόν μιας έρευνας που πηγάζει από τον συνδυασμό δύο ευρύτερων πλαισίων, τον μετά-σοσιαλισμό και το διαδίκτυο. Όπως θα ισχυριστώ εδώ, το blogging είναι μια πρακτική που αναδεικνύεται σημαντική μέθοδος επιτέλεσης της πολιτικής ιδιότητας και της μετά-σοσιαλιστικής εθνικής ταυτότητας. Αυτή είναι μια ταυτότητα η οποία προϋποθέτει για τον ορισμό της τον έτερο πόλο της «Δύσης» μέσω του κοινού συμβολισμού της «Ευρώπης» και της «Αμερικής».

Πιο συγκεκριμένα, μιλώντας για blogging αναφέρομαι στην πρακτική εκείνη που συνεπάγεται τη δημιουργία «προσωπικών» χώρων στο διαδίκτυο, των blogs, οι οποίοι κινούνται ανάμεσα στην ερασιτεχνική δημοσιογραφία και στις σελίδες προσωπικού ημερολογίου. Ο όρος blog προέρχεται από τη σύντμηση των λέξεων web και log, ο οποίος στη συνέχεια έγινε weblog, we blog και blog. Προέρχεται δηλαδή από τη σύντμηση δύο αγγλικών όρων, που παραπέμπουν στην άρθρωση λόγου στο διαδίκτυο μέσω περιοδικών καταχωρήσεων. Αυτό διαφαίνεται και από την ελληνική απόδοση του, δηλαδή ιστολόγιο. Πρόκειται για ένα νέο είδος λογισμικών που σκοπός τους είναι να δίνουν βήμα στους πολίτες για να εκφραστούν μέσω άρθρων, βίντεο, εικόνων και ηχητικών αρχείων. Εκεί, λοιπόν, κεντρικό ρόλο έχει η διαντίδραση με άλλους χρήστες του διαδικτύου. Η δράση αυτή συνεπάγεται ένα είδος συλλογικότητας, που αν και δεν έχει ξεκάθαρα όρια, φανερώνει μια ξεκάθαρη ταυτότητα, αυτή του blogger. Επίσης, είναι φορτισμένη κυρίως πολιτικά και συγκροτείται γύρω από τους άξονες της εναλλακτικής δημοσιογραφίας και της ελευθερίας της έκφρασης, μέσω της χρήσης κριτικής και ειρωνείας. Έτσι, η πολιτική ιδιότητα επαναπροσδιορίζεται στο μετά-σοσιαλιστικό καθεστώς και λειτουργεί παράλληλα ως μέσο αναπαραγωγής του πολιτισμικού νοήματος και της «χώρο-χρονικής» διευθέτησης του μετά-σοσιαλισμού.

Η διευθέτηση αυτή χαρακτηρίζει το παρελθόν μέσω του «σοσιαλισμού» και το μέλλον μέσω της «Δύσης» χρησιμοποιώντας ρητορικά σημεία όπως η «εξέλιξη» και η «ανάπτυξη». Δημιουργεί κατ' αυτόν τον τρόπο ένα είδος ερευνητικής αμηχανίας όσον αφορά την προσέγγιση της «μετάβασης», αλλά και καταδεικνύει στην ουσία κάτι βαθύτερο, το ότι η δεύτερη γενιά επιχειρεί κατ' αυτόν τον τρόπο να επουλώσει το σοσιαλιστικό τραύμα, με τη χρήση ενός είδους μνήμης χωρίς βιωμένη εμπειρία. Έτσι, χωρίς να αναγνωρίζει απαραίτητα αυτή τη λειτουργία που επιτελεί, συμβάλλει στην πολυμορφία της «μεταβατικής» διαδικασίας, μέσα από τον «εναλλακτικό» χαρακτήρα της πρακτικής του blogging, αλλά και μέσα από αναδιαρθρώσεις εννοιών με τις οποίες συμπορεύεται, όπως του χώρου, της δημόσιας σφαίρας, της δημοκρατίας, της κοινωνίας των πολιτών, ή της μεσολάβησης του πολιτισμικού νοήματος. Το τελικό αποτέλεσμα δηλαδή, αποτελεί όπως φαίνεται «προϊόν» της ρητορικής που ενδύεται η πρακτική του blogging -ως ακρογωνιαίος λίθος που πιστοποιεί την ύπαρξή της- και της διαντίδρασης των bloggers με το «κοινό», το οποίο σπάει πια σε κομμάτια.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας μου, κατάλαβα πως ήταν μάταιο αλλά και αρκετά απλοϊκό να ψάχνω σχέσεις αιτίου-αποτελέσματος για να περιγράψω τις δυναμικές που αναπτύσσονται κατά τη συγκεκριμένη πρακτική. Συγκεκριμένα, αν προσπαθήσει κανείς να αναλύσει το «διαδίκτυο», τον «μετά-σοσιαλισμό», τη «μετάβαση», τη «Δύση», το «παρελθόν» ή το «μέλλον», ως συμπαγή μορφώματα, τότε γρήγορα αντιλαμβάνεται πως αυτό είναι κάτι που δεν αρκεί. Αυτό συμβαίνει γιατί έτσι δεν μπορεί να περιγράψει το καθεστώς διάχυτης ρευστότητας -σε κάθε επίπεδο ορισμού και ταυτοποίησης- στο οποίο συμβάλλει κατά πολύ και η μεταξύ τους διαπλοκή. Όλα αυτά προσεγγίζονται ως κομμάτια μόνο μιας ενιαίας ολότητας, η οποία συντίθεται και από τις εννοιολογικές τους αναφορές και που μέσα από την ανθρωπολογική τους προσέγγιση μας οδηγούν στην κατανόηση όψεων μόνο της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως αυτή βιώνεται σήμερα στη Ρουμανία.

Έτσι, θέλοντας να δείξω έναν από τους τρόπους με τους οποίους γίνεται σήμερα η διευθέτηση της μετά-σοσιαλιστικής ταυτότητας, πολιτικής και εθνικής, προσέγγισα το διαδίκτυο από δύο πλευρές. Ως «ζωντανό και συγχρονικό αρχείο» από τη μια και ως έναν από τους πολλούς «τόπους» στους οποίους μπορεί να ανιχνεύσει κανείς δυναμικές της «μετάβασης». Σίγουρα δε θεωρώ αυτή την έρευνα «αντιπροσωπευτική» μιας γιγαντιαίας τάσης που λαμβάνει χώρα στη Ρουμανία και αφορά σε ένα γενικότερο καθεστώς διαχείρισης της πληροφορίας ή διαπραγμάτευσης

του έθνους μέσω μιας μοναδικής πρακτικής. Είναι όμως ενδεικτική των λειτουργιών που μπορεί να επιτελέσει η πρακτική του blogging, όπως η αναπαραγωγή του πολιτισμικού νοήματος, μέσω της ταυτότητας που συνεπάγεται.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: “ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ ΣΤΗ BLOGARIA”

16803¹

CREEAZA-TI UN BLOG ACUM!

COME BLOG WITH US!

25054 utilizatori 16803 bloguri 149462 insemnari 262016 de comentarii

16803 blogs λέει πως

έχει το Weblog. Άντε, μα, είναι σοβαροί; Ποιος τους πιστεύει; Ναι, θα ήταν 16803 χρήστες, οι οποίοι έχουν φτιάξει έναν λογαριασμό εκεί για να δουν περί τίνος γίνεται λόγος και το άφησαν... ..Αλλά για να είμαστε σοβαροί, στο Weblog δεν πιστεύω ότι θα δω περισσότερα από 2 - 3000 blogs στα οποία γράφουν καλά. Η διαφορά είναι τεράστια. Φυσικά και θα έλεγαν στην διαφήμιση ότι είναι 16803, αλλά η αλήθεια είναι λίγο πιο μακριά.

Posted by mariusniculescu on March 6th, 2007

Filed under [Blogging, Romania](#) | [No Comments »](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: BLOGGING ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ

A) ΤΟ BLOG Ή ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ

Το παραπάνω απόσπασμα αποτελεί ένα από τα πολλά άρθρα που έχουν δημοσιευθεί στο blog ή αλλιώς ιστολόγιο, ενός νεαρού Ρουμάνου blogger, του Marius Nicolescu. Ο Μάριος είναι σήμερα 21 ετών και άρχισε να «μπλογκάρει» το 2004, δηλαδή 4 χρόνια πριν. Άρχισε δηλαδή να γράφει με μεγάλη συχνότητα άρθρα σε έναν προσωπικό χώρο στο διαδίκτυο, έναν χώρο που δημιούργησε ο ίδιος, και στον οποίο φαίνεται πως ως τώρα έχει γράψει περίπου 450 άρθρα, που αφορούν σε διάφορα ζητήματα της καθημερινής ζωής στη Ρουμανία². Εκτός από τα άρθρα αυτά,

¹ Διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην σελίδα: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/03/06/16803/>

² Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν: κοινωνικά θέματα, πολιτική, μουσική, τέχνες, κλπ.

ο Μάριος έχει δημιουργήσει και μια σειρά από 60 περίπου βίντεο³ μικρής διάρκειας, που έχει δημοσιεύσει στον διαδικτυακό τόπο YouTube⁴ και τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της blogging δράσης του.

Στον δυνητικό⁵ αυτό τόπο, οι χρήστες μπορούν να δημοσιεύσουν βίντεο τα οποία έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι μέσω ψηφιακής επεξεργασίας, που έχουν βρει από άλλες πηγές ή που περιλαμβάνουν μαγνητοσκοπημένες προσωπικές εμπειρίες και βιωματικά τους στοιχεία. Τα βίντεο αυτά παρατίθενται σε μια σειρά, ώστε να μπορεί κανείς να επιλέξει προς προβολή το περιεχόμενο όποιου επιθυμεί, ενώ το κάθε ένα συνοδεύεται από μια σύντομη περιγραφή. Οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα αναζήτησης βίντεο συγκεκριμένου ενδιαφέροντος, ενώ μπορούν να αφήσουν σχόλια ή να βαθμολογήσουν το καθένα από αυτά. Επίσης, κάποια από τα βίντεο που ο Μάριος έχει δημοσιεύσει εκεί είναι Podcasts⁶, ηχητικά δηλαδή αρχεία τα οποία μπορεί κανείς να αποθηκεύει σε δικές του συσκευές αναπαραγωγής.

Το blog του Μάριου αλλά και η ευρύτερη διαδικτυακή του δράση πρόκειται να με απασχολήσουν κατά την παρούσα εργασία, ως κομμάτια μιας ενιαίας πρακτικής που συνεπάγεται μια συγκεκριμένη ταυτότητα, αυτή του blogger. Όπως θα δούμε στη συνέχεια, το να είναι κανείς blogger σχετίζεται με μια σειρά χρήσης ρητορικών σημείων αλλά και με μια σειρά από ερωτήματα. Τα ερωτήματα αυτά σχετίζονται με την ανθρωπολογική έρευνα στο διαδίκτυο, τη θέση της ανθρωπολογίας σήμερα, τον μετά-σοσιαλισμό και τη μετά-ψυχροπολεμική εποχή. Ακόμη ερωτήματα προκαλούν τα δυνητικά περιβάλλοντα και ένα νέο είδος υποκειμενικότητας που αναδύεται εκεί, ως κεντρικό σημείο στο οποίο γίνονται προφανείς κάποιες από τις βασικές συντεταγμένες αυτού που ονομάζεται σήμερα «μετά-νεωτερικότητα».

Είναι ένας όρος που τη χρήση του συνοδεύει ένας κεντρικός προβληματισμός αναφορικά με τον ίδιο του τον χαρακτήρα ως ενιαίας χρονικής περιόδου ή ως

---

³ Μία λίστα αυτών των βίντεο μπορεί να βρεθεί στην διαδικτυακή διεύθυνση http://www.youtube.com/results?search_query=authorhmn&page=1, ενώ κάποια από αυτά που σχολιάζω εδώ, έχουν αφαιρεθεί.

⁴ <http://www.youtube.com>. Για άλλους τόπους δημοσίευσης βίντεο, βλ. ενδεικτικά: <http://www.myspace.com/>, <http://video.yahoo.com/>, <http://www.metacafe.com/>, <http://www.dailymotion.com/us>, <http://www.veoh.com/>, <http://video.google.com/>, κ.α.

⁵ Επιλέγεται ο όρος «δυνητικός» για την μετάφραση του «virtual», όπως τον επιλέγει η Αθηνά Αθανασίου (2004), αναλύοντας ψηφιακά συστήματα επικοινωνίας και κυρίως το διαδίκτυο.

⁶ Ο όρος περιγράφει ψηφιακά αρχεία τα οποία είτε μπορούν να διανεμηθούν στο διαδίκτυο, είτε να αποθηκευτούν σε φορητές συσκευές αποθήκευσης και αναπαραγωγής αρχείων. Προέρχεται από την σύντμηση των όρων «iPod» και «broadcast», δηλαδή την αντίστοιχη συσκευή της εταιρείας Apple από τη μια και την μετάδοση εκπομπής από την άλλη.

αναλυτικής κατηγορίας που εκφράζει δυτικό, επιστημονικό και ηγεμονικό λόγο. Αυτό συμβαίνει γιατί η ενδεχόμενη εξαίρεση μιας μερίδας του κόσμου από τη μετανεωτερικότητα φέρνει στο νου την εξαίρεση από την αντίστοιχη κατηγορία της νεωτερικότητας. Είναι μια εξαίρεση που συνδέθηκε για χρόνια με τη παγίωση υποτελών κατηγοριών, όπως αυτή του «πρωτόγονου» ή του «μη – ανεπτυγμένου ανθρώπου» (Marcus, 1998b: 79) και γεννά κατ' αυτόν τον τρόπο μια συγκεκριμένη αμηχανία, που θέτει ερωτήματα προς περαιτέρω ανάλυση. Όπως και να' χει πάντως, ο όρος χρησιμοποιείται στο συγκεκριμένο κείμενο θέλοντας να καταδείξει περισσότερο στοιχεία, όπως αυτά της αποσπασματικότητας, της θραυσματικότητας, της ροής και της πολυπλοκότητας του παγκοσμίου συστήματος, χωρίς να ορίζεται με συγκεκριμένα όρια και χαρακτήρα χρονικής συνέχειας.

Σύμφωνα με την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Wikipedia⁷, τα ιστολόγια άρχισαν να εξαπλώνονται το 1999, όταν ο Evan Williams και η Meg Hourishan κυκλοφόρησαν το πρώτο μόνιμα διασυνδεδεμένο λογισμικό, το www.blogger.com. Αυτό στη συνέχεια αγοράστηκε από την πολύ γνωστή εταιρεία διάθεσης λογισμικών Google, το 2003. Βέβαια το φαινόμενο είχε ξεκινήσει ήδη από το 1994, αλλά σε λιγότερο μαζικές μορφές, ενώ από το 2004 περίπου τα blogs άρχισαν να γίνονται όλο και πιο δημοφιλή εξαιτίας κυρίως των δωρεάν λογισμικών που έκαναν εφικτή τη δημιουργία ιστοσελίδων εύκολα και γρήγορα. Πρόκειται δηλαδή για «τόπους»⁸ στους οποίους οι χρήστες μπορούν να γράψουν τις εμπειρίες τους, άρθρα για την επικαιρότητα, να κάνουν σχολιασμούς, να δημοσιεύσουν φωτογραφίες, βίντεο ή οτιδήποτε άλλο θελήσουν με μεγάλη ευκολία. Κάτι θα λέγαμε ανάμεσα σε προσωπικό περιοδικό και ημερολόγιο, όπως συνηθίζεται να χαρακτηρίζεται σε

---

⁷ Η ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Wikipedia, (www.wikipedia.org), ανήκει σε μια σειρά «νέων» λογισμικών, στην λογική των οποίων εμπνέονται και τα blogs. Ο δημιουργός, δηλαδή, του λογισμικού αφήνει τον κώδικα, με τον οποίο το έφτιαξε, ανοιχτό στο κοινό. Το αποτέλεσμα είναι πως οι χρήστες μπορούν διαρκώς να επεμβαίνουν βελτιώνοντας το ή προσαρμόζοντάς το στις ανάγκες τους. Είναι πρακτική που συνήθως συνδέεται με δωρεάν ή πολύ φθηνή διάθεση του προϊόντος, ενώ το πιο γνωστό παράδειγμα, είναι το λειτουργικό σύστημα Linux. Επίσης η διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια wikipedia, αναφέρεται συχνά ως ένα ακόμα αποδεικτικό στοιχείο της συμμετοχικότητας των πολιτών στο διαδίκτυο, αφού διαμορφώνονται μέσα από την διαρκή παρέμβαση των χρηστών του.

⁸ Ενδεικτικά αναφέρονται εδώ οι πιο γνωστοί δικτυακοί «τόποι» ιστολογίων, (πλατφόρμες), «Blogger» (<http://www.blogger.com/>), «WordPress» (<http://wordpress.com/>) και ο «LiveJournal» (<http://www.livejournal.com/>). Εκτός αυτών, υπάρχουν κι άλλοι, που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στις εθνικές γλώσσες των αντίστοιχων εθνών-κρατών. Συγκεκριμένα για τη Ρουμανία, βλ. ενδεικτικά: «MyBlog» (<http://www.myblog.ro/>), «WeBlog» (<http://www.weblog.ro/>), «BlogHost» (<http://bloghost.ro/>) και «RoWordPress» (<http://ro.wordpress.com/>), ως μέρος του WordPress.

διάφορες σελίδες του διαδικτύου οι οποίες προσπαθούν να περιγράψουν τον χαρακτήρα του⁹.

Ήδη φαίνεται πως το blogging, η διατήρηση δηλαδή και η συνεχής ενημέρωση ενός ή περισσότερων ιστολογίων, έχει διαδοθεί σε σημείο που μια σειρά από νεολογισμούς, που εμφανίζονται, να παραπέμπουν άμεσα στην ύπαρξη μιας συλλογικότητας¹⁰. Η συλλογικότητα αυτή αρθρώνεται γύρω από το κοινό ενδιαφέρον και την ύπαρξη ενός ολόκληρου άλλου κόσμου, της μπλογκόσφαιρας¹¹, η οποία συντίθεται από μικρότερα κομμάτια βάση κυρίως της γλώσσας, κατ' αντιστοιχία με τη σύσταση της υδρογείου σφαίρας, από έθνη-κράτη, ή διασπορές. Συναντάμε έτσι όρους όπως ελληνική ή ρουμανική μπλογκόσφαιρα και μοιάζει όλο αυτό με ένα ψηφιακό ολόγραμμα του κόσμου, μια μεταφορά που επιτυγχάνεται στο καλωδιωμένο του κομμάτι, το διαδίκτυο. Μια ολότητα στην οποία μπορεί να περιηγηθεί κανείς μέσα από την δυνατότητα που παρέχεται μέσω ειδικών μηχανών αναζήτησης ιστολογίων¹².

Η λειτουργία των ιστολογίων βασίζεται σε μια συγκεχυμένη και πλεγματική οργάνωση, ενώ η πληροφορία είναι διαρθρωμένη οριζόντια, κάνοντας τα ένα μέσο όπου η ιεράρχηση απουσιάζει. Σύμφωνα με τους υποστηρικτές τους, μέσω αυτού του τρόπου εξασφαλίζεται η ελεύθερη διακίνηση ιδεών και γίνεται αυτόματα ο διαχωρισμός των αξιόπιστων και των αναξιόπιστων πληροφοριοδοτών, των ιστολογίων που «αξιίζει» δηλαδή να διαβάσει κανείς ή όχι. Με λίγα λόγια οι ίδιοι οι αναγνώστες αναλαμβάνουν την ευθύνη για το τι θα προτιμηθεί ή όχι στη μπλογκόσφαιρα. Αυτή, λοιπόν, επιβεβαιώνει την ύπαρξή της μέσω του πλήθους και της συχνότητας με την οποία ασήμαντες ή σημαντικές εγγραφές και ιστολόγια, εμφανίζονται κάθε στιγμή. Έτσι, ενώ κανένα ιστολόγιο δεν θεωρείται απόλυτα σημαντικό ή ασήμαντο, συνθέτουν όλα μαζί τη μπλογκόσφαιρα, καθιστώντας την ένα σώμα που πάλλεται και κινείται συνεχώς. Είναι μία κίνηση στην οποία κεντρικό ρόλο έχει η διάδραση και η ταχύτητα.

---

⁹ Η περιοδικότητα των εγγραφών δηλώνεται και από το συνθετικό log, το οποίο παραπέμπει στη διατήρηση ημερολογίου μέσω καθημερινών καταχωρήσεων, κυρίως κατά τη διάρκεια ακτοπλοϊκών ταξιδιών.

¹⁰ Εκτός από νεολογισμούς, βλ. για παράδειγμα την έκδοση βιβλίου με τίτλο “Manifesto of a Blogger-Free Speech and Censorship in the Age of the Internet”, με συγγραφέα έναν γνωστό blogger, τον Erik Ringmar και για μια παρουσίαση: <http://scientific-misconduct.blogspot.com/2007/10/bloggers-manifesto-new-book-and.html>

¹¹ Αποδίδεται ο όρος blogosphere ή blogosphere.

¹² Οι πιο γνωστές από αυτές είναι οι Blogdigger (<http://www.blogdigger.com/index.html>), Feedster (<http://www.feedster.com/>) και Technorati (<http://www.technorati.com/>)

Σε ένα blog το κείμενο εικονοποιείται και μεσολαβείται ηλεκτρονικά. Οι άλλοι bloggers ή οι αναγνώστες μπορούν να σχολιάσουν τα δημοσιεύματα ή να απαντήσουν με άλλα άρθρα, τα οποία διασυνδέονται με κάποια αρχική εγγραφή. Η λίστα των δημοσιεύσεων εμφανίζεται στην πρώτη σελίδα του ιστολογίου, έχοντας την μορφή αρχείου σε αντίστροφη χρονολογική σειρά, με την πιο πρόσφατη να εμφανίζεται στην αρχή. Η αποστολή υλικού στα ιστολόγια από την πλευρά του κατόχου τους ονομάζεται ανάρτηση (posting) και από τη μεριά των σχολιαστών σχολιασμός (commenting). Επίσης στην πρώτη σελίδα του blog, μαζί με το χρονολογικό αρχείο, υπάρχει πάντοτε μια επιπλέον κατηγορία λίστα συνδέσεων, όπου ο ιστολόγος παραπέμπει στις σελίδες τρίτων, το επονομαζόμενο blogroll. Ο blogger, έχει τη δυνατότητα να μετατρέπει όποτε θέλει το περιεχόμενό του ιστολογίου του, σβήνοντας ή απαντώντας σε σχόλια επισκεπτών (διαχείριση σχολίων), αλλά ο παροχέας της υπηρεσίας, διατηρεί παράλληλα το δικαίωμα να επεμβαίνει.

Το blogging ή αλλιώς «ιστολογείν», παραπέμπει κατά τον ίδιο τρόπο, ταυτόχρονα σε μια γενική και μια συγκεκριμένη χρήση, σε ένα ευρύ φάσμα διαδικτυακών δραστηριοτήτων. Όλες αυτές όμως έχουν ως κοινό στοιχείο τη δημοσίευση του εαυτού, αυτό δηλαδή που αποτελεί και βασική του «φιλοσοφία». Περιδιαβαίνοντας δηλαδή κανείς σε σελίδες του Διαδικτύου, έρχεται αντιμέτωπος με ποικίλες μορφές του φαινομένου, όπως τα ατομικά blog, τα ομαδικά, τα εκπαιδευτικά, τα διαφημιστικά, τα blog εταιρειών, πολλά που είναι ενεργά ή ανενεργά. Όμως όλα μαζί σαν σύνολο χρησιμοποιούν αυτή ακριβώς τη δυνατότητα που προσφέρει τώρα το διαδίκτυο, τη δημοσίευση του εαυτού μέσω της απελευθέρωσης του λόγου και της έκφρασης.

Τεχνικά, μιλώντας κανείς για blog, αναφέρεται σε μια τεχνολογία που συνδυάζει λειτουργίες των «παραδοσιακών» μέσω μαζικής ενημέρωσης με το τηλέφωνο, την αλληλογραφία και τον προσωπικό υπολογιστή. Ωστόσο, η δυνατότητα έκφρασης, που προσφέρει, φαίνεται πως έχει αλλάξει αρκετά συγκεκριμένες προσλαμβάνουσες όσον αφορά τη χρήση του διαδικτύου, σε σημείο που παρομοιάζεται με «επανάσταση» ισάξια με την ανακάλυψη της τυπογραφίας. Πιο συγκεκριμένα, ο έλληνας blogger Μανώλης Ανδριωτάκης γράφει: *«Τα ιστολόγια ήρθαν για να μείνουν. Είναι ένα τεχνολογικό φαινόμενο με σοβαρές κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις, τις περισσότερες από τις οποίες σήμερα είναι αδύνατο να αντιληφθούμε. Θα περάσει τουλάχιστον μια δεκαετία για να αρχίσουμε να συνειδητοποιούμε το μέγεθος της επανάστασης που προκάλεσε η εφεύρεση των*

ιστολογίων σε μια σειρά από τομείς της ανθρώπινης εμπειρίας. Αν αναλογιστούμε τις αλλαγές που επέφερε η εφεύρεση της τυπογραφίας στον ανθρώπινο πολιτισμό, θα δούμε ότι η είσοδος στην επονομαζόμενη ψηφιακή εποχή, παρόλο που επιταχύνει τα πράγματα, απαιτεί και αυτή μια σταδιακή ωρίμανση τόσο των συνθηκών όσο και των ανθρώπων» (Ανδριωτάκης, 2007:194).

Τα ιστολόγια και η ιστολογόσφαιρα μεταβάλλονται διαρκώς μέσα από αλληπάλληλες καταχωρήσεις και χωρίς καμία διακοπή, δημιουργώντας έτσι τη διάχυτη αίσθηση πως βρίσκεται υπό κατασκευή ένα αχανές δίκτυο ατόμων, που υποστηρίζουν έμπρακτα την ελεύθερη έκφραση. Όπως όμως μας πληροφορεί και το αρχικό απόσπασμα, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι το πλήθος των ενεργών διευθύνσεων είναι πολύ μικρότερο από αυτό που παρουσιάζεται ευρέως, αφού ένας μεγάλος αριθμός ιστολογίων εγκαταλείπεται αμέσως μετά τη δημιουργία του. Αυτό ωστόσο είναι κάτι που δεν φαίνεται να επηρεάζει τη δυναμική της ρητορικής του και κατά συνέπεια το ερευνητικό ενδιαφέρον που προκύπτει. Αυτό δεν επικεντρώνεται στην ποσότητα αλλά στην ποιότητα του φαινομένου, την ποικίλη σύνθεσή του, και στον χαρακτήρα του blog ως μιας διαρκώς διαμορφούμενης πλατφόρμας ιδεών, θέσεων και προτάσεων.

Ο χαρακτήρας αυτός εμπλουτίζεται από το γεγονός πως τα blogs θεωρούνται παράλληλα επανάσταση αναφορικά με την εξέλιξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης, αφού επιτρέπουν τη συμμετοχή των πολιτών στη παραγωγή και τη κυκλοφορία της είδησης¹³. Η παγκόσμια διασύνδεση των πολιτών μέσω τέτοιου είδους τεχνολογιών δημιουργεί ένα δίκτυο πληροφόρησης διαφορετικό από όλα τα προηγούμενα. Η δημοσιογραφία αναπροσαρμόζεται και η αυτό-προβολή παίρνει νέες μορφές, μέσω συμμετοχικών μέσων που παρέχουν στον καθένα τη δυνατότητα να στείλει το δικό του μήνυμα, να εκκινήσει τις δικές του συζητήσεις και να εκφραστεί διεκδικώντας το δικό του κοινό. Ο χρήστης γίνεται έτσι ταυτόχρονα παραγωγός εκτός από καταναλωτής της είδησης και άρα καταναλωτής λογισμικών, σε ένα παγκόσμιο σύστημα ροής κεφαλαίου και πληροφορίας.

---

¹³ Σύμφωνα με τον Μανώλη Ανδριωτάκη, πρόκειται για μια κίνηση που είχε ήδη αρχίσει από τις καταστροφές της 11^{ης} Σεπτεμβρίου στις ΗΠΑ και το Τσουνάμι στην Ασία, όταν σταθμοί ειδήσεων μετέδιδαν ερασιτεχνικές εικόνες που είχαν ληφθεί με κινητά από ανθρώπους που ήταν παρόντες κατά την στιγμή των καταστροφών (Ανδριωτάκης, 2007:101)

B) TO BLOGGING ΣΤΟΝ ΜΕΤΑ-ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

Η συγκεκριμένη έρευνα έχει ως ζητούμενο να διερευνήσει έναν από τους τρόπους με τους οποίους συμβαίνει η πολυσυζητημένη «μετάβαση» προς τη «δημοκρατία» αλλά και η ανάπτυξη της «κοινωνίας των πολιτών» σε μία από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης και συγκεκριμένα στη Ρουμανία. Εμπίπτει έτσι σε αυτό που η Katherine Verdery διατυπώνει ως «*ιδιαίτερες μορφές δημοκρατίας και καπιταλισμού, στις οποίες το έθνος και το κοινωνικό φύλο, θα περιπλέκονται με νέους τρόπους*» (1996:82), θέλοντας να στρέψει την προσοχή μας σε εναλλακτικές μορφές εθνικών εικόνων που θα προσφερθούν, καθώς θα προχωρά ο μετασχηματισμός των πρώην σοσιαλιστικών κοινωνιών. Έτσι το blogging εξετάζεται ως μια τέτοια μορφή στο απαύγασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην εποχή της διάχυσης της πληροφορίας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την εξέταση των εννοιολογικών του παραπομπών και τις δυνατότητες που προσφέρει ως «δημόσιο βήμα» στο διαδίκτυο.

Ένα δημόσιο βήμα που, όπως φαίνεται, δεν θεωρούνταν δεδομένο μέχρι την εμφάνιση τεχνολογιών όπως τα ιστολόγια και που αποκτά μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε κοινωνίες όπως οι πρώην σοσιαλιστικές, στις οποίες υπήρχε έντονος αποκλεισμός και άσκηση αυστηρού ελέγχου. Τα ερωτήματα που γεννιούνται σχετίζονται με την κατάλυση του υπαρκτού σοσιαλισμού στη νότιο-ανατολική Ευρώπη, μια περιοχή η οποία παρουσιάζει ούτως ή άλλως ερευνητικό ενδιαφέρον, σχετικό με διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης θεωρητικού προβληματισμού και πρακτικής έρευνας. Είναι ένα ενδιαφέρον, που από τη μια πλευρά, αφορά στη θέση των Βαλκανίων ως «δεύτερου» και «μεθοριακού» κόσμου, σύμφωνα με τη ρητορική του Βαλκανισμού¹⁴. Από την άλλη προκύπτουν ερωτήματα που αφορούν στην οργάνωση της ζωής κατά την περίοδο των κομμουνιστικών καθεστώτων και τα μονοπάτια μέσω των οποίων επιτυγχανόταν η ταυτοποίηση του υποκειμένου και η παραγωγή της ετερότητας και στις δύο πλευρές της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Βασικά χαρακτηριστικά του σοσιαλισμού ήταν η μεγάλης κλίμακας παραγωγή των μέσων παραγωγής, οι παγωμένοι πόροι από την αποθήκευση και η

---

¹⁴ Σύμφωνα με τη Maria Todorova, ο «Βαλκανισμός», είναι μια αντίληψη για τα «Βαλκάνια», η οποία κατασκευάζεται στην «Δύση» μέσω ειδών λόγου όπως η λογοτεχνία ή οι ταξιδιωτικές περιγραφές, παγιώνοντας έναν «τύπο» ανθρώπου και μια «οντολογία», ως ημί – ανεπτυγμένου πολιτισμού (Todorova: 2000). Για τον Βαλκανισμό βλ επίσης: K.E. Fleming (2001), Vesna Goldsworthy (1998 & 2002), Milica Bakic-Hayden (1995).

έλλειψη συστηματικής ώθησης προς την καινοτομία. Επιπροσθέτως, ουσιώδη στοιχεία του ήταν η παραμέληση της κατανάλωσης, ο πλατύς ορισμός των αναγκών, η μυστικιστική ροή των πληροφοριών και η συνεχής πάλη για τη διατήρηση του κεντρικού ελέγχου σε όλα τα στάδια της παραγωγής. Πρόκειται για ένα σύστημα που βασιζόταν στη συσσώρευση επαναδιανεμητέων πόρων ώστε να εξασφαλίζεται διαρκώς η χαμηλού κόστους παραγωγή (Verdery,1996:25) και όπου το βάρος δεν έπεφτε στην κατανάλωσή όπως στις καπιταλιστικά οργανωμένες οικονομίες¹⁵. Συγκεντρωτικά, αυτές ήταν συνθήκες που είχαν ως αποτέλεσμα την παραγωγή της υποκειμενικότητας και τον καθορισμό της αντίληψης του εαυτού και της αυτό-συνειδησίας. Οι διεργασίες αυτές τελούνταν μέσα από πρακτικές που είχαν να κάνουν με την οργάνωση του κοινωνικού χώρου και του χρόνου, του κοινωνικό προφίλ των φύλων και τη θέση της εθνικής ιδέας (Verdery,1996:12).

Μετά την επανάσταση του 1989, η πραγματικότητα του μετά-σοσιαλισμού στη Ρουμανία φαίνεται πως ομοιάζει ολοένα και περισσότερο με τον ψυχροπολεμικά «καπιταλιστικό» έτερο πόλο. Συντίθεται πια από την αθρόα ροή του κεφαλαίου μέσω των αυξανόμενων ξένων επενδύσεων και της πληροφορίας μέσω του διαδικτύου. Συντίθεται επίσης από την αύξηση του ανταγωνισμού και τη μείωση της συσσώρευσης, την επιτάχυνση του χρόνου, την αλλαγή της πολιτικής όσον αφορά στη θέση της εθνικής ετερότητας αλλά και προβλήματα όπως η ανεργία. Οι υπάρχουσες συνθήκες, όπως φαίνεται, επηρεάζουν το συμβολισμό του έθνους αλλά και τα μέσα από τα οποία αναδύεται η δύναμή του. Ακόμη καθορίζουν τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η διαπραγματεύσή του από τα «κοινωνικά» ως τώρα υποκείμενα, γύρω από τον άξονα του σοσιαλιστικού Κόμματος. Σε ποιο πεδίο όμως μετατοπίζεται τώρα η εθνική ταυτότητα και με ποιους όρους μεταφράζεται;

Και αν η νέα μετά-σοσιαλιστική υποκειμενικότητα υπάρχει, αποτελεί μετεξέλιξη, μετασχηματισμό ή συνέχεια της πρότερης σοσιαλιστικής διχοτομημένης υποκειμενικότητας ανάμεσα στο «δημόσιο» και το «ιδιωτικό», το «εντόπιο» και το «δυτικό»; Και αν αυτοί οι διαχωρισμοί ισχύουν, ισχύουν για όλες τις ηλικίες ή ερχόμαστε αντιμέτωποι με εντελώς διαφορετικές συνθήκες όταν προσεγγίζουμε νεότερους ανθρώπους σαν τον Μάριο, που αν και γεννήθηκαν την περίοδο του αποκλεισμού, δε μεγάλωσαν σ' αυτή αλλά σε μια διαφορετική τάξη πραγμάτων και

---

¹⁵ Αυτό ήταν κάτι που σύμφωνα με την ανθρωπολόγο Katherine Verdery, είχε ως αποτέλεσμα τις έντονες ελλείψεις σε προϊόντα και στις περισσότερες των περιπτώσεων, την ανάπτυξη ενός δεύτερου οικονομικού συστήματος, μιας δεύτερης παραοικονομίας, παρασιτικής στην επίσημη (Verdery,1996:27).

οργάνωση της ζωής; Σε κάθε περίπτωση, το blogging ως πράξη καθεαυτή αλλά και μέσω του περιεχομένου, που εμφανίζεται σε τέτοιους τόπους, συνιστά ένα είδος πολιτικής δράσης (civil). Σαφώς μεν υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο λόγος των “bloggers” είναι περισσότερο πολιτικοποιημένος από άλλες και παρουσιάζει σαφή πολιτική ατζέντα και διακύβευμα, αλλά σκοπός μου εδώ, είναι περισσότερο η στόχευση της πρακτικής ως πολιτικής (civil) καθ’ εαυτής. Είναι ένας χαρακτήρας μέσω του οποίου το blogging λειτουργεί παράλληλα ως διαδικασία κατά την οποία παράγεται νόημα για τον εαυτό και τον πολιτισμό, το οποίο και μεσολαβείται δυναμικά.

Η κατάλυση του υπαρκτού σοσιαλισμού προκάλεσε έντονο ανθρωπολογικό ενδιαφέρον¹⁶ για τη διερεύνηση της νέας κοινωνικής πραγματικότητας. Σύμφωνα με την Katherine Verdery, *«η φύση ενός συστήματος συχνά εμφανίζεται πιο καθαρά κατά την αποσύνθεσή του και έτσι μπορούμε να περιμένουμε πως θα μάθουμε περισσότερα για τον σοσιαλισμό κατά τη διάρκεια της ‘μετάβασης’, παρά κατά τη διάρκεια του»* (Verdery, 1991a:420). Οι ανθρωπολογικές αναλύσεις της μετά-σοσιαλιστικής περιόδου στοχεύουν στη διερεύνηση του βιωματικού επιπέδου παραγωγής και πρόσληψης της πραγματικότητας και στη διερεύνηση των διάφορων επιπέδων. Βέβαια, δεν είναι πάντα εύκολο να διαχωριστούν με άκαμπτες και αδιαπέραστες γραμμές, αποτελώντας αλληλένδετους κρίκους οι οποίοι συνθέτουν ένα μέρος του τελικού αποτελέσματος που αναγιγνώσκουμε και επιθυμούμε να εξετάσουμε ως ερευνητές. Πρόκειται για έρευνες που σκοπεύουν στην παρουσίαση των μετά-σοσιαλιστικών κοινωνιών μέσα από μια διαρκή δυναμική κοινωνικών αλλαγών και συλλογικών αναπαραστάσεων υπό διαμόρφωση (Βουτυρά-Μπούσχοτεν, 2007:26). Κατά κύριο λόγο άσκησαν κριτική στη ρητορική της «μετάβασης» και της «μεταβασιολογίας» ως βασικού τομέα άλλων επιστημών (Wolfe, 2000:197-198).

Η έννοια της «μετάβασης», όπως φαίνεται, δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη ως διαδικασία, αλλά ούτε και οι σταθερές από τις οποίες αντλεί τον ορισμό

---

¹⁶Είναι ήδη αρκετοί οι ερευνητές που επιχειρούν μια ανθρωπολογική προσέγγιση της νοτιοανατολικής Ευρώπης από την εποχή των σοσιαλιστικών καθεστώτων. Ανθρωπολόγοι, όπως οι Katherine Verdery, Chris Hann, Steven Sampson, Gail Kligman, John Borneman, Michael Burawoy, David Kideckel κ.α., έχουν παράγει σημαντικό έργο και έχουν προτείνει σχήματα για την ανθρωπολογική προσέγγιση του σοσιαλισμού, του μετά-σοσιαλισμού και της «μετάβασης». Πέρα από το έργο τους, περιοδικά όπως το «The Anthropology of East Europe Review», το «Ethnologia Balcanica», και το δίκτυο «Soyuz: The Research Network for Postsocialist Cultural Studies», αποτελούν σήμερα το σώμα αυτού που θα μπορούσε κανείς να αποκαλέσει «Ανθρωπολογία της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης» (Βουτυρά-Μπούσχοτεν, 2007:10-12 & Wolfe, 2000:195-198).

της, η αφετηρία δηλαδή και ο προορισμός της. Η «μετάβαση» είναι ένας ανεπαρκής όρος για να περιγράψει την πολυπλοκότητα των δυναμικών που αναπτύσσονται κατά την διάρκεια του μετά-σοσιαλισμού. Παράλληλα θα ήταν ολίσθημα να θεωρήσουμε τον σοσιαλισμό και τον καπιταλισμό δυο μονολιθικά παγιωμένα συστήματα χωρίς ποικιλομορφία πρακτικών στο εσωτερικό τους και διαντιδράσεις ανάμεσά τους. Ο «σοσιαλιστικός κόσμος» δεν είναι κάτι ενιαίο και ομοιογενές, όπως είθισται να παρουσιάζεται αβίαστα απέναντι από τον «καπιταλιστικό κόσμο». Αντίθετα, και οι δύο παρουσιάζουν εσωτερικές διαφοροποιήσεις αλλά και ομοιότητες με τις άλλες χώρες που Ψυχροπολεμικά αποτελούσαν το «δυτικό» και το «ανατολικό» μπλοκ (Verdery,1996:11).

Η σύνδεση του μετά –σοσιαλισμού με δυνητικά περιβάλλοντα όπως αυτά των blogs, υλοποιείται μέσω της αλλαγής της θέσης της «πληροφορίας», ένα από τα σημεία δηλαδή, στα οποία στηριζόταν η «κοινωνική μηχανική»¹⁷ του σοσιαλισμού. Πρόκειται για μια έννοια που συνδέθηκε στενά με το είδος της παραγόμενης υποκειμενικότητας στη νότιο-ανατολική Ευρώπη για περίπου μισό αιώνα. Αυτό συνέβη γιατί η οργάνωση των σοσιαλιστικών καθεστώτων απαιτούσε απόλυτη πειθαρχία και ισχυρό έλεγχο από το κράτος, το οποίο εν είδει «σοσιαλιστικού πατερναλισμού», έστεκε ως πατέρας πάνω από το παιδί – λαό (Verdery,1996a:10). Η πληροφορία κατά τη διάρκεια των καθεστώτων αυτών χρησιμοποιήθηκε έντονα ως πηγή εξουσίας, κάτι που υπαγόρευε τη συνεχή συγκέντρωση της σε όλα τα κοινωνικά επίπεδα. Η λογοκρισία και η προσεκτική διαχείριση της στη κορυφή αυτής της τακτικής, συσώρευε στα κατώτερα στρώματα ένα είδος «πείνας για πληροφορία» όπως μας πληροφορεί η Katherine Verdery. Δημιουργούνταν κατ' αυτόν τον τρόπο μια κουλτούρα έντονης φημολογίας, κουτσομπολιού, επιλεκτικής μυστικοπάθειας και συνωμοσιολογικής επεξήγησης γεγονότων. Πρόκειται, δηλαδή, για μια πολιτική ιδιότητα, που βασιζόταν στο «διάβασμα ανάμεσα στις γραμμές» και που καθιστούσε τις σοσιαλιστικές κοινωνίες, «πληροφοριακές κοινωνίες» (Verdery, ?:5)¹⁸.

---

¹⁷ Αποδίδεται εδώ ο όρος «Social Engineering», που έχει χρησιμοποιηθεί κυρίως για τις πρώην σοσιαλιστικές κοινωνίες και σημαίνει την προώθηση μιας στρατηγικής μεθόδου από όλα τα κομμουνιστικά Κόμματα. Πρακτικές που περιλάμβανε ήταν αυτές του ελέγχου της γνώσης, της επιβολής περιορισμών στη γλώσσα της και της δημιουργίας ενός στατικού λεκτικού κόσμου, της δημιουργίας μιας πουριτανικής σοσιαλιστικής ηθικής και μιας καλά εδραιωμένης πολιτιστικής ελίτ και συνοδεύτηκε επίσης από την εξίσωση της έμφυλης και φυλετικής ετερότητας, μέσω της εργασίας (βλ. Verdery ? : 7-10)

¹⁸ Παραπομπή από το: «The Anthropology of Socialist Societies», που βρίσκεται ηλεκτρονικά στο: <http://web.gc.cuny.edu/Anthropology/faculty/INTL-ENC.doc>.

Είναι μια διαχείριση, που σύμφωνα με την Katherine Verdery στόχευε στην εδραίωση του καθεστώτος και στη δημιουργία του «ενιαίου σοσιαλιστικού Λαού», μέσω της δημιουργίας ενός νέου τύπου, του «νέου σοσιαλιστικού ανθρώπου». Η κατάσταση αυτή είχε ως αποτέλεσμα ένα είδος «κοινωνικής σχιζοφρένειας», αφού τα σοσιαλιστικά υποκείμενα κατέφευγαν σε διάφορους τρόπους «αντίστασης» ενάντια στη σοσιαλιστική εξουσία. Μερικοί από αυτούς ήταν η εξιστόρηση αστείων, η δημιουργία ενός δεύτερου παρά-οικονομικού συστήματος και η γενικότερη απόκρυψη του συναισθήματος, που όμως καλύπτονταν από μια προσποιητή εξωτερική συμμόρφωση με το καθεστώς (Verdery, ?:10-11). Ήταν μια παραπαίουσα ταυτότητα ανάμεσα σε δύο μορφές κοινωνικής ύπαρξης, την ιδιωτική και τη δημόσια, που όπως φαίνεται είχε σαν αποτέλεσμα τη «σχάση» στο εσωτερικό του εαυτού. Βρίσκονταν αρθρωμένη γύρω από τον άξονα του κοινωνικού και τη συγκρότηση της σοσιαλιστικής ταυτότητας μέσα από τα «καλά μέλη» του κομμουνιστικού Κόμματος ενάντια στους «δυτικούς» εχθρούς.

Με ποιο τρόπο αλλάζει όμως η πολιτική αυτή ιδιότητα μετά την πτώση του καθεστώτος Ceausescu και με ποιους τρόπους συνεχίζει να συσχετίζεται με τον έλεγχο και τη διαχείριση της πληροφορίας; Μετά-σοσιαλιστικά φαίνεται πως η ίδια η έννοια της πληροφορίας υπόκειται σε μετασχηματισμό και από πολιτικό αντικείμενο μετατρέπεται σε αγαθό¹⁹ το οποίο κρίνεται πια ανάλογα με το κόστος παραγωγής του, αποθήκευσης και κυκλοφορίας (Wolfe, 2000:209). Είναι ένας μετασχηματισμός που γίνεται ιδιαίτερα εμφανής στο διαδίκτυο και σε πρακτικές όπως το blogging που φαίνεται να έχει ως μοναδικό του όριο την αυτολογοκρισία, σε αντίθεση με την έντονη λογοκρισία, ως συστατικό του σοσιαλισμού. Τα λογισμικά συστήματα μέσω των δυνατοτήτων που προσφέρουν, φαίνεται πως συνδέουν πια τη Ρουμανία με το υπόλοιπο του κόσμου, μέσω της πληροφορίας που ρέει αδιάλειπτα. Πρόκειται για μια ροή που υλικοποιείται στις οθόνες των υπολογιστών και τα πληκτρολόγια και που, όπως φαίνεται, συνεχίζει να έχει ένα συγκεκριμένο είδος δύναμης, που όμως τώρα σχετίζεται με την έννοια της «δημοκρατίας». Έτσι, φαίνεται πως η συγκρότηση της

---

¹⁹ Αποδίδεται ο όρος «commodity» που στα περισσότερα από τα αναλυτικά κείμενα του μετά-σοσιαλισμού παραπέμπει σχεδόν αυτόματα στην ελεύθερη αγορά, στον καπιταλισμό και σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον διάθεσης κεφαλαίων, που ορίζεται ως διαμετρικά αντίθετο με το σοσιαλισμό.

μετά-σοσιαλιστικής ταυτότητας ακολουθεί και αυτή «μεταβατικές»²⁰ διαδικασίες και πρέπει να αντιμετωπίζεται και αυτή κριτικά, όπως η «μετάβαση».

Η δράση του blogging στο διαδίκτυο εμπίπτει αυτής της ερευνητικής λογικής και καταδεικνύει έναν μόνο από τους τρόπους με τους οποίους δομείται ο μετά-σοσιαλιστικός εαυτός. Έτσι, μέσα από τη μελέτη του blogging δεν επιχειρώ να παράγω μια γενική κρίση σχετική με το σοσιαλισμό ή το μετά-σοσιαλισμό, αλλά να δείξω μια από τις μορφές που μπορεί να πάρει η «μετάβαση». Γι' αυτό το λόγο και δεν προσεγγίζω την ταυτότητα που συνεπάγεται το blogging ως ένα είδος μετεξέλιξης στον αντίποδα της σοσιαλιστικής, αφού η ελευθερία του λόγου μέσω της «κοινωνίας της πληροφορίας» δεν θεωρώ πως τοποθετείται στον αντίποδα της «πληροφοριακής κοινωνίας», όπως την χαρακτηρίζει η Verdery. Τέτοιου είδους γενικευτικές διατυπώσεις φαίνεται πως είναι προβληματικές για δύο κυρίως λόγους. Από τη μια, δεν αρκούν για να περιγράψουν μεγάλες αποκλίσεις, όπως π.χ. αυτή ανάμεσα στην Ρουμανία και την Ουγγαρία όπως καταδεικνύει ο Chris Hann (2007:474-499). Από την άλλη παγιώνουν μια τυπολογία του σοσιαλισμού ή της σοσιαλιστικής υποκειμενικότητας ως σχιζοφρενικής και αποδίδουν χαρακτηριστικά στοιχεία παθογένειας και ακραίας συμπεριφοράς ενός «ενιαίου σοσιαλιστικού τύπου».

Αναφέρομαι σε μια κατάσταση που φαίνεται πως θα μπορούσε να εξηγηθεί καλύτερα μέσα από τις διατυπώσεις του Homi Bhabha²¹ (1997a) περί της «σχάσης» στο εσωτερικό του εαυτού, η οποία συμβαίνει σε καταστάσεις καταπίεσης, ελέγχου και άσκησης σκληρής εξουσίας. Στην περίπτωση μας, βέβαια, αναδεικνύεται από την ύπαρξη της τραυματικής σχέσης με τη «Δύση», η οποία όπως φαίνεται συνεχίζει να υπάρχει ενοχοποιώντας το σοσιαλιστικό παρελθόν. Η «σχάση» αυτή ταυτίζεται με την διαδικασία του αυτό-προσδιορισμού μέσα από ένα δυϊκό σχηματισμό, προϋποθέτοντας την ύπαρξη ενός έτερου πόλου. Είναι μια ετερότητα δηλαδή που βρίσκεται και αυτή στο εσωτερικό του εαυτού, αφού το «split» υποκείμενο εμπεριέχει στον πυρήνα του τον ορισμό του αντιθέτου του. Ορίζει έτσι πως καμία από τις

---

²⁰ Βλ. για παράδειγμα τη μετά-σοσιαλιστική αναδιαμόρφωση της προ του 1989 διχοτομικής δομής «Κόμμα Vs Λαού», σε «Οικονομικούς Τυχοδιώκτες Vs Αθών και Χειραγωγήσιμων Μαζών» και την αλλαγή της αντίληψης για το χρήμα, μέσα από τους οικονομικούς μηχανισμούς των πυραμίδων Caritas στη Ρουμανία, που είχαν σκοπό την αναδιανομή του κεφαλαίου (Verdery, 1995a&b & 1996: Κεφ. 7, 168-204). Επίσης αλλαγές που αφορούν στην αντίληψη του χρόνου, της θέσης των γυναικών, της εργασίας, της μεταφοράς των μανιχαϊστικών σχημάτων και του ρόλου τους στην παραγωγή της ετερότητας. Τέλος την επαναφόρτιση εννοιών όπως «Δημοκρατία», «Ευρώπη», «Κοινωνία των Πολιτών» (Verdery, 1996)

²¹ Ο Homi Bhabha μιλά για το «split subject», σε καταστάσεις μη πολιτικής ελευθερίας και κυρίως κατά την αποικιοκρατική και μετά-αποικιοκρατική κατάσταση βλ. Bhabha, 1997

έννοιες των νεωτερικών διϋσμών δεν μπορεί να υπάρξει αυθύπαρκτα, χωρίς τον προσδιορισμό του αντιθέτου της. Αποτελεί μια διατύπωση που θέτει τον εκάστοτε ορισμό σε εξαρτημένη θέση και συνδέεται με τον εκάστοτε «Άλλο» μέσω των εννοιών της προόδου και της εξέλιξης, εντάσσοντας τον εαυτό σε ένα κατώτερο στάδιο (Bhabha, 1997).

Το γεγονός ωστόσο της μη δυνατότητας γενίκευσης του σοσιαλισμού βάση της πρόσληψης του από τα κοινωνικά υποκείμενα δεν μας μεταφέρει στην άλλη άκρη του αναλυτικού σχηματισμού, δηλαδή στην ολοκληρωτική απουσία μιας κρίσης σχετικής με αυτόν. Αναφέρομαι σε ένα θεωρητικό μοντέλο το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί ένας ενιαίος καμβάς που θα περιέγραφε τους βασικούς άξονες στους οποίους δομήθηκε ο σοσιαλισμός και τις βασικές γραμμές άσκησης της κρατικής εξουσίας. Πάνω σ' αυτό τον καμβά θα ήταν δυνατό να κεντηθούν οι ιδιαιτερότητες του ως συστήματος, για να αναδείξουν την ποικιλομορφία του. Δύο πλευρές μιας προσέγγισης οι οποίες κινούνται σε διαφορετικό επίπεδο ανάλυσης και που περιλαμβάνει και το δικό μας ρόλο στην έρευνα, ως κοινωνικών υποκειμένων. Ούτως ή άλλως, τα σημεία που αναγνωρίζουμε κάθε φορά προς ανάλυση είναι αποτελέσματα του περιβάλλοντος εκ του οποίου προερχόμαστε και άλλων παραγόντων. Έτσι είναι σημαντικό να πούμε πως τα ερωτήματα που τίθενται θεωρούνται εξ' αρχής ρευστά και ευκόλως μεταβαλλόμενα. Είναι μια συνθήκη που, όπως φαίνεται, καθιστά τη ρευστότητα ως τη μόνη σταθερή αξία και που έχει ως σκοπό να καταδείξει σημαντικές πλευρές του ζητήματος. Με ποιο τρόπο δηλαδή ο «μετά-σοσιαλισμός» ως σύστημα παραγόμενης γνώσης ή η σχέση μας με το διαδίκτυο, οργανώνουν και τη δική μας σκέψη σήμερα, λειτουργώντας ως πλαίσια για να προσεγγίσουμε ζητήματα όπως αυτό του blogging, υπό του πρίσματος της «ελευθερίας του λόγου». Όλα αυτά διερευνώνται στο δυναμικό περιβάλλον του ιστολογίου του Μάριου, ένα περιβάλλον που εγείρει ενδιαφέροντα ερωτήματα σχετικά με έναν ολόκληρο άλλο κόσμο ο οποίος, όπως φαίνεται, δεν διαχωρίζεται απόλυτα από τον μη δυναμικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: BLOGGING ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ.

A) BLOGS: «ΕΚΠΤΩΤΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ» ΚΑΙ «ΡΕΥΣΤΟΙ ΤΟΠΟΙ»

«Τα ιστολόγια είναι μιας τεράστιας σημασίας εφεύρεση, που προχωρά ένα βήμα παραπέρα την εξάρτηση της κοινωνίας από την τεχνολογία. Είναι ο εκσυγχρονισμός, η ανανέωση ενός υπάρχοντος μέσου. Μια ακόμη ζωηρή κίνηση προς την ολοκλήρωση ενός σχεδίου εκμηχάνισης της ζωής ή το οριστικό βήμα προς την εικονική πραγματικότητα;» (Ανδριωτάκης, 2007:203).

Το παραπάνω απόσπασμα θέτει ένα ερώτημα, που αφορά το είδος της σχέσης που αναπτύσσει η μετά-νεωτερική υποκειμενικότητα με τις νέες τεχνολογίες και συγκεκριμένα το blog. Είναι μια σχέση που δομείται γύρω από την σύσταση της ψηφιακής πληροφορίας και την διάχυσή της. Από τη μια καταδεικνύει την ολοένα και αυξανόμενη διάδραση ανάμεσα στα υποκείμενα και στις νέες τεχνολογίες, ενώ από την άλλη μας οδηγεί σε μια κατάσταση διαρκούς αλλαγής. Η τροποποίηση αυτή πηγάζει από την ίδια τη σύσταση και τις διαδικασίες του κόσμου, προκαλώντας και αναπροσαρμογές στις θεωρητικές προσλήψεις και τα μεθοδολογικά εργαλεία της ανθρωπολογίας. Το διαδίκτυο είναι ένα πεδίο στο οποίο όροι όπως ρευστότητα, παγκοσμιοποίηση και πολιτισμικές ροές, παίζουν πρωταρχικό ρόλο. Με μια πιο προσεκτική ματιά, φαίνεται πως οι νέες τεχνολογίες εμπλέκονται πια με την κοινωνική πραγματικότητα με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι αδύνατος ο διαχωρισμός τους. Είναι κάτι που έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας νέας πολιτισμικής τάξης, μέσα από νέες διευθετήσεις του βιολογικού και του πολιτισμικού κομματιού της ύπαρξης.

Η Donna Haraway στο περίφημο άρθρο της «A Cyborg manifesto», διατυπώνει έναν «ειρωνικό πολιτικό μύθο» και επιτυγχάνει την υπέρβαση της οντολογικής διχοτομίας «άνθρωπος – μηχανή». Σύμφωνα με το μύθο αυτό, η τεχνολογία μας οδηγεί σε μια εντελώς διαφορετική κατασκευή της υποκειμενικότητας και σε αλλαγές στις θεμελιώδεις αντιλήψεις για την ταυτότητα. Προκύπτει έτσι μια νέα υβριδική μορφή, ο χαρακτήρας της οποίας αντικατοπτρίζεται στη μορφή του cyborg. Πρόκειται για έναν όρο που περιγράφει ένα βιολογικό κράμα μηχανής και ανθρώπου αλλά και που ταυτόχρονα παραπέμπει σε ένα είδους πολιτισμικού υβριδισμού, μέσα από τη φράση «Είμαστε όλοι cyborgs» (Haraway, 1993). Η βασική ιδέα, που

εκφράζεται, είναι ότι «οι μύθοι των *cyborgs* μπορούν να μας οδηγήσουν πάνω από τους δυϊσμούς που έχουν εξηγήσει τι είναι ανθρώπινο και τι όχι, στη Δυτική παράδοση» (Haraway, 1993:177-181). Οι μηχανές του 20^{ου} αιώνα προκάλεσαν σύγχυση στα όρια παγιωμένων δυϊσμών όπως φυσικό – τεχνητό, νους- σώμα, φυσικό-μη φυσικό. Σύμφωνα με την Haraway, η αναταραχή αυτή των ορίων καταδεικνύει πως η δυνητική πραγματικότητα δεν οδηγεί στον «αφανισμό» του σώματος και στο θρυμματισμό της «εμπειρίας». Παρέχει όμως τη δυνατότητα ανάδειξης και εμπέδωσης νέων μορφών σωματοποίησης (Αθανασίου, 2004:66).

Από την άλλη πλευρά, το γεγονός πως το διαδίκτυο ευνοεί μια ερευνητική προσέγγιση από τη βάση προς τα πάνω (bottom-up) και όχι από τη κορυφή προς τα κάτω (top-down) φαίνεται πως είναι ιδιαιτέρως ελκυστικό για τη μελέτη του, συγκριτικά με άλλα Μέσα Επικοινωνίας (Uimonen, 2003:306). Παρ' όλα αυτά οι μεταβολές και οι μεταλλάξεις που συμβαίνουν εκεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, καθιστούν δύσκολη την παρακολούθησή του. Ως αρχείο πολιτισμικών διαδικασιών, μπορεί να μας οδηγήσει στην εξέταση ενδιαφερόντων πτυχών της σύστασης της καθημερινής ζωής, της παραγωγής της ταυτότητας και του πολιτισμικού νοήματος (Αθανασίου, 2004:49). Κατά πόσο όμως επαναπροσδιορίζεται η ερευνητική μέθοδος της ανθρωπολογίας και κατά πόσο είναι εθνογραφήσιμοι οι δυνητικοί τόποι; Τι μετασχηματισμούς πρέπει να υποστεί η επιτόπια έρευνα για να μελετήσει τους νέους «τόπους»; Πώς μπορούν να μελετηθούν οι αρθρώσεις των μερικών με τα γενικότερα σύνολα;

Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 80', αρκετοί μελετητές και στοχαστές όπως ο Norbert Wiener, ο William Gibson και ο Arturo Escobar, διαμόρφωσαν με τη δουλειά τους - η οποία συνέδεε την αναλυτική κατηγορία του πολιτισμού με την επιστημονική μελέτη της τεχνολογίας- ένα νέο πεδίο ανθρωπολογικής ενασχόλησης, την ανθρωπολογία του «κυβερνοπολιτισμού». Το συνθετικό κυβερνό- (cyber-), που αποτελεί και πρώτο συνθετικό μιας σειράς όρων όπως κυβερνοχώρος ή κυβερνο-οργανισμός που ήδη ανέφερα, προέρχεται από τον όρο «κυβερνητική» που εισήγαγε ο Norbert Wiener (Αθανασίου, 2004:50). Ο όρος περιγράφει ουσιαστικά τη συνθήκη της «δυνητικότητας». Κάνει λόγο δηλαδή για μια συνθήκη που συνεπάγεται τον επαναπροσδιορισμό πρότερων στεγανών εννοιολογήσεων, όσον αφορά το χώρο και το χρόνο. Επίσης προκαλεί τον ορισμό του «πραγματικού» και αποτελεί πρόσφορο έδαφος όσον αφορά τη μελέτη αυτού που θα μπορούσαμε ίσως να ορίσουμε ως «μετά-κοινότητα». Είναι ένας όρος που συνεπάγεται την αλλαγή του ορισμού της

κοινότητας και τη θέαση της ως μορφώματος με διάτρητα και μετακινήσιμα όρια. Αποτελεί μια θέαση που συμπορεύεται με την παραδοχή ότι τα μέλη μιας ομάδας, είναι ταυτόχρονα μέλη και άλλων μορφωμάτων που διαντιδρούν (Wilson-Peterson, 2002:455). Πρόκειται για μια ροπή της σκέψης που έρχεται να συμπληρώσει κατά κάποιο τρόπο αυτές που ήδη ασκούσαν κριτική²² στις μελέτες κοινοτήτων (community studies)²³ του 1940-1950 και συμπορεύεται με τη ρευστή αντίληψη της κοινότητας.

Ο ορισμός των δυνητικών κοινοτήτων συνεπάγεται τη σύσταση ενός είδους συλλογικότητας που αναδύεται γύρω από μια κοινή κατάσταση ή ένα κοινό ενδιαφέρον. Παράλληλα δεν θεωρεί ως απαραίτητο παράγοντα την ύπαρξη της χωρικής εγγύτητας ή της χρονικής αμεσότητας (Wilson-Peterson, 2002:455 & Uimonen, 2003:310). Απευθύνει έτσι προκλήσεις σε μια σειρά από διπολικές αντιστοιχίσεις που αφορούν την οργάνωση της ζωής και της σκέψης. Τα ζευγάρια πραγματικό-δυνητικό, ατομικό-συλλογικό αποδομούνται, τα χώρο-χρονικά πλαίσια επαναπροσδιορίζονται και η πόλωση της υποκειμενικότητας ως «πραγματικής» ή «δυνητικής» διασαλεύεται. Συγχρόνως όμως δεν είναι εύκολος ο ορισμός του σημείου σύγκλισης τους (Wilson-Peterson, 2002:456 & Αθανασίου, 2004:56-57). Με αυτόν τον τρόπο μεταβάλλεται η δυναμική της «τοπικής» και «παγκόσμιας» κοινωνίας και μια σειρά ορισμών όπως πληθυσμός, δημόσια σφαίρα, εθνογραφικός χρόνος, συμμετοχική παρατήρηση και εθνογραφικό κείμενο αλλάζουν περιεχόμενο (Αθανασίου, 2004:54).

Μιλώντας κανείς για συλλογικότητα στο διαδίκτυο, έρχεται αντιμέτωπος με ένα ευρύτατο καθεστώς διασυνδέσεων και επικοινωνιακών πρακτικών. Στην περίπτωση του blogging αυτό είναι εμφανές στους τρόπους με τους οποίους οι bloggers συνδέονται δυνητικά. Πρόκειται για μια διασύνδεση που επιτυγχάνεται μέσα από υπέρ-συνδέσεις (hyperlinks), στοχευμένες δηλαδή αναφορές σε άλλα κείμενα ή ιστότοπους. Είναι αναφορές που είτε εμπλουτίζουν το κείμενο είτε εμφανίζονται ομαδοποιημένες στα blogs, ανάλογα με τη θεματική ή άλλου είδους κριτήρια. Μία τέτοια ομάδα υπέρ-συνδέσεων είναι και το blogroll, ή ακόμη και άλλου τύπου

---

²² Αυτή είναι μια κριτική που αρνείται την αναλυτική έμφαση στο βαθμό σύνδεσης των μελών μιας κοινότητας και διατυπώνει πως η θεώρηση της ως απομονωμένου μορφώματος, καλύπτει σημαντικές διαντιδράσεις ανάμεσα στα άτομα μιας κοινότητας ομογενοποιώντας τες. (βλ. π.χ: Gupta-Ferguson 1997a).

²³ Η θέαση αυτή προϋπέθετε τον κάθετο διαχωρισμό των κοινωνικών μορφωμάτων σε αυτά της κοινότητας και της κοινωνίας, περιχαράκωνοντας το καθένα και δίνοντας του συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και τυπολογικούς χαρακτηρισμούς (βλ. πχ, Tonnies 1957 & Durkheim 1893).

μηχανισμοί σύνδεσης²⁴ της ιστολογόσφαιρας, που παρέχονται από διάφορους φορείς-λογισμικά του διαδικτύου. Συγκεκριμένα, ο Μάριος γράφει όσον αφορά την επιλογή των bloggers που προτείνει στην λίστα του:

Αναβάθμιση της λίστας μου²⁵:

Τώρα που χρειάζεται να έχω και ένα blogroll στο nicolescublog.ro, έχω αποφασίσει να μην επαναλάβω ότι έκανα στα άλλα 2 blog, δηλαδή να βάλω όλο τον πληθυσμό του πλανήτη με blog στη λίστα μου, επειδή μ' αυτό τον τρόπο υπερφορτίζω την σελίδα με έναν σωρό από blogs τα οποία δεν διαβάζουμε. Αυτά που εμφανίζονται εδώ είναι blogs τα οποία διαβάζω τακτικά. Μπορεί να είναι και μερικά ακόμη, αλλά δεν θα βάλω πια blogs στο blogroll μόνο επειδή κάποιος μου έδωσε ένα καλό σχόλιο. Πρέπει να έχω και ένα blog το οποίο να αξίζει να διαβάσω και θα μπορεί να μπει στο blogroll.

Posted by Nicolescu on November 5th, 2007

Filed under [Uncategorized](#) | [2 Comments](#) »

Είναι προφανές πως μιλώντας κανείς για μια τέτοια ομάδα, αναφέρεται σε ένα καθεστώς αποσπασματικότητας, που προϋποθέτει πως για τον ορισμό της συγκεκριμένης κοινότητας, πρέπει πρωτ' απ' όλα, να ανασηματοδοτηθεί η έννοια του τόπου. Είναι μια προσέγγιση που εμπίπτει αυτής του κινήματος της Πολιτισμικής Κριτικής, το οποίο κορυφώθηκε τη δεκαετία του 1980. Έτσι φαίνεται πως η μελέτη ενός blog εμπίπτει στο πλαίσιο ήδη διατυπωμένων θεωρητικών σχημάτων που αφορούν την πρόσληψη του τόπου, ως εννοιολογικής κατασκευής, ή πολιτισμικής κατηγορίας. Σύμφωνα μ' αυτά, «οι 'τόποι' προκύπτουν από συγκεκριμένες πρακτικές κατασκευής νοήματος, μέσω των οποίων εδραιώνονται χωρικά νοήματα και οι 'φυσικά' ασυνεχείς χώροι, γίνονται τόποι» (Gupta –Ferguson 1997b: 65-70).

---

²⁴ Μία από αυτές είναι αυτή του blog browsing, στην διεύθυνση: <http://www.blogbrowsing.ro/> η οποία «είναι μια υπηρεσία που επιτρέπει στους αναγνώστες των blogs να 'ξεφυλλίσουν' τα ρουμάνικα blogs, ανεξαρτήτως πλατφόρμας στην οποία δημιουργούνται, μια υπηρεσία η οποία βοηθάει τα blogs της Ρουμανίας να προσελκύσουν ακόμη περισσότερους αναγνώστες, και επισκέπτες, και που βάζει σε σειρά, ενδιαφέρουσες παρέες αναγνωστών. Οι χρήστες μπορούν να εγγραφούν δηλώνοντας το ιστολόγιο τους στην συγκεκριμένη υπηρεσία, η οποία με τη σειρά της εμφανίζει έναν υπέρ – σύνδεσμο με τη μορφή σελίδας, έτσι ώστε να μπορεί κανείς να 'ξεφυλλίσει' την ιστολογόσφαιρα».

²⁵ Οι διευθύνσεις ορισμένων αποσπασμάτων, δεν είναι διαθέσιμες, αφού το τρίτο κατά σειρά blog του Μάριου, που βρισκόταν στην διεύθυνση www.nicolescublog.ro δεν υπάρχει πια, επειδή ο λογαριασμός του έχει τεθεί σε διαθεσιμότητα και γίνεται άμεση ανακατεύθυνση των ενδιαφερομένων στο: <http://whm6.claus.ro/suspended.page/>. Όσες διευθύνσεις παρατίθενται είναι από το προηγούμενο blog, το περιεχόμενο του οποίου είχε μεταφερθεί μέχρι μια συγκεκριμένη ημερομηνία, στο καινούργιο.

Η αναγνώριση της ρευστότητας ως μόνης σταθεράς, πηγάζει κατά πολύ από τη θεωρία της πολυπλοκότητας που προέκυψε κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Υιοθετεί μια πλουραλιστική οπτική του κόσμου δίνοντας έμφαση στα δίκτυα, τις διασυνδέσεις και το απρόβλεπτο, όπως σημειώνει η Αθηνά Αθανασίου (2004:54). Ορίζει έτσι μορφώματα που ως πρόσφατα θεωρούνταν συμπαγή, ως ρευστές διαδικασίες αλλά και την ταυτότητα και τον πολιτισμό ως ευέλικτες κατηγορίες που υπόκεινται σε συνεχείς επαναπροσδιορισμούς και αναπλαισιώσεις (Αθανασίου, 2004:63-64). Πρόκειται για τη δημιουργία νέων «τόπων» δράσης, που αντλούν πια από δύο ή περισσότερες πρότερες εννοιολογικές δεξαμενές και χαρακτηρίζονται από συνεχή ροή δεδομένων και αμορφία. Από την άλλη χαρακτηρίζονται από το παράδοξο πως υπάρχουν ταυτόχρονα σ' αυτούς, *«η μοναδικότητα που τους συγκροτεί και η παγκοσμιότητα που τους σχετικοποιεί»*. Έτσι περισσότερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν *«οι πολιτισμικές πρακτικές που τους ζωντανεύουν, παρά η δυνητικότητα ως αποδεικτικό στοιχείο μιας στερούμενης πραγματικής διάστασης τους»* (Αθανασίου, 2004:58-62).

Πολύ σημαντική συμβολή στην κατεύθυνση αυτή αποτελεί το έργο του Arjun Appadurai, ο οποίος μελετώντας τη σύνδεση των οικονομικών και των πολιτισμικών δομών της παγκοσμιοποίησης, προτείνει πως ο παγκόσμιος καπιταλισμός θα πρέπει να προσεγγίζεται με όρους ροής και όχι τοποθέτησης. Προσπαθώντας ουσιαστικά να αντικρούσει το επιχείρημα των οικονομολόγων, όσον αφορά την ομογενοποίηση του πολιτισμού, κάνει μια πολιτισμική προσέγγιση μέσα από την οποία διακρίνει πέντε διαστάσεις ροής, τις οποίες και ονομάζει «τοπία». Έτσι αναφέρει τα *ethnoscapes* που αντιστοιχούν στη ροή ανθρώπων, τα *mediascapes* στις νέες τεχνολογίες πληροφορίας, τα *technoscapes* που σημαίνουν την παγκόσμια ροή τεχνολογικών υλικών και τεχνοτροπιών. Επίσης, επισημαίνει τα *finanscapes*, δηλαδή την παγκόσμια ροή του κεφαλαίου, και τέλος τα *ideoscapes* που σημαίνουν την κυκλοφορία ιδεών, όπως είναι για παράδειγμα η έννοια της «δημοκρατίας» ή του «δικαιώματος», κυρίαρχοι συμβολισμοί του 20ού αιώνα σε ολόκληρο τον πλανήτη (1996).

Η θεωρία του είναι μια προσπάθεια επιμερισμού της διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης, μέσα από μια πολιτισμική ανάλυση κατά την οποία εντάσσει και την οικονομία στο πολιτισμικό σύστημα. Τα πέντε «τοπία» ορίζονται ως παράλληλες και ασύμπτωτες διαδικασίες στην οικονομική, την πολιτική και την πολιτισμική ροή. Ακόμη, καταδεικνύουν τις δύο κύριες δυναμικές της παγκοσμιοποίησης, την πολιτισμική ομογενοποίηση και την πολιτισμική ετερογενοποίηση (Appadurai, 1996).

Είναι μια ομογενοποίηση που παίρνει στοιχεία από τα πλαίσια στα οποία μεταφέρεται και διαρρηγνύει κατ' αυτόν τον τρόπο το πρότερο κυρίαρχο αναλυτικό μοντέλο κέντρου – περιφέρειας, όσον αφορά τη «διάδοση» του πολιτισμού. Η ύπαρξη της ιστολογόσφαιρας εμπίπτει ακριβώς αυτής της θέασης όσον αφορά την εννοιολόγηση του τόπου αλλά φαίνεται πως είναι και ένα από τα σημεία στα οποία παρουσιάζονται οι δύο αυτές κυρίαρχες παγκοσμιοποιητικές τάσεις. Γιατί ενώ αποτελεί ένα αχανές παγκόσμιο σύστημα πληροφοριών και αυτό-δημοσίευσης, ταυτόχρονα χωρίζεται σε μικρότερα κομμάτια μέσω κυρίως της χρήσης των εθνικών γλωσσών και άρα του επιμερισμού των λογισμικών και του κεφαλαίου. Αυτή είναι μια διαδικασία που αποκαλύπτει την εκκίνηση μιας συζήτησης που αφορά τις δυνατότητες της ροής να ενσωματώνει ήδη υπάρχουσες δομές, όσον αφορά τις διαδικασίες συνάρθρωσης του τοπικού με το παγκόσμιο.

Η συγκεκριμένη θέαση του τόπου και της κοινότητας, σχετικοποιεί με την σειρά της και τον χαρακτήρα της εθνογραφίας. Ήδη το 1998, ο George Marcus εισάγει ένα νέο θεωρητικό μοντέλο που αφορά την επιτόπια έρευνα και στο οποίο θεωρώ ότι εμπίπτει η συγκεκριμένη προσέγγιση. Σύμφωνα μ' αυτό: *«Ο άλλος, λιγότερο κοινός τόπος της εθνογραφικής έρευνας, αυτό-συνειδησιακά σφηνωμένος σε ένα παγκόσμιο σύστημα, τώρα συχνά συσχετισμένος με το κύμα του νοητικού κεφαλαίου που ονομάζεται μετά-νεωτερικό, απομακρύνεται από τα μονά πεδία και τις τοπικές καταστάσεις της συμβατικής εθνογραφίας και σχεδιάζει να εξετάσει την κυκλοφορία των πολιτισμικών νοημάτων, αντικειμένων και ταυτοτήτων, σε συγκεχυμένο χώρο- χρόνο»* (Marcus, 1998: 79). Σύμφωνα με αυτή τη λογική, η πολύ – τοπική εθνογραφική έρευνα ορίζεται πιο χρήσιμη μέθοδος στο μετά-νεωτερικό περιβάλλον, όπου πολλά από τα κλασσικά πλαίσια εννοιολόγησης έχουν αλλάξει. Γι' αυτό το λόγο δημιουργείται η ανάγκη ανατροπής του συνηθισμένου τύπου σε ένα μοναδικό χώρο – χρονικό πεδίο και αντ' αυτού, προτείνεται η μεταφορά της προς την εξέταση της κυκλοφορίας και της ροής πολιτισμικών νοημάτων²⁶.

Και ενώ ο ορισμός του συγκεχυμένου χώρο-χρόνου μπορεί να μοιάζει ασαφής και να γεννά ερωτήματα που έχουν να κάνουν με την ποιότητα της εθνογραφικής δουλειάς, εύκολα αντιλαμβανόμαστε ότι πρόκειται για ήδη παγιωμένες καταστάσεις

---

²⁶ Συγκεκριμένα γίνεται λόγος όσον αφορά τον συσχετισμό των πεδίων όπου πραγματοποιείται η έρευνα και όπου καθορίζονται τα αντικείμενα προς διερεύνηση, μέσα από διαφορετικούς τρόπους ή τεχνικές κατασκευής και μέσα από τη κίνηση και την ανίχνευση διάφορων σχηματισμών ενός πολύπλοκου πολιτισμικά φαινομένου. Ο Marcus προτείνει την ακολουθία ανθρώπων, αντικειμένων, μεταφορών νοήματος, ιστοριών ή αλληγοριών και ιστοριών ζωής ή βιογραφιών.

όταν μελετά κανείς «φαινόμενα» όπως το διαδίκτυο. Εκεί η υφήλιος γίνεται μια διάσταση μόνο του «πεδίου» και της σύνδεσης. Ουσιαστικά μέσω των διατυπώσεών του ο Marcus εκφράζει την ανάγκη της αναπροσαρμογής της εθνογραφικής έρευνας σε νέα δεδομένα, μέσω της αλλαγής που εισάγει στον κλασικό ορισμό του εθνογραφικού πεδίου. Είναι ένας ορισμός που όπως φαίνεται δεν θεωρείται πια δεδομένος όπως σε κλασικές²⁷ διατυπώσεις περί της εθνογραφίας και που συνοδεύεται πια από έναν γενικότερο επαναπροσδιορισμό των ανθρωπολογικών αναλυτικών κατηγοριών²⁸. Πρόκειται για μια προσαρμογή που θα καθιστά την ανθρωπολογία ικανή να ακολουθήσει τις αλλαγές που προκαλούν οι παγκόσμιες συνθήκες σε τοπικά, κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά δεδομένα, έτσι ώστε να μας προσφέρει ανανεωμένη ανθρωπολογική γνώση.

B) ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Όπως ήδη ανέφερα, η έρευνα αυτή βασίστηκε στην εξέταση του blog και της δράσης του Marius Nicolescu. Το συγκεκριμένο ιστολόγιο ωστόσο, δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως «κλειστό» αρχείο, αφού ανανεώνεται και αναδιαμορφώνεται συνεχώς μέσα από τη συχνότητα των δημοσιεύσεων και της συζήτησης που συμβαίνει εκεί. Πρόκειται για μια κατάσταση από όπου πηγάζει η γοητεία αλλά και η δυσκολία της ερευνητικής του προσέγγισης. Έτσι, παρ' ότι αποτελεί το τρίτο κατά σειρά blog του Μάριου, που σήμερα δεν υπάρχει κι αυτό, προσεγγίστηκε ως σημείο αναφοράς στην διαρκώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα του διαδικτύου. Τα αποσπάσματα που χρησιμοποιούνται είναι όσα θεώρησα πιο χαρακτηριστικά των τάσεων που εντόπισα και θέλησα να περιγράψω. Πιο συγκεκριμένα, διάβασα αρκετά άρθρα από το αρχείο του blog του Μάριου, το οποίο παρουσιάζει εγγραφές από τον Δεκέμβριο του 2006 μέχρι τον Μάιο του 2008. Η επιλογή των αποσπασμάτων, συνέβαλε κατά πολύ στην διαχείριση του μεγάλου όγκου του υλικού, ο οποίος και συνεχίζει να αυξάνεται. Για την ακρίβεια, σε διάρκεια περίπου ενός έτους, από τον

---

²⁷ Για έναν τέτοιο ορισμό και την αντιδιαστολή του με τον ορισμό του «τόπου» που έρχεται μέσα από την θεωρία του Marcus για την πολύ – τοπική έρευνα, βλ. τις διατυπώσεις του Malinowski, σύμφωνα με τον οποίο «Οι αρχές της μεθόδου μπορεί να ομαδοποιηθούν κάτω από τρεις βασικούς τίτλους. Πρώτ' απ' όλα, φυσικά, ο ερευνητής πρέπει να κατέχει αληθινούς επιστημονικούς στόχους, και να ξέρει τις αξίες και τα κριτήρια της νεωτερικής εθνογραφίας. Δεύτερον, οφείλει να τοποθετεί τον εαυτό του σε καλές συνθήκες εργασίας. Αυτό σημαίνει, να ζει χωρίς άλλους λευκούς ανθρώπους, ακριβώς ανάμεσα στους γηγενείς. Τέλος, πρέπει να χρησιμοποιεί έναν αριθμό ειδικών μεθόδων για να συλλέγει, να χειρίζεται και να διαμορφώνει τις αποδείξεις του» (Malinowski 1922: 6).

²⁸ Τέτοιοι επαναπροσδιορισμοί φαίνεται πως προκύπτουν μέσα από αντικαταστάσεις όρων που αφορούν τον τρόπο δουλειάς, όπως «νεωτερική μέθοδος» ή το αντικείμενο της έρευνας, όπως «γγηγενείς». Οι όροι αυτοί φαίνεται πως αντικαθίστανται πια από τους «μετά – νεωτερική μέθοδος» και «κυκλοφορία».

Ιούνιο του 2007 μέχρι τον Μάρτιο του 2008, διάβασα και μετέφρασα αρκετά από αυτά. Για τη μετάφραση αυτή, ειδικά των προφορικών κομματιών, χρειάστηκε τη βοήθεια φίλων με μητρική γλώσσα τη ρουμανική, ενώ για την άρτια μετάδοση του νοήματος, χρειάστηκε να παραφράσω πολλά σημεία.

Η επιλογή αυτή των δημοσιευμάτων συνδυάστηκε με την περιγραφή κομματιών που επέλεξα από βίντεο που έχει δημοσιεύσει ο Μάριος στον διαδικτυακό τόπο YouTube. Επιπλέον χρησιμοποίησα αποσπάσματα από το βιβλίο ενός Έλληνα blogger, του Μανώλη Ανδριωτάκη, το οποίο χρησιμοποιήθηκε ως συμπληρωματική πηγή, καθιστώντας σε ένα ποσοστό εφικτή τη σύγκριση όσον αφορά την υιοθέτηση της ρητορικής, αλλά και παρείχε ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τεχνικά ζητήματα. Συνολικά, προσπάθησα να απεικονίσω σχηματικά τις θεματικές που εγείρονται σε μια ανθρωπολογική έρευνα τέτοιου είδους, αλλά και όσες προβληματικές προκύπτουν από τον χαρακτήρα του «πεδίου», παρά να προβώ σε μια «αναπαράσταση της πραγματικότητας». Κάτι τέτοιο ούτως ή άλλως δεν ήταν ο στόχος μου αλλά και δεν θα ήταν δυνατό μέσω ενός γραπτού κειμένου, λόγω των εννοιολογικών αλληλεπικαλύψεων που αναδύονται συνεχώς και της μεταξύ τους διαντίδρασης, αφού η πολιτική δράση με την πολιτισμική αναπαραγωγή συμβαίνουν ταυτόχρονα και ανατροφοδοτούν η μία την άλλη.

Ήδη από την αρχή της έρευνας και τον εντοπισμό του ιστολογίου του Μάριου στο αχανές πλαίσιο της «ρουμανικής μπλογκόσφαιρας», φάνηκε πως θα ήταν δύσκολο να επιτύχω ένα είδος online επικοινωνίας μαζί του. Είναι μια δυσκολία που δεν αφορούσε τόσο την «πρόσβαση» μου στο δυνητικό πεδίο του ιστολογίου του, αλλά τη δημιουργία μιας σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσά μας. Η επικοινωνία μου μαζί του ήταν διαδικτυακή και μόνο μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων (e-mails), στα οποία συνήθως δεν απαντούσε. Κεντρικής σημασίας για την επικοινωνία μας εκτός του blog του, στάθηκε ένας άλλος διαδικτυακός τόπος για τον οποίο γίνεται πολύς λόγος τελευταία, αυτός του Facebook²⁹. Σύμφωνα με την κεντρική του σελίδα, είναι μια *«κοινωνική εφεύρεση μεγάλης χρησιμότητας που σας συνδέει με τους ανθρώπους γύρω σας»*. Είναι ένας τόπος τον οποίο μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει για να *«διατηρήσει επαφή με φίλους και συγγενείς, να μοιραστεί φωτογραφίες και βίντεο, να ελέγχει την online ιδιωτικότητά του και να επανασυνδεθεί με παλιούς συμμαθητές»*. Η δημιουργία ενός προσωπικού μου χώρου εκεί, ενός προφίλ το οποίο περιλαμβάνει προσωπικά

---

²⁹ Βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.facebook.com

στοιχεία και φωτογραφίες, σκέφτομαι πως κατάφεραν να εμπλουτίσουν τη «δυναμική ύπαρξη» μου, φανερώνοντας περισσότερα στοιχεία για την ταυτότητα και τις προθέσεις μου.

Ωστόσο, όπως φάνηκε στην συνέχεια κι αυτό δεν ήταν αρκετό. Ο Μάριος συνέχιζε να με αγνοεί επιδεικτικά, μέχρι την ημέρα που ήρθε στα χέρια μου ένα ηλεκτρονικό μήνυμα με τίτλο “TransitLand Europa”, το οποίο καλούσε «καλλιτέχνες, δημιουργούς *films*, ντοκουμανταριστές και ακτιβιστές από τις 10 νέες χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής ένωσης, να υποβάλουν προτάσεις για να παράγουν νέα βίντεο που θα ερμηνεύουν δημιουργικά το φαινόμενο της μετάβασης. Μια επιτροπή θα επιλέξει 10 προτάσεις, η καθεμία από τις οποίες θα λάβει ένα βραβείο 3000 ευρώ για την παραγωγή, που θα περιλαμβάνει τα έξοδα και την αμοιβή»³⁰. Φαίνεται πως η ενασχόληση του με την δημιουργία βίντεο, ήταν ο λόγος για τον οποίο αποφάσισε να μου απαντήσει, αφού του προώθησα το συγκεκριμένο μήνυμα. Παράλληλα του ζητούσα να απαντήσει σε κάποιες ερωτήσεις μου, να κάνουμε δηλαδή μία on-line συνέντευξη, μέσω ενός άλλου ηλεκτρονικού προγράμματος, του MSN³¹, το οποίο επιτρέπει την άμεση γραπτή συνομιλία (instant messaging), αλλά και την πραγματοποίηση τηλεφωνικής κλήσης μέσω υπολογιστή ή ακόμη και βίντεο – κλήσης. Τα λόγια του ήταν τα εξής:

«Δεν έχω MSN, μπορείς ωστόσο να μου στείλεις τις ερωτήσεις μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), στο nicolescublog@gmail.com.

Εύχομαι τα καλύτερα, Μάριος»

Έτσι το ερωτηματολόγιό³² εστάλη ηλεκτρονικά, στα Αγγλικά, ενώ παράλληλα έθεσα και χρονικά όρια που αφορούσαν την απάντησή του. Στην συνέχεια, η επικοινωνία μας συνέχισε να είναι ηλεκτρονική και φειδωλή, αφού συνήθως ο Μάριος έστελνε σύντομες απαντήσεις που αφορούσαν στην καθυστέρηση της απάντησης.

Και όσο το γεγονός πως δεν απάντησε ποτέ -ή τουλάχιστον όχι ακόμη- στο ερωτηματολόγιό μου, μοιάζει αποκαρδιωτικό αναφορικά με την πραγματοποίηση της ανθρωπολογικής έρευνας στο διαδίκτυο, τόσο γεννά προβληματισμούς που

³⁰ Ο διαγωνισμός ίσως είναι ακόμη διαθέσιμος στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://transitland.eu/>

³¹ Βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.msn.com

³² Για μια ελληνική μετάφραση του ερωτηματολογίου, βλ. Παράρτημα, σελ: 104

σχετίζονται με την αναζήτηση της «online» ή «offline» επικοινωνίας, τον χαρακτήρα μιας «εθνογραφίας των blogs» ή την αποσπασματική τους προσέγγιση ως «αρχεία μετά-νεωτερικών πολιτισμικών διαδικασιών». Η απάντηση στο κεντρικό ερώτημα που αναδύθηκε, για το αν μπορώ τελικά να αποκτήσω γνώση για μια δυναμική πρακτική ή φαινόμενο, δουλεύοντας μόνο στο διαδίκτυο, φαίνεται πως σχετίζεται με ένα σύνολο ευρύτερων προβληματισμών. Οι προβληματισμοί αυτοί έχουν ήδη λάβει χώρα και αφορούν τον χαρακτήρα της εθνογραφίας ως «αντικειμενικής απεικόνισης της πραγματικότητας». Η θέση του ερωτήματος στο κέντρο αυτού του συνόλου, μαζί με τον χαρακτήρα της έρευνας μου ως αποσπασματικής και θραυσματικής, ψάχνει να ανιχνεύσει διαστάσεις της «μετάβασης». Επιπλέον σχετίζεται με θέματα που εμπίπτουν ηθικού προβληματισμού. Όλα αυτά είναι ζητήματα που καθορίζουν κατά πολύ και το τελικό της αποτέλεσμα, δηλαδή το κείμενο.

Με τα ζητήματα αυτά, έχει ήδη ασχοληθεί κυρίως την δεκαετία του 1980 το κίνημα της πολιτισμικής κριτικής στην ανθρωπολογία, το οποίο και κορυφώθηκε με τα έργα των Marcus & Fischer και Marcus & Clifford (1986). Όπως μας πληροφορεί η Δήμητρα Γκέφου – Μαδιανού, πρόκειται για ένα «ρεύμα που είχε σαν στόχο την πολιτισμική κριτική και την ανάδειξη όλων των πτυχών της διαδικασίας της ανθρωπολογικής γραφής, από την στιγμή που ο εθνογράφος αρχίζει να καταγράφει τις πρώτες σημειώσεις του, φτάνοντας στον τόπο της έρευνας, μέχρι την παραγωγή του τελικού κειμένου της εθνογραφίας» (1999:360). Σύμφωνα με τους εκφραστές του, «όλα όσα γράφουμε εμπεριέχουν πολιτική και αποτελούν μια αναπαράσταση στην οποία περιλαμβάνονται και αυτά που ο ανθρωπολόγος φέρει από το πολιτισμικό σύστημα στο οποίο ανήκει. Επομένως, αυτό που οι ανθρωπολόγοι παρουσιάζουν ως πολιτισμό των «άλλων», είναι αυτό που έχουν συγκατασκευάσει μέσα την διαντίδρασή τους με τους εντόπιους» (Μαδιανού, 1999: 361).

Οι κεντρικές αυτές θέσεις του κινήματος, έρχονται να αμφισβητήσουν κατά πολύ την ως τότε «αντικειμενικότητα» της εθνογραφικής γραφής, αλλά και την «αναπαράσταση» της πραγματικότητας μέσω του εθνογραφικού κειμένου. Κεντρική θέση σ' αυτή έχει ο εθνογράφος, ως το πρόσωπο που επιλέγει τον τρόπο με τον οποίο θα δομηθεί ένα εθνογραφικό κείμενο, αλλά και τι θα περιλαμβάνει αυτό, ή όχι. Η αναγνώριση αυτής της παραδοχής σχετίζει το πρόσωπο του εθνογράφου με μια συγκεκριμένη εξουσία εκπροσώπησης, την οποία το ρεύμα της πολιτισμικής κριτικής θεωρεί μέρος του τελικού «προϊόντος». Στην συνέχεια αναθεωρεί την ως τώρα σχέση εθνογράφου και γραφής, ανθρωπολογικής θεωρίας και ιστορίας, προς μια

κατεύθυνση δημιουργίας αναστοχαστικών κειμένων που θα ανανεώνει την ανθρωπολογική γνώση. Μέσα από αυτή τη θέση, η πρότερη νομιμότητα και εγκυρότητα των εθνογραφικών κειμένων που δημιουργούνται από την αίσθηση της αυτοπρόσωπης παρουσίας του εθνογράφου στον τόπο διεξαγωγής της έρευνας κλονίζεται και η αυθεντία που αντλούσε ως κοινωνός της εμπειρίας ενός άλλου κόσμου, τίθεται στο στόχαστρο. Δημιουργείται έτσι η ανάγκη περιγραφής των κοινωνικών και πολιτισμικών διαδικασιών με μεθόδους που θα υπερβαίνουν την επιστημονική κοινωνική συλλογιστική του 19^{ου} αιώνα. Επιπροσθέτως θα περιλαμβάνουν νέες ρητορικές περιγραφές και την κατάλυση των πρότερων διϋσμών της κοινωνικής θεωρίας, μέσω της κεντρικής θέσης ότι η ανθρωπολογία πρέπει να *«πραγματεύεται το θραυσματικό, την ασυνέχεια και το ταυτόχρονο που φαίνονται να χαρακτηρίζουν τις σημερινές παγκόσμιες και τοπικές πραγματικότητες»* (Marcus, 1998b: 85).

Έτσι, ο αναστοχασμός γίνεται η έννοια-κλειδί που συνυφαίνεται την μετανεωτερικότητα και γύρω από την οποία αρθρώνονται οι υποσχέσεις της εθνογραφίας σήμερα. Η αναστοχαστική διάθεση στη συγγραφή των κειμένων, εκτός του ότι σημαίνει την αυτό-συνειδητή περιγραφή των συνθηκών παραγωγής της γνώσης κατά την διαδικασία της παραγωγής της, σηματοδοτεί κυρίως την απομάκρυνση από την παραδοχή της «αντικειμενικότητας» στην εθνογραφική έρευνα και του «αδιαμεσολάβητου ρεαλισμού» που υποτίθεται πως μεταδιδόταν μέσω του εθνογραφικού κειμένου. Ουσιαστικά επιφέρει αλλαγές που αφορούν το είδος της γνώσης. Αυτή η γνώση πηγάζει μέσα από τις σχέσεις που αναπτύσσονται στο πεδίο και την αυτό-συνειδησιακή πορεία του εθνογράφου ως κοινωνικού υποκειμένου, καθώς προσπαθεί να αποκτήσει γνώση για ένα μερίδιο αυτού του κόσμου. Παράλληλα εισάγει προβληματισμούς που αφορούν το ποσοστό στο οποίο το εθνογραφικό κείμενο αποτελεί συλλογική κατασκευή πληροφορητών και εθνογράφου.

Η εθνογραφική προσέγγιση του blogging εντάσσεται σε αυτό το πλαίσιο προβληματισμών και εξ' αιτίας της σύνδεσής της με ηθικά ζητήματα που πηγάζουν από την σχέση του εθνογράφου με τους πληροφορητές. Από τη μια πλευρά ο ερευνητής πρέπει να διαχειριστεί τον τρόπο με τον οποίο αποκτά την γνώση, δηλαδή μέσω της χρήσης του διαδικτύου. Από την άλλη, η ανάγνωση ενός blog ή η παρακολούθηση των διαντιδράσεων που συμβαίνουν εκεί, γεννά έναν προβληματισμό που άπτεται της ηθικής υπόστασης της έρευνας και του ζητήματος

του lurking³³. Η διαντίδραση που είχα με τον Μάριο, αποκαλύπτει μια συνιστώσα η οποία πρόσκειται σε αυτή της offline επαφής, της διερεύνησης δηλαδή της δράσης των υποκειμένων, εκτός της διαδικτυακής τους δράσης. Αυτός είναι ένας προβληματισμός που συνδέεται και με το δικό μου προφίλ ως φοιτήτριας από την Ελλάδα και ως εντατικής χρήστη τεχνολογιών του διαδικτύου, όπως τα blogs, το facebook και το MSN.

Η εμπλοκή μου δηλαδή στο τελικό προϊόν του κειμένου προσδιορίζεται από αυτούς του παράγοντες, αφού η χρόνια χρήση του διαδικτύου, μου έχει δείξει πως είναι αρκετά εύκολο τελικά να επικοινωνεί κανείς στο διαδίκτυο, σε σημείο που να καθίσταται δυνατή η μετάδοση του συναισθήματος. Αυτή η μετάδοση επιτυγχάνεται μέσα από την χρήση του γραπτού λόγου, από συντμήσεις³⁴ του ή και από την χρήση ειδικά διαμορφωμένων εφαρμογών³⁵, με αυτόν τον στόχο. Από την άλλη, το γεγονός της γνώσης της ρουμανικής γλώσσας ουσιαστικά δεν βοήθησε όπως θα περίμενε κανείς τη σχέση μου με τον Μάριο, όσο η ίδια η «δυνητικότητα» της επαφής, που επήλθε μέσα από τόπους όπως το facebook, ή την αποστολή του σχετικού e-mail με τον διαγωνισμό. Μου δημιούργησε, έτσι, μια αίσθηση άρνησης που συνοδεύτηκε από μια καχυποψία σχετική με την εθνική μου ταυτότητα, τα όρια της «ρουμανικής μπλογκόσφαιρας», αλλά και τον «κίνδυνο» αποκάλυψης πλευρών του εαυτού, που η ταυτότητα blogger, θεωρείται πως δεν θα πρέπει να περιλαμβάνει. Η δυνητικότητα αυτή της έρευνας, επηρεάζει το αποτέλεσμα και ως συνθήκη της έρευνας και της μεθόδου, μέσα από «ηλεκτρονικές» σημειώσεις σε έγγραφα του προγράμματος Word και τη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών ή προγραμμάτων που μου επέτρεψαν την αποθήκευση των διαδικτυακών βίντεο³⁶.

Η διαδικασία αυτή, με έκανε να αναρωτιέμαι για καιρό σχετικά με τις συνθήκες υπό τις οποίες θα ήταν ιδανική μια έρευνα στο διαδίκτυο. Σύντομα όμως κατάλαβα πως ήταν μάταιο να ψάχνω κάτι που θα μπορούσα να ορίσω ως «ιδανικό». Η δυσκολία της επικοινωνίας μου με τον Μάριο, όπως φαίνεται, δεν οφείλεται στο γεγονός της επιδίωξης της διαδικτυακής επικοινωνίας, αλλά περισσότερο σε

---

³³ Το να παρατηρεί και να «κρυφακούει» κανείς μια εικονική κοινότητα χωρίς να κάνει την παρουσία του γνωστή σε αυτούς που παρατηρεί.

³⁴ Για παράδειγμα η συντομογραφία «lol», που σημαίνει Laughing Out Loudly.

³⁵ Τέτοιες είναι τα γνωστά emoticons, που σκοπό έχουν να περιγράψουν συναισθήματα μέσω μιας μικροσκοπικής εικόνας, ή ενός σχηματισμού. Για παράδειγμα, ☺, ☹ ή :-).

³⁶ Βλ. για παράδειγμα τον διαδικτυακό τόπο www.vixy.net, στόχος του οποίου είναι το «κατέβασμα» (downloading) και η αποθήκευση βίντεο από το YouTube, δυνατότητα που η συγκεκριμένη τοποθεσία δεν παρέχει.

εξωγενείς παράγοντες. Πιο συγκεκριμένα, αυτοί ήταν η αυξημένη απαιτούμενη χρονική διάρκεια για τη δημιουργία μιας σχέσης εμπιστοσύνης στο διαδίκτυο ή και απλώς η διάθεση του να μην συμμετέχει στην έρευνα μου, εξ' αιτίας ίσως του μεγάλου αρνητισμού που έχει εκλάβει για αρκετά από τα δημοσιεύματα ή τα βίντεο του, από διάφορους χρήστες του διαδικτύου.

Από την άλλη πλευρά, η άρνηση της συμμετοχής του δεν επέφερε σημαντικά προβλήματα στην απόκτηση της γνώσης, αφού τα περισσότερα από αυτά που αναζητούσα μετά την πρώτη επαφή μου με το blog του, τη σκιαγράφηση των προβληματικών και τη διατύπωση των ερωτημάτων, αναφέρονται με διαφάνεια στα δημοσιεύματα του. Παράλληλα, η μόνο online διερεύνηση δεν εμπίπτει απόλυτα σε αυτό που χαρακτηρίζεται *lurking*, την ηθική διάσταση δηλαδή της «παρακολούθησης» μιας διαδικτυακής κοινότητας. Αυτό συμβαίνει γιατί ο χαρακτήρας των δράσεων, και περισσότερο του *blogging*, εμπεριέχει το στοιχείο της δημόσιας προβολής. Επιπλέον η επιδίωξη της offline επικοινωνίας ως «μοναδικής αξιόπιστης πηγής γνώσης», είναι κάτι που θα μας επέστρεφε σε ένα καθεστώς εθνογραφικού ρεαλισμού και στη χρήση «ρητορικών τεχνασμάτων όπως το *εθνογραφικό παρόν*» (Marcus, 1998b: 80).

Μέσα από όλα αυτά, φαίνεται πως η ανθρωπολογική έρευνα στο διαδίκτυο γεννά νέες μορφές αναστοχαστικής διάθεσης, κάτι που η Αθηνά Αθανασίου διατυπώνει ως: «*Η επανάσταση των ηλεκτρονικών μέσων και των επικοινωνιακών τεχνολογιών δημιουργεί όχι μόνο νέες μορφές συνείδησης και αναφορικότητας, αλλά και νέες εκδοχές ανθρωπολογικού αναστοχασμού, καθώς και καινούργιες δυνατότητες για πολιτισμική κριτική*» (Αθανασίου, 2004:62). Και όλο αυτό γίνεται γιατί οι δυναμικές που γεννιούνται εκεί, προστίθενται σε αυτές που ήδη σχετίζονται με τον χαρακτήρα της εθνογραφίας ως πολύ – τοπικής στο παγκόσμιο σύστημα, που έχει λήξει από καιρό να την ορίζει ως «αντικειμενική» απεικόνιση της κοινωνικής πραγματικότητας ενιαίων και συμπαγών υποκειμένων. Έτσι φαίνεται πως οι ανθρωπολόγοι θα πρέπει να προσεγγίζουν στα τεχνοπολιτισμικά πεδία, μέσω μεθοδολογικών καινοτομιών την ίδια τη ρευστότητα. Παράλληλα οφείλουν να τονίζουν την υποχρέωση της ανθρωπολογίας να «*υπηρετεί πολιτισμικά εγχειρήματα κριτικής, πειραματισμού και αμφισβήτησης, για να μπορεί να εκπληρώνει τη δυναμική που υπόσχεται ως πολιτισμική κριτική του αυτονόητου*» (Αθανασίου, 2004:62). Οι προβληματισμοί αυτοί, είναι ήδη γνωστοί από τη στιγμή της υπέρβασης του εθνογραφικού ρεαλισμού και σηματοδοτούν μια αμηχανία «*πέρα για πέρα*

ανανεωτική, μια δημιουργική αναστάτωση των βεβαιοτήτων που ενίοτε παίρνουν το χαρακτήρα αγκυλώσεων» (Αθανασίου, 2004: 68). Μας θυμίζει εξάλλου πως οφείλουμε να μετασχηματίζουμε σε ανθρωπολογική γνώση τις διαδικτυακές πρακτικές, μέσα από αναστοχαστική διάθεση και δημιουργικό προσανατολισμό.

Και ενώ το γεγονός της εκούσιας δημοσίευσης των δεδομένων υπό εξέταση σε ένα «μετά-τόπο», όπου η υποκειμενικότητα «μετά-μορφώνεται» και όπου τα όρια του δυναμικού με το πραγματικό είναι δυσδιάκριτα γεννά την σκέψη πως κινούμαστε σε μια ανασηματοδοτούμενη ακόμη και του όρου του πληροφορητή, ο κώδικας Ηθικής της AAA³⁷ μένει ανεπαρκής, χωρίς να αναφέρεται άμεσα σε ζητήματα όπως η ηλεκτρονική επικοινωνία. Σύμφωνα με τις διατυπώσεις του που παγιώνουν το ανθρωπολογικό εγχείρημα, οι ανθρωπολόγοι έχουν υποχρέωση «να δείχνουν σεβασμό για τους ανθρώπους υπό μελέτη, να προστατεύουν την αξιοπρέπεια και την ανωνυμία τους και να πληροφορούν ορθά με σκοπό τη συγκατάθεση των υποκειμένων για τη διεξαγωγή της έρευνας». Είναι μια διατύπωση που δεν περιέχει καν την αναγνώριση των διαστάσεων που περιγράφηκαν σε αυτό το μέρος και οι οποίες σχετίζονται με την διαδικασία της παραγωγής, ταξινόμησης και κατανάλωσης της πληροφορίας. Πιο συγκεκριμένα, σχετίζονται με το χαρακτήρα της πληροφορίας ως συστατικό της διαπραγμάτευσης της ταυτότητας και του πολιτισμού στο μετά – σοσιαλιστικό περιβάλλον. Επιπλέον με τη ζωτικότητα του διαδικτύου όσον αφορά την σύσταση της συλλογικότητας και την δόμηση της ταυτότητας blogger, η οποία αποκτά ιδιαίτερη σημασία ως δίοδος μέσω της οποίας τα υποκείμενα διαχειρίζονται την «μετάβαση».

---

³⁷ Πρόκειται για τα αρχικά γράμματα της Αμερικανικής Ανθρωπολογικής Ένωσης (American Anthropological Association), που βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.aaanet.org/>. Επιπλέον ο Κώδικας Ηθικής (Code of Ethics of the American Anthropological Association), στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.aaanet.org/committees/ethics/ethrpt.htm

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

«BROADCAST YOURSELF- BLOG YOURSELF»

*Το συμπέρασμα της ημέρας*³⁸: *Ευτυχώς, οι bloggers της Ρουμανίας δεν αντιπροσωπεύουν καμία δύναμη.*

3 ΣΧΟΛΙΑ στο «Το συμπέρασμα της ημέρας»

1. *fazedure Says: April 21st, 2007 at 4:36 pm Ευτυχώς που ο τύπος δεν έχει δύναμη στην Ρου, το διαδίκτυο δεν έχει δύναμη στην Ρου, η κοινή γνώμη δεν έχει δύναμη στην Ρου, τίποτα δεν έχει δύναμη στην Ρου. Επειδή «δεν μας νοιάζει».*
2. *mariusnicolescu Says: April 21st, 2007 at 4:52 pm σχεδόν έτσι. Αντιθέτως οι πολιτικοί «έχουν» δύναμη στην Ρου. Αυτό είναι το θέμα.*
3. *Adi Calarasu Says: April 21st, 2007 at 11:41 pm «πολιτικός» είναι ένας όρος που δεν ταιριάζει Μ, επειδή κάνουν κάτι άλλο από πολιτική, δεν σημαίνει ότι έχουν δύναμη ως πολιτικοί.*

Posted by mariusnicolescu on April 21st, 2007

Filed under Uncategorized | [3 Comments »](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΙΜΑΙ BLOGGER, ΕΙΜΑΙ ΠΟΛΙΤΗΣ.

A) ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ BLOGGER

Στόχος μου σε αυτό το κεφάλαιο δεν είναι να διατυπώσω με μορφή συμπερασμάτων μια τυπολογία της ταυτότητας του blogger αντίστοιχα με έρευνες³⁹ που αφορούν την ελληνική περίπτωση και ορίζουν τον «τυπικό έλληνα blogger», ως «άντρα, περίπου 30 ετών, εργαζόμενο, μορφωμένο και κάτοικο Αθηνών», όχι γιατί

³⁸ Διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην σελίδα:
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/04/21/concluzia-zilei-21/>

³⁹ Βλ. για παράδειγμα άρθρα στους διαδικτυακούς τόπους:
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/news/ell_1KathiLev&xml/&aspKath/ell.asp&fdate=22/03/2008,
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_ell_1_22/03/2008_94660,
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_ell_1_22/03/2008_94658,
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_ell_1_22/03/2008_94657,
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_ell_1_22/03/2008_94656,

κάτι τέτοιο ενδεχομένως δεν θα ήταν δυνατό, αλλά επειδή ο χαρακτήρας της μεθόδου και των ερωτημάτων, δεν το αναζητούν. Στόχος μου είναι περισσότερο να καταδείξω κεντρικά σημεία στη συγκρότηση της συγκεκριμένης ταυτότητας, η οποία δομείται μέσω της υιοθέτησης ενός συγκεκριμένου είδους ρητορικής και τον βασικό σκοπό του blogging. Αυτός φαίνεται να πηγάζει μέσα από μια διάχυτη αίσθηση, του «κάνω κι εγώ κάτι».

ConstantaBlogFest-Συμπεράσματα⁴⁰

.....*Η γνώμη μου είναι ότι μπορεί την επόμενη φορά μπορούμε να συναντηθούμε σε ένα μέρος πολύ λιγότερο δημόσιο και να βάλουμε στο πρόγραμμα και μερικά ζητήματα. Σίγουρα δεν θέλουμε να ακολουθήσουμε τα βήματα του παρακμιακού δικτύου, αλλά να κάνουμε και εμείς κάτι.....*

Posted by mariusniculescu on October 20th, 2007

Filed under [Blogging](#), [Internet](#), [Romania](#) | [3 Comments](#) »

Η αίσθηση αυτή, όπως θα δείξω στην συνέχεια, σχετίζεται με την επιτέλεση μιας πολιτικής ιδιότητας σε ένα ανώτερο δυναμικό πεδίο, η οποία και ορίζει κατά πολύ το ποιος έχει δικαίωμα να είναι blogger, το τι σημαίνει να ιστολογεί κανείς και ποιες αξίες πρέπει να τον χαρακτηρίζουν. Τα προσωπικά ιστολόγια αντλούν την δυναμική τους από το καθεστώς ταυτόχρονης δημιουργίας και έκφρασης, ως ένα είδος κοινωνικού αγώνα που επιτυγχάνεται μέσα από ένα νέο εκφραστικό πείραμα. Το να μοιράζεται κανείς την εμπειρία του κόσμου με τους άλλους σχετίζεται έτσι με μια σειρά από υψηλότερες αξίες και συνδέεται με τις δημιουργικές αναζητήσεις μιας ολόκληρης γενιάς. Συνδέεται, επίσης, με το «χρέος» που έχει η συνειδητότητα των νιάτων προς την κοινωνία και που τώρα μπορεί να το εκπληρώσει μέσω της χρήσης των νέων τεχνολογιών. Ο Μάριος, εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους δημιούργησε μια «εκπομπή» 25 περίπου επεισοδίων⁴¹, λέει πως ήθελε να δείξει στους ανθρώπους κάτι διαφορετικό. Στα επεισόδια αυτά, είτε καταγράφει τον εαυτό του με τη κάμερα του κινητού του τηλεφώνου να συζητά διάφορα θέματα, είτε διάφορες

---

⁴⁰ Διαθέσιμο στα ρουμανικά στη σελίδα: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/10/20/constantablogfest-concluzii/>

⁴¹ Η σειρά αυτή έχει δημοσιευτεί στο YouTube με τίτλο «User Generated Content» και μία λίστα των επεισοδίων της μπορεί να βρεθεί στον εξής διαδικτυακό τόπο: http://www.youtube.com/results?search_query=authormn+user+generated+content&search_type=

εμπειρίες του από το ταξίδι του στην Αμερική, όπου πηγαίνει τα καλοκαίρια για να δουλέψει. Πιο συγκεκριμένα, σε ένα από αυτά λέει:

«Τώρα, ο καθένας μπορεί να κάνει ένα blog, είτε να βάλει την φάτσα του είτε δουλεύοντας με ένα κινητό, είτε με μία φωτογραφική μηχανή, είτε με ένα βίντεο. Η ιδέα ξεκίνησε βλέποντας κάποιες εκπομπές και διαπιστώνοντας ότι αυτοί οι άνθρωποι⁴² δεν ξέρουν για ποιο πράγμα μιλάνε. Γιατί κάνουμε εκπομπές αν δεν έχουμε τίποτα να πούμε; Και τότε κατάλαβα ότι έχουμε μερικοί άνθρωποι κάτι να πούμε και μπορούμε! Στην τηλεόραση ή γραπτώς, βγαίνουν κάποια άτομα που δεν έχουν τίποτα να πουν ή κι αν έχουν δεν ξέρουν πώς να το πουν για να μπορεί να γίνει κατανοητό και να σπείρει τον προβληματισμό. Το Youtube, η Sony Ericsson, το Wordpress, είναι εταιρείες που μας έδωσαν την ευκαιρία να ρεζιλευτούμε στο διαδίκτυο. Μπορεί όμως να ρεζιλευτώ ή μπορεί να κάνω και κάτι.....

.....Κάνω αυτές τις εκπομπές γιατί είναι και μια διέξοδος από το να κάθομαι στον καναπέ ή να ξαπλώνω. Είμαι υπερήφανος για πολλούς ανθρώπους που κάνουν ωραία πράγματα. Μου αρέσει ο Victor Ciutacu⁴³, ο οποίος είναι αρκετά έξυπνος. Η δημοσιογραφία χρειάζεται θάρρος, προβληματισμό, ευελιξία, εξυπνάδα, νέους τρόπους. Είμαι σε μια άλλη χώρα τώρα, την Ισπανία και όταν εγώ λέω ότι θα πάω σε άλλη χώρα, πάω σε άλλη χώρα. Τουλάχιστον από την βαρεμάρα δεν πήγα να κατοικήσω σε κάνα συντριβάνι, για να μας λένε ότι είμαστε σκατογενιά».⁴⁴

Φαίνεται εδώ πως το είδος της μετά-νεωτερικής υποκειμενικότητας που αναδύεται κινείται ανάμεσα στο έθνος και το μετά-έθνος, την πολιτική ιδιότητα και τον κοσμοπολιτικό προσανατολισμό. Η κριτική που απευθύνεται στα «κλασσικά» μέσα ενημέρωσης, σχετίζεται με τις δυνατότητες που προσφέρουν μεγάλες εταιρείες διάθεσης λογισμικών, δίνοντας διέξοδο στον εαυτό να επιτελέσει το πολιτικό του καθήκον. Μέσω του blogging και των λογισμικών αυτών, ο κόσμος συνδέεται σε δυνητικό επίπεδο και ο Μάριος αναλαμβάνει να κάνει κάτι για το τοπικό, εθνικό, κοινό καλό, μέσω αυτής της σύνδεσης. Φαίνεται έτσι πως το blogging εμπίπτει σε αυτό που ο Appadurai, έχει αποκαλέσει «μεταεθνικά κοινωνικά μορφώματα» (postnational social formations). Ένας όρος που περιλαμβάνει κινήματα, οργανώσεις,

⁴² Εννοεί τους δημοσιογράφους.

⁴³ Πρόκειται για έναν δημοσιογράφο τον οποίο ο Μάριος θαυμάζει για το ήθος και την ποιότητα του. Περιλαμβάνει και το ιστολόγιο του στο blogroll του: <http://www.ciutacu.ro/> - Vorbe Grele (Μεγάλες Κουβέντες)

⁴⁴ Το βίντεο αυτό, είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά, με τίτλο: User Generated Content, στην σελίδα: <http://www.youtube.com/watch?v=O2zSZrCq7Ys>

ιδεολογίες και δίκτυα που δεν ορίζονται αποκλειστικά σε σχέση με το έθνος – κράτος, αλλά αιωρούνται ανάμεσα στις βεβαιότητες και τις σταθερότητες του, αποτελώντας έτσι μέρος μιας «αναδυόμενης μετά-εθνικής τάξης» (1996 & στο Αθανασίου, 2004: 69). Είναι μια τάξη που έχει σχετιστεί με την εξάπλωση διεθνών οργανώσεων αντίστασης και κινημάτων κοινωνικής αλληλεγγύης, τη διαμόρφωση μιας αντιστεκόμενης παγκόσμιας κοινωνίας των πολιτών.

Όπως χαρακτηριστικά παραπέμπει η Αθανασίου στις διατυπώσεις του Jacques Derrida, πρόκειται για μία κατάσταση κατά την οποία «οι πολίτες ή οι μη πολίτες όλων των χωρών, αντιστασιακοί, αντιπολιτευόμενοι, ετερόφρονες, χάρη στις ίδιες τεχνικές εξουσίες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του Ίντερνετ, μπορούν να απαλλαγούν από τις εξουσίες του κράτους ή του κεφαλαίου και να καταστήσουν ελεύθερη κατ' αυτόν τον τρόπο μια ορισμένη κατάφαση δημοκρατική, κοσμοπολιτική και δη μετά - την ιδιότητα του πολίτη» (στο Αθανασίου, 2004:68-69). Πρόκειται για αυτό που είναι γνωστό σε όσους έχουν ασχοληθεί με μελέτες του διαδικτύου και του κυβερνοχώρου και παραπέμπουν σε αυτό που ονομάζεται «ακτιβισμός στο διαδίκτυο», τη χρήση δηλαδή του διαδικτύου από ήδη εδραιωμένες συλλογικότητες. Σκοπός των μορφωμάτων αυτών, είναι να κάνουν αισθητή τη πολιτική τους παρουσία στην διεθνή ή τοπική σκηνή (Αθανασίου, 2004:69).

Η πρακτική του blogging εμπίπτει σε αυτή τη θεώρηση διάδρασης του τοπικού με το παγκόσμιο, με μια όμως σημαντική διαφορά. Η διαφορά έγκειται στο ότι η συλλογικότητα που προκύπτει γύρω από την κοινή δράση του blogging, δεν προϋπάρχει απαραίτητα της διαδικτυακής δράσης. Σαφώς και υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις όπου θεσμικά εδραιωμένες πολιτικές ή πολιτισμικές συλλογικότητες χρησιμοποιούν τα ιστολόγια ως μέσο έκφρασης και συμμετοχής στη δημόσια σφαίρα. Αυτό όμως που μας ενδιαφέρει εδώ και όπως φαίνεται είναι και πιο συνηθισμένο, είναι όταν μεμονωμένα άτομα υψώνουν τις φωνές τους σ' αυτούς τους «μετά-τόπους» και στη συνέχεια ενώνονται μέσω του τρόπου δράσης τους⁴⁵. Είναι μια συνθήκη που γίνεται εμφανής και στο παρακάτω απόσπασμα, το οποίο αναφέρεται σε

---

⁴⁵ Όσον αφορά στη ρουμανική περίπτωση, βλ. http://www.timsoft.ro/ejournal/analiza_ro_blogosfera2006.html για μια έρευνα που αφορά τα ρουμάνικα ιστολόγια, <http://blogoree.ro/forum> για έναν τόπο συζήτησης (forum) Ρουμάνων bloggers και <http://www.roblofest.ro/>, για μια διοργάνωση-γιορτή των Ρουμάνων bloggers.

μια συνάντηση⁴⁶ που οργανώθηκε στην Κωνσταντζα με πρωτοβουλία του Μάριου, για να γνωριστούν κάποιοι bloggers μεταξύ τους.

ConstantaBlogMeet-Θέματα Συζήτησης⁴⁷

Θα είναι περίπου 30 bloggers παρόντες το Σάββατο στο Phoenix, στο συγκρότημα Ciresica, στην συνάντηση bloggers της Κωνσταντζα. Έχοντας υπ' όψη ότι αυτή είναι η μακράν πιο μεγάλη συνάντηση ανάμεσα στους bloggers μετά το γεγονός RoBlogFest, άιντε να ψάξουμε και να βάλουμε στο χέρι μερικά θέματα συζήτησης. Τουλάχιστον να πάμε εκεί με κάμποσο υλικό. Όποιος έχει ερωτήσεις, ας τις αφήσει εδώ ως σχόλια και εγώ θα τα εκτυπώσω και θα έρθω μ' αυτά για να τα συζητήσουμε. Θα κάνω εδώ μια λίστα με ερωτήσεις/ θέματα προς συζήτηση. Για όσα δεν θα περιλαμβάνονται, μπορείτε να τα γράψετε εδώ. Παρομοίως, τη λίστα με εκείνα που θα είναι γραμμένα, μπορείτε να την βρείτε σε AYTON τον σύνδεσμο.....

Θέματα συζήτησης

Γιατί όλο και λιγότεροι bloggers γράφουν «περιοδικά» στο διαδίκτυο, είδος που έκανα σήμερα το πρωί και που με το οποίο έφτασα ως το μεσημέρι, κλπ. Τα περιοδικά στα blogs βρίσκονται σε ύφεση. Με όλα αυτά, έτσι άρχισε το blogging..... (Nicolescu)

Πως ήταν και πως έχουν εξελιχθεί τα blogs; Έχουν σχηματιστεί καλά ή άσχημα? Είναι καλή η δημοσιότητα που προκύπτει για τα blogs από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης; Αν ναι για ποιο λόγο ακριβώς; Και αν όχι για ποιο λόγο ακριβώς; (Roxana)

1. Η επίδραση του hi5⁴⁸ στον κόσμο των φίλων. Ένα δίκτυο το οποίο σκοτώνει τη σκέψη με διαφορετικών ειδών «βεντέτες».

2 Τα λεφτά που κερδίζονται από τα blogs. Μια σχέση του μέλλοντος;

⁴⁶ Ένα βίντεο αυτής της συνάντησης βρίσκεται στην σελίδα <http://www.youtube.com/watch?v=iztMFt3OuLY&feature=user>.

⁴⁷ Το απόσπασμα αυτό δεν είναι πια διαθέσιμο

⁴⁸ Πρόκειται για έναν διαδικτυακό τόπο που παρέχει τις ίδιες δυνατότητες με το facebook, για το οποίο μίλησα στο πρώτο μέρος. Βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.hi5.com

3. Θα μπορούσαμε ακόμη να κάνουμε μια σύγκριση από όσες πλατφόρμες φιλοξενούν blogs: *haipa.ro*, *blogspot.com*, *voce.ro*, *wordpress.com* (Andu)

Και τι γίνεται με τους πολιτικούς που έχουν blogs? Ή με τις διασημότητες;
(flower.in.the.sun Irina)

1. λαμβάνοντας υπόψη ότι το blog άρχισε να δημιουργείται ως πηγή πληροφορίας σχετικά με νέα και ενδιαφέροντα θέματα, από πού βρίσκουμε σήμερα τα θέματα για τα δημοσιεύματα;

2. πως ή με ποιον τρόπο καταλογοποιείς ένα blog που θεωρείς καλό;

3. τι μεθόδους προώθησης ενός γνωστού blog θα πρότεινες σε αυτούς που ξεκινάνε τώρα; (ddumi)

Προς το παρόν αυτά είναι τα θέματα, περιμένω και άλλα τις επόμενες ημέρες για να τα κανονίσω και να τα τοποθετήσω σε μια κανονική σειρά. Ευχαριστώ αυτούς που απάντησαν και περιμένω και θέματα από άλλους.

22 ΣΧΟΛΙΑ στο «ConstantaBlogMeet – Θέματα συζήτησης»

1. RelativElegy Says: November 27th, 2007 at 1:53 pm Είναι καλή η δημοσιότητα που συμβαίνει για τα blogs από τα μήντια; Αν ναι από ποια άποψη; Αν όχι από ποια άποψη; Πιστεύω ότι θα μπορούσα να κάνω πολύ περισσότερες ερωτήσεις, αλλά προς το παρόν έχω ένα κενό.....

2. Andu Says: November 27th, 2007 at 9:11 pm Ναι. Υπάρχουν αρκετά θέματα συζήτησης. Και όπως είπε η Ειρήνη, θα μπορούσαμε να συζητήσουμε για αυτούς τους κοιμισμένους πολιτικούς οι οποίοι ως μέρος της καμπάνιας τους κάνουν ένα λυπηρό blog, στο οποίο κανείς τουλάχιστον δεν γράφει ασφαλή δημοσιεύματα και σημειώσεις. Από το παιδί που δίνει πίσω μια μικρή λύπη για τους πολιτικούς...η έλλειψη :))

3. Bobby

Voicu

Says:

November 28th, 2007 at 2:26 am Δεν θέλω να σας χαλάσω τη χαρά (δηλαδή να "burst your bubble" 😊), αλλά εγώ πιστεύω ότι θα ειπωθούμε εκεί για να περάσουμε καλά και όχι για να δημιουργήσουμε ένα σεμινάριο ή ένα εργαστήριο συζήτησης. Με όλες τις επιφυλάξεις εγώ σκέφτομαι ότι το Phoenix (για το οποίο έψαξα αρκετά σήμερα) δεν είναι ένα μέρος που μπορείς να μιλήσεις για αυτή την δουλειά με 30 ανθρώπους (ακόμη και στα εργαστήρια δέχονται 25 άτομα, αλλιώς γίνεται χάος). Έτσι λοιπόν η γνώμη μου είναι να αφήσετε στο σπίτι τα θέματα και να έρθετε να γνωριστούμε, να δούμε ποια αυτοκίνητα μας αρέσουν και τι μουσική ακούμε. Αν πάνε όλα καλά, θα συζητήσουμε και για blogs, αλλά

όλα
.....
.....
μεμιάς; 30 άνθρωποι;

4. ddumi

Says:

November 28th, 2007 at 8:50 am εγώ λέω ότι μερικά θέματα συζήτησης δεν είναι κακό να τα έχουμε υπ' όψη και αν κάποιος είναι σύμφωνος να τα συζητήσουμε, θα τα συζητήσουμε. Αν όχι, θα μιλήσουμε με αυτούς που θέλουν να μοιραστούν τα χόμπι τους, ενώ άλλοι τα νέα.

Filed under [Uncategorized](#) | [22 Comments](#) »

[Uncategorized](#) | [2 Comments](#) »

Έχουμε να κάνουμε δηλαδή με μια συλλογικότητα, ο χαρακτήρας της οποίας είναι κυρίως δυνητικός. Οι bloggers δρουν πρώτα ως μεμονωμένοι πολίτες στο διαδίκτυο και αφού αποκτήσουν δυνητική υπόσταση, αναγνωριστικότητα δηλαδή από άλλους bloggers και αναγνώστες, αρχίζουν να επικοινωνούν μεταξύ τους και εκτός διαδικτύου. Επεκτείνουν, έτσι, τη διαντίδρασή τους και offline. Από την άλλη πλευρά, τα ζητήματα που τίθενται προς συζήτηση, φαίνεται πως σχετίζονται κατά πολύ με την οριοθέτηση του ίδιου του χαρακτήρα της δράσης, η οποία προκύπτει από την διάδραση των bloggers με άλλου είδους λογισμικά, τα μήντια, τα χρήματα και τους πολιτικούς. Είναι άξονες απέναντι από τους οποίους φαίνεται πως δομείται η «εναλλακτική» πολιτική ταυτότητα, ορίζοντας ταυτόχρονα τα όρια της. Είναι μια διαντίδραση με παρόμοιες κουλτούρες του διαδικτύου ή θεσμοποιημένα όργανα, που

ορίζει κατά πολύ το ποιος έχει δικαίωμα να είναι blogger και ποιες αξίες πρέπει να υπηρετεί προς τον κοινό στόχο της «αφύπνισης».

Η πολιτική αυτή ταυτότητα, που επιτελείται σε έναν χώρο που συνδέει τοπικά με παγκόσμια συμφραζόμενα, φαίνεται πως μέσω του δημόσιου χαρακτήρα της συζήτησης για την οποία προσφέρεται, δίνει ώθηση και σε έναν επανορισμό της δημόσιας σφαίρας, η οποία έχει ήδη οριστεί από τον Jurgen Habermas (1989) ως *«ένας ιδανικός χώρος εύλογης, ανοιχτής πολιτικής συζήτησης, όπου δρουν οργανισμοί που δεν είναι μέρος του κράτους. Μια σφαίρα κοινωνικότητας που συμβαίνει δημόσια, και μπορεί να σημαίνει αυτό που αποκαλούμε κοινωνία των πολιτών»* (Graham-Khosravi, 2002:222). Σύμφωνα με τον Michael Warner, ο οποίος έχει αναλύσει τον ορισμό της χρησιμοποιώντας τους συμβολισμούς του κοινού και του αντί-κοινού⁴⁹, η δημόσια σφαίρα συντίθεται από πολιτισμικές διαδικασίες που συμβαίνουν στον ενδιάμεσο χώρο ανάμεσα στο κράτος και στους πολίτες. Έτσι ένα σύνολο ξένων, το κοινό, συνδέεται με έναν συγκεκριμένο τρόπο και οριοθετεί παράλληλα τις συμπεριφορικές δυνατότητες της μεταξύ τους διαντίδρασης (Warner, 2002:11-12). Για τη σύσταση του κοινού, το οποίο ο Warner ορίζει ως *«κοινωνικό σύμπλεγμα με πολιτισμικό χαρακτήρα»*, οι δημιουργοί με τους αναγνώστες θα πρέπει να μοιράζονται μια κοινή κουλτούρα, όπως για παράδειγμα έναν αφηγηματικό τόνο ή κοινά σημεία αναφοράς (Warner, 2002).

Συνδέοντας την έντυπη δημοσίευση με τη νεωτερικότητα και την παγκόσμια εξάπλωση εννοιών όπως αυτές των «δικαιωμάτων», των «εθνών» ή των «αγορών», ο Warner περιγράφει μια διαδικασία κατά την οποία η εδραίωση μιας έννοιας συμβαίνει σε φαντασιακό επίπεδο και όπου το κοινό έχει σημαντική ανάμειξη στη δημιουργία μιας συλλογικότητας. Έτσι κατ' αναλογία με το ρόλο του «έντυπου καπιταλισμού» στην σύσταση «φαντασιακών κοινοτήτων» (Anderson, 1997), εθνικού ή άλλου χαρακτήρα, θα μπορούσαμε να ορίσουμε το «δυναμικό καπιταλισμό» μια επέκταση του, που προκύπτει από νέα πεδία και μέσα επικοινωνίας. Πρόκειται για μια επέκταση, που όμως χρησιμοποιεί νέες πολιτικές και ρητορικές όπως αυτές με τις οποίες εμπλέκεται το blogging. Πιο συγκεκριμένα, ο λόγος που αρθρώνει ο Μάριος καθημερινά στο διαδίκτυο και μέσω του οποίου διαπραγματεύεται μια σειρά από ζητήματα, όπως η πολιτική ή η κοινωνία, φαίνεται πως λειτουργεί με παρόμοιο

---

⁴⁹ Πρόκειται για τον όρο Counter-public. Περιγράφει μια έννοια που αντιπαράκειται με αυτή του κοινού, εξ' αιτίας του υποτελούς χαρακτήρα που περιγράφει. Είναι ένας χαρακτήρας, για τον οποίο το ίδιο το αντί-κοινό, έχει γνώση (Warner, 2002).

τρόπο. Εμπλέκει τη δυνητική σύνδεση του κοινού και την εκ νέου εννοιολόγηση της Ρουμανίας, μετά-σοσιαλιστικά.

Μια τέτοια θεώρηση ωστόσο, ενώ μοιάζει ενδιαφέρουσα, θα μας οδηγούσε στην διατύπωση περί της ύπαρξης μιας γραμμικής σχέσης, στα πλαίσια ενός εξελικτιστικού αναλυτικού μοντέλου, όπου η νεωτερικότητα εξελίσσεται σε μετα-νεωτερικότητα και ο έντυπος σε δυνητικό καπιταλισμό. Κάτι που ενώ δεν είναι ο σκοπός μου, μπορεί μέσω του παραλληλισμού, να μας οδηγήσει στην επανασημασιοδότηση των όρων. Έτσι, αν η τυπογραφία θεωρείται η σημαίνουσα ανακάλυψη του προηγούμενου αιώνα, η χρήση της οποίας συνδέθηκε με την εδραίωση του έθνους-κράτους ως το κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό μόρφωμα που αναδύθηκε μετά το τέλος των αυτοκρατοριών (Anderson, 1997), τότε η ρητορική της εθελούσιας δημοσίευσης του εαυτού που συνεπάγεται το blogging, θα μπορούσε να συνδεθεί με μια μετά-εθνική κατάσταση (Appadurai, 1996). Σ' αυτή ο «δυνητικός καπιταλισμός» δεν επιτελεί τη λειτουργία της εσωτερικής σύνδεσης των μελών μιας φαντασιακής κοινότητας όπως το έθνος, αλλά τη σύνδεση της με παγκόσμιες δυναμικές. Μιας μετά-φαντασιακής παγκόσμιας κοινότητας, ένα κοινό που θρυμματίζεται και συνδέεται μέσω ροϊκών συστημάτων και χαοτικών διαστάσεων.

Έτσι φαίνεται πως το διαδίκτυο προκύπτει ως ένα είδος Φουκωϊκής «ετεροτοπίας» (Foucault 1986). Εκεί οι εναλλακτικοί τρόποι δράσης και ταξινόμησης, αναδεικνύονται από την συνύπαρξη του εθνικού με το παγκόσμιο αλλά και του ιδιωτικού με το δημόσιο (Graham-Khosravi, 2002:253). Όπως σωστά σημειώνουν οι Mark Graham και Shahram Khosravi, μελετώντας τη δυνητική δράση ιρανικών διασπορικών υποκειμένων⁵⁰, «το διαδίκτυο συμβάλει στην αλλαγή του νοήματος των όρων 'δημόσιο' και 'ιδιωτικό'» (Graham-Khosravi, 2002:219). Είναι μια διατύπωση που καταδεικνύει τον μετασηματισμό που συμβαίνει όχι μόνο σε διαστάσεις της μυχιότητας του εαυτού και της προσωπικής ζωής μέσα από τον ορισμό του blogging ως ιδεώδους έκθεσης, αλλά στον τρόπο που οι μύχιες πτυχές του εθνικού αφηγήματος, δημοσιοποιούνται σε μια δημόσια σφαίρα παγκόσμιοι χαρακτήρα. Πρόκειται για μια διαντίδραση που συμβαίνει μέσα από ένα είδος

---

⁵⁰ Πρόκειται για ένα κείμενο στο οποίο οι διασπορές ορίζονται ως οι «παγκοσμιοποιητικές τάσεις του σύγχρονου κόσμου». Συνδέονται μέσω του διαδικτύου, το οποίο διαπερνά χωροχρονικούς διαχωρισμούς και εμπλέκεται με ταυτόχρονες εθνικές και δια-εθνικές διαδικασίες. Η αίσθηση του εθνικού δεν εξαλείφεται, αλλά τονίζεται και ενδυναμώνεται από αυτή του δια-εθνικού.

εκδημοκρατισμού και ελευθερίας της δημοσίευσης, συνδυάζοντας νέους τρόπους θέασης και ομιλίας για τον κόσμο.

Τι σημαίνει όμως επί της ουσίας να είναι κανείς blogger; Ποιες είναι οι πεποιθήσεις και οι αξίες που συνοδεύουν την δράση; Ο Μάριος σε ένα από τα βίντεο του μαγνητοσκοπώντας τον εαυτό του με την κάμερα του κινητού του, εύχεται για τα Χριστούγεννα: «Περισσότερη ευελιξία και εξυπνάδα στα blogs, και όσον αφορά την τηλεόραση να είναι πιο ποιοτική, με άλλες σειρές, άλλους προβληματισμούς και άλλες εκπομπές»⁵¹. Όσα εκφράζει, εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο αξιών που θα πρέπει να έχει κανείς για να είναι blogger. Περιγράφει μια ταυτότητα που δομείται αντιπαρατιθέμενη στην παρακμάζουσα «κλασσική δημοσιογραφία» και σχετίζεται πολύ με την άσκηση κριτικής. Είναι μια τακτική που θεωρείται άκρως δημιουργική και παραγωγική και που χωρίς να είναι ο μοναδικός⁵² άξονας του blogging, αποτελεί κεντρική πηγή άντλησης της δύναμης της ταυτότητας του, μέσω της προσπάθειας ανατροπής ήδη εδραιωμένων εξουσιαστικών δομών. Η ταυτότητα ενός blogger φαίνεται πως συγκροτείται μέσω της διάδρασης με μια σειρά από διαφορετικούς συμβολισμούς, όπως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η πολιτική ζωή και η κοινωνία. Από την άλλη, θα μπορούσαμε να πούμε, ότι ομοιάζει με ένα είδος μεμονωμένης ακτιβιστικής δράσης στο διαδίκτυο.

Είναι είδος ακτιβισμού το οποίο αποκτά δύναμη από την ατομική πρωτοβουλία πρωτ' απ' όλα, πριν αποκτήσει δύναμη μέσω του διαδικτύου. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι αυτό κατά το οποίο πολυπληθείς ομάδες ανθρώπων που μπορεί να είναι και άγνωστοι μεταξύ τους, χρησιμοποιούν τις μηχανές αναζήτησης ως ακτιβιστικό μέσο, μια πρακτική που ονομάζεται «google bombing», όπως μας πληροφορεί ο Ανδριωτάκης (2007: 29). Κάποιοι χρήστες του διαδικτύου συνεργάζονται με όσους περισσότερους άλλους χρήστες μπορούν, ζητώντας τους να συνδέσουν στο blog τους, μια συγκεκριμένη λέξη ή φράση, με έναν προκαθορισμένο στόχο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη σύνδεση της στοχευμένης ιστοσελίδας με τη συγκεκριμένη λέξη, κατά την αναζήτηση μέσω μηχανών αναζήτησης, όπως η Google. Αυτό έχει ήδη συμβεί στοχεύοντας στην προσωπική σελίδα του George Bush Jr.

---

⁵¹ Το βίντεο αυτό βρίσκεται στα ρουμανικά, με τίτλο: Urari de Revellion (Ευχές για το Ρεβεγιόν), στην διεύθυνση: <http://www.youtube.com/watch?v=dv5s-GaZifQ>

⁵² Εξίσου συχνά εμφανίζονται δημοσιεύματα που αφορούν άλλες θεματικές όπως μουσική, λογοτεχνία και ο χαρακτήρας των οποίων μπορεί να είναι χιουμοριστικός ή απλώς ενημερωτικός.

μέσω της φράσης «total failure» δηλαδή «ολοκληρωτική αποτυχία», αλλά και στην Ελλάδα, στοχεύοντας στην πρώην Υπουργό Παιδείας⁵³, μέσω της λέξης «κατσίκια».

- Β) ΑΞΙΟΝΕΣ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ

7 ΣΧΟΛΙΑ στο «Κοιμόμαστε⁵⁴»

1. mariusnicolescu Says: [March 29th, 2007 at 2:22 pm](#) η ιδέα είναι ότι τα blogs δεν είναι γραμμένα από σπεσιαλίστες, μονάχα στο δικό μου blog υπάρχουν χιλιάδες τέτοιου είδους αποτυχίες. εγώ δεν είμαι εκδότης, διορθώνω μόνος μου το άρθρο, δεν έχω τεχνικό εκδότη κλπ. αυτοί έχουν, αλλά ακόμη κι έτσι δεν τα παρατάω
2. mihai1984 Says: [March 29th, 2007 at 7:04 pm](#) «η ιδέα είναι ότι τα blogs δεν είναι γραμμένα από σπεσιαλίστες» με αυτό ακόμη είπες, για μένα, ότι οι bloggers δεν θα έπρεπε να θεωρούνται δημοσιογράφοι, ενώ δεν είναι καν το ίδιο πράγμα.
3. mariusnicolescu Says: [March 29th, 2007 at 10:37 pm](#) ναι, αυτό είπα και αυτό πιστεύω. οι bloggers δεν είναι δημοσιογράφοι και πολλοί από αυτούς το αποδεικνύουν καθημερινά. η δημοσιογραφία σημαίνει να βγαίνεις στο τερέν, να μιλάς με τους ανθρώπους, να παίρνεις συνεντεύξεις, ντοκουμέντα από πολλές πηγές. δείξε μου ENA ρουμάνικο BLOG που να τα κάνει αυτά και μπορεί να μου αλλάξεις γνώμη.

Η παραγωγή ειδήσεων από μεμονωμένα άτομα λαμβάνει κατά πολύ τον ορισμό της ως αντιθετική των «κλασσικών» μέσων μαζικής ενημέρωσης, διεκδικώντας περισσότερη πληροφόρηση για το λαό, βαθύτερο στοχασμό και ουσιαστικότερο διάλογο. Ένα άλλο πολύ γνωστό τέτοιο παράδειγμα στο διαδίκτυο είναι ο τόπος www.Indymedia.org-WE ARE THE MEDIA⁵⁵. Στόχος του είναι: «να δημιουργήσει μια πλατφόρμα για την Κοινωνική Αλλαγή, να σπάσει το μονοπώλιο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, να αναπτύξει ένα «εναλλακτικό» μέσο, να προωθήσει

---

⁵³ Πρόκειται για τη Μαριέττα Γιαννάκου – Κουτσίκου, που επιτέλεσε Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, από το 2004 ως το 2007.

⁵⁴ Το δημοσίευμα αυτό, βρίσκεται στα ρουμανικά, στην διεύθυνση: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/03/29/adormim/>

⁵⁵ Για την Ρουμανία βλ. <http://romania.indymedia.org>

τον *Do It Yourselfism*, να χρησιμοποιήσει το λογισμικό ως μια Κοινωνική Αρχή, να Ενώσει μέσω του Διαδικτύου και να Συνεργαστεί». Είναι ένας χώρος «ανοιχτός σε όλους εκείνους που αντιτίθενται στη δογματική σκέψη όπως και στην παθητικότητα και στην παραίτηση, ως τρόπο ζωής - μια ευκαιρία για εκείνους που έχουν κάτι να πουν, να το πουν! Επειδή προωθούμε την ελευθερία της έκφρασης και αντιτιθέμεθα στη λογοκρισία, θα μετακινούμε στο δημόσιο αρχείο σκουπιδιών οποιοδήποτε υλικό που λογοκρίνει τα δικαιώματα άλλων ανθρώπων ή κάνει διακρίσεις προς μεμονωμένα άτομα στη βάση της εθνικότητας, της φυλής, της εθνότητας, της θρησκείας, του κοινωνικού φύλου ή της σεξουαλικότητας».

Οι bloggers, ως παραγωγοί ειδήσεων και σχολιαστές, σπάνε το μονοπώλιο των μέσων μαζικής ενημέρωσης και διεκδικούν καλύτερη ποιότητα, μέσω μιας κίνησης αντίδρασης προς το καθεστώς. Θεωρούν το blogging καινοτομία που ήρθε για να ανατρέψει παγιωμένες εξουσιαστικές δομές και να ανανεώσει την ποιότητα της πληροφόρησης. Στην περίπτωση του Μάριου, η διεκδίκηση αυτής της ποιότητας φαίνεται πως είναι βασική αξία, η οποία και συνδέει την blogging δράση του με τις σπουδές του, αφού σπουδάζει δημοσιογραφία στο αμερικανικό πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας⁵⁶. Έτσι η ύπαρξη αυτού που ορίζει ως «ποιότητα», φαίνεται πως αποτελεί βασικό κριτήριο για την κρίση του χαρακτήρα του blogging αλλά και του μέλλοντός του.

Κριτική των ΜΜΕ που αφορά την τάξη της ποιότητας⁵⁷

Έχω παρατηρήσει μια αρκετά ενδιαφέρουσα τάση στη Ρουμανία, τάση, σίγουρα την οποία μονοπωλεί όλος ο δημοσιογραφικός κόσμος. Η κριτική των ΜΜΕ απευθύνεται στον βαθμό της ποιότητας. Τις προάλλες, για παράδειγμα, όταν βρισκόμουν στη στάση του μετρό στην πλατεία Βικτώρια, είδα μια αφίσα δημοσιευμένη στην κακής φήμης εφημερίδα «Η Ελευθερία», η οποία έγραφε με απάθεια: «όλα τα νέα που έχετε ανάγκη». Ε αϊ στο διάολο! είπα στον εαυτό μου αρκετά έξαλλος. Αν στην Ελευθερία υπάρχουν όλα τα νέα τα οποία έχει κάποιος ανάγκη, τότε εγώ θα μετακομίσω στο Κινζασα. Το κανονικό σλόγκαν θα έπρεπε να ήταν «όλα τα νέα τα οποία δεν έχεις ανάγκη», επειδή αυτό ακριβώς προσφέρει η εφημερίδα με πάθος. Ειδήσεις ασήμαντες,

⁵⁶ Βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.aubg.edu

⁵⁷ Βρίσκεται στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/01/23/mediocritatea-la-rang-de-calitate/>

οι οποίες δεν θα άγγιζαν και δεν θα ενδιέφεραν κανέναν άνθρωπο με IQ πάνω από 100.

Φαίνεται ακόμη πως στη Ρουμανία και πρωταρχικά στο Βουκουρέστι, υπάρχουν αρκετοί άνθρωποι τέτοιου είδους. Κάντε μια άσκηση, αν η ζωή δεν σας έχει υποχρεώσει να το κάνετε ήδη. Κατεβείτε το πρωί στις 8 σε ένα σταθμό του μετρό και παρατηρήστε τι διαβάζουν οι άνθρωποι γύρω σας. Οι πιθανότητες είναι πως όλοι, χωρίς εξαίρεση, μα όλοι θα διαβάζουν την «Ελευθερία». Σε σειρά 2^{ης} προτίμησης, πιο συγκεκριμένα θα βρίσκεται το Compact που εκδίδεται από το Ringier. Πρέπει αυτή η εφημερίδα να είναι μόδα, αφού δε χρειάζεται να βασανιστείς για να τη βρεις, βρίσκεται σχεδόν παντού. Οι ποιοτικές εφημερίδες είναι στο δρόμο της απώλειας. Και έχω την αίσθηση ότι ενώ εμείς οι αναγνώστες δεν κατεβάσαμε τον πήχη, το έκαναν οι ίδιες με τα χέρια τους. Στην συνέχεια θα εξηγήσω.

Από τη στιγμή που παράγεις ένα προϊόν μιας κάποιας ποιότητας, όσο έξυπνο και καλαίσθητο κι αν είναι, έχεις αναγνώστες μόνο για κάποιο καιρό. Μετά παρατηρείς πως πουλάς έναν αριθμό αντιγράφων, μικρότερο από άλλες εφημερίδες, οι οποίες δημοσιεύουν πιο επιφανειακά νέα. Τι θα κάνεις τότε; Θα κατεβάσεις τον πήχη, θα γράψεις ένα υλικό πιο χαζό, αλλά το οποίο θα είναι αυτό που θα σου φέρει αναγνώστες. Αυτοί οι αναγνώστες που θα προστεθούν είναι άνθρωποι οι οποίοι θα αγοράσουν μια νέα εφημερίδα μόνο αν δημοσιεύσει κάτι παρόμοιο. Ναι, θα την αγοράσουν για 2 μέρες, ελπίζοντας να δουν κάτι της προηγούμενης ποιότητας. Αν δεν δουν, δεν θα αγοράσουν. Αυτό, με περιοδικότητα, κατεβάζει τον πήχη, μέχρι μια στιγμή στην οποία αυτός θα κατεβεί εντελώς. Και όλος ο αυτός ο κύκλος θα κλείσει σε μια στιγμή στην οποία ο πήχης για το οποίο μιλάω εγώ σήμερα, θα έχει φτάσει στο χόμα.

Μπορεί κανείς να ανιχνεύσει αυτή την τάση και στην τηλεόραση και στο ράδιο, ακόμη και στα blogs. Τα σκάνδαλα φέρνουν πολλούς επισκέπτες. Αν προσβάλεις χωρίς μέτρο και επιχείρημα, σημαίνει ότι δημιουργήσες μια πλατφόρμα για το πλήθος των ανθρώπων με ένα χαμηλό IQ, που θα μπορεί να κάνει πολύ απλά σχόλια. Έχω υιοθετήσει λοιπόν, την κριτική των μέσων που απευθύνεται στον βαθμό της ποιότητας, και είναι πολύ ξεκάθαρο ότι αυτό το φαινόμενο θα εξαπλωθεί με μεγαλύτερη δύναμη στο μέλλον και όχι πολύ μακριά μας.

Posted by mariusniculescu on January 23rd, 2007

Ο θάνατος των παραδοσιακών μέσων; Νέα μέσα; Ασυναρτησίες⁵⁸ ...

Ούτε εγώ δεν ξέρω πόσες φορές έχω μιλήσει γι' αυτό, αλλά δεν αλλάζει τίποτα. Πιθανόν μετά από κάποιο χρόνο, όταν θα συμβεί ή όχι, οι σκεπτικιστές του σήμερα θα μου δώσουν δίκιο. Έχουν αρχίσει να ανακοινώνουν πομπωδώς το θάνατο των μέσων όπως τα ξέρουμε τώρα. Μερικές φωνές λένε ότι οι εφημερίδες θα διαχωριστούν, ότι τη θέση τους θα πάρουν τα blogs (εδώ με καταστρέφουν άσχημα), άλλα ανακοινώνουν με υπερηφάνεια ότι η τηλεόραση ζει τις τελευταίες της στιγμές, ότι το YouTube κ.ά. θα είναι τα κυρίαρχα μήντια και άλλες «αποκλίσεις» τέτοιου είδους. Έχω προσπαθήσει πολλές φορές να εξηγήσω, την κάθε φορά που ερωτώμαι, σε διάφορες περιστάσεις γιατί χαρακτηρίζω αυτά τα μέσα «αποκλίσεις». Ένας από τους λόγους είναι ότι η ιστορία μας έχει δείξει ότι κάτι που έχει ριζώσει τόσο και για εκατοντάδες χρόνια στη δημόσια συνείδηση, όπως οι εφημερίδες, δεν μπορεί να κατακτηθεί και να φαγωθεί από ένα μέσο τόσο υποκειμενικό όπως το ίντερνετ και τα blogs.

.....Ο θάνατος των εκδόσεων των ειδήσεων εγώ λέω πως είναι αδύνατος, αλλά αν αυτή η δουλειά συμβεί, θα ζυπνήσουμε με μια ποιότητα πολύ πιο αδύναμη από τα μήντια. Κυκλοφορεί τώρα, ότι ο κόσμος ενδιαφέρεται μόνο για μοντέρνες και σύντομες ειδήσεις οι οποίες ακόμη περνάνε από τον πολιτισμό, την πολιτική κλπ. Όλες αυτές που φέρνουν τώρα είναι σιλικονούχες ειδήσεις (σύμφωνα με τον Badea⁵⁹). Και παρατηρούμε ότι το internet και τα blogs μας προσφέρουν αυτές τις πληροφορίες πλήρως. Αν είναι να πάρουμε μόνο blogs της Ρουμανίας, παρατηρούμε ότι εκτός από μερικά παραδείγματα (σημειωτέον του παρόντος), τα blogs που διαβάζονται πιο πολύ, περιέχουν μοντέρνες και φθαρτές πληροφορίες. Με τι θα απομείνουμε στη συνέχεια; Τι θα διαβάσει η επόμενη γενιά από εμάς;

⁵⁸ Είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/03/22/moartea-mediei-traditionale-new-media-aiurea/>

⁵⁹ Ο Mircea Badea, είναι παρουσιαστής μιας σατιρικής και καυστικής εκπομπής, με τίτλο «In Gura Presei», δηλαδή «Στο Στόμα του Τύπου». Είναι ένα πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται συχνά ο Μάριος. Για μια λίστα, στα ρουμανικά, αποσπασμάτων των εκπομπών του που δημοσιεύει ο Μάριος, βλ: http://www.youtube.com/results?search_query=mircea+badea+authormn&search_type=

Αν και όταν θα βοηθήσουμε στο θάνατο των εφημερίδων (αν, και αμφιβάλλω) τότε θα συμβάλλουμε σε ένα μεγάλο βήμα που έγινε προς την εξάπλωση της κοινωνικής ιστορίας μας, και ακόμη πιο σημαντικό, στη διανομή ορισμένων αξιών και της ηθικής που μας ανήκει, της δικής μας πλευράς.

Filed under [Articol de fond](#), [Blogging](#), [Internet](#), [Jurnalism](#), [Romania](#) | [5 Comments](#) »

Posted by Nicolescu on January 12th, 2008

Η αναζήτηση αυτή της ποιότητας συνοδεύεται από μια έντονη αίσθηση «αντί-συμβατικότητας», η οποία και αποτελεί ίσως το κεντρικότερο αίσθημα που κινητοποιεί τη δράση του blogging. Κυρίως δραστηριοποιείται από την άσκηση κριτικής και ασκεί το χρέος της «αφύπνισης» των πολιτών. Μέσα από τη κριτική που ασκεί ο Μάριος στην πολιτική ζωή της χώρας, το blog του αναδεικνύεται ένας τόπος που οφείλει να διαπραγματεύεται γενικότερα πολιτικά θέματα. Σκοπός του είναι να κινητοποιήσει τους υπόλοιπους πολίτες προς τη διεκδίκηση ανώτερων ιδανικών, τα οποία και θα τους οδηγήσουν στην ανάπτυξη και την πρόοδο, μέσα από την ανάμειξη τους με την πολιτική. Ένας από τους κεντρικούς υπέρ – συνδέσμους στο blog του Μάριου άλλωστε, είναι αυτός που παραπέμπει στον διαδικτυακό τόπο InPolitics-⁶⁰-Restarteaza Politica (Ξαναξεκινήστε την Πολιτική). Σύμφωνα με τις πληροφορίες που βρίσκονται εκεί, πρόκειται για «Έναν τόπο πολιτικής, τον οποίο η Ρουμανία έχει ανάγκη», έναν τόπο που «Μας βοηθά να συζητάμε, να δημιουργούμε ακροατήρια, να γίνουμε από την αρχή πολιτικό σώμα που ασχολείται και να επηρεάζουμε με την αλήθεια, την πολιτική στην Ρουμανία».

Σε αυτό το πλαίσιο της ενεργούς ενασχόλησης, το πολιτικό κατεστημένο προσεγγίζεται με καυστικότητα, κεντρική θέση στην οποία έχει η χρήση της ειρωνείας. Σκοπός είναι να ασκηθεί ένα είδος αντιπολίτευσης και πίεσης που πηγάζει απ' ευθείας από τους πολίτες. Σύμφωνα με ένα βίντεο του Μάριου το οποίο έχει δημιουργήσει και δημοσιεύσει στο διαδικτυακό τόπο YouTube, «Είμαστε άρρωστοι μαζί με όλους»⁶¹. Τα λόγια αυτά αποτελούν τους στίχους ενός τραγουδιού το οποίο χρησιμοποιείται ως μουσική υπόκρουση σε μία διαδοχή φωτογραφιών πολιτικών προσώπων της Ρουμανίας, τα οποία ανήκουν σε διάφορους πολιτικούς χώρους. Είναι ένα μήνυμα προς τους πολίτες που επιλέγουν με τη ψήφο τους, τους πολιτικούς που

⁶⁰ Βρίσκεται στον διαδικτυακό τόπο: <http://www.inpolitics.ro>

⁶¹ Βρίσκεται στα ρουμανικά, στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: [Sintem cu totii bolnavi - http://www.youtube.com/watch?v=QyYZJbMVf8o](http://www.youtube.com/watch?v=QyYZJbMVf8o)

ευθύνονται για την «κατάσταση της Ρουμανίας». Είναι ένα βίντεο που τελειώνει με την ειρωνική φράση: «ευχαριστούμε από την ψυχή μας αγαπητοί ηγέτες». Στη συνέχεια παραθέτω 2 αποσπάσματα που αφορούν την αποπομπή του προέδρου της Ρουμανίας Traian Basescu, πρόσωπο το οποίο δέχεται μεγάλη κριτική από τον Μάριο. Επίσης ένα απόσπασμα που περιγράφει τις αξίες που πρέπει να σέχει κανείς για να είναι πολιτικός και αναφέρεται στον πρώην πρόεδρο της χώρας, Emil Constantinescu.

Κάτω Basescu⁶²!⁶³

Περιμένω με τη ψυχή στο στόμα την αποπομπή του Basescu...Είναι σίγουρο ότι κατά ένα τρόπο αρκετά πιθανό αυτή η δουλειά να τον ωφελήσει, να γίνει προς χάρην του. Γιατί; Επειδή αν και δεν μου αρέσει, μου είναι δύσκολο να πιστέψω ότι μπορεί να κερδίσει κάποιος άλλος εκτός από τον Basescu. Λοιπόν, Ποιος άλλος; Ο Becali⁶⁴ σε καμία περίπτωση, ο Geoană⁶⁵ δεν έχει καμία πιθανότητα, και έτσι, ναι, ο Basescu. Το συμπέρασμα είναι ότι τα παιδιά αυτά ματαίως θα τον αποπέμψουν, αφού με οποιονδήποτε τρόπο θα εμφανιστεί ξανά και θα εμφανιστεί και με ακόμη περισσότερη αξιοπιστία. Επειδή όπως ο Basescu είναι ο Basescu, έχει μια τομή... Και αυτό κάνει ο Basescu από τότε που είναι πρόεδρος. Μιλάει. Τίποτα περισσότερο. Δεν έκανε τίποτα πραγματικό, χειροπιαστό. Το πλήθος των ανθρώπων που πιάστηκαν κορόιδο στα λόγια του Basescu λένε τώρα, ότι στον καιρό του Iliescu⁶⁶ δεν θα μπορούσε να συμβεί ότι γίνεται στο παρόν. Η οικονομία αναπτύχθηκε, έτσι, έτσι. Ναι, αναπτύχθηκε η οικονομία, αλλά θα αναπτυσσόταν οποιοσδήποτε κι αν ήταν στην κυβέρνηση. Ήταν μία τάση η οποία δεν θα μπορούσε να μεταμορφωθεί από άνοδο σε κάθοδο. Αρχίζουμε να νιώθουμε ενοχές και για τους καλούς και για τους κακούς οι οποίοι μας κυβερνούν

---

⁶² Ο Traian Basescu γεννήθηκε στις 4 Νοεμβρίου του 1951 και είναι ο τωρινός Πρόεδρος της Ρουμανίας, που εκλέχθηκε τον Δεκέμβριο του 2004. Πριν από αυτό ήταν Δήμαρχος του Βουκουρεστίου, από τον Ιούνιο του 2000 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2004.

⁶³ Βρίσκεται στα ρουμανικά, στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/04/19/jos-basescu/>

⁶⁴ Ο George Becali, γνωστός ως Jiji, γεννήθηκε στις 25 Ιουνίου του 1958 και είναι αρχηγός της ποδοσφαιρικής ομάδας Steaua București, ενώ ασχολείται και με την πολιτική. Στις εκλογές για το ευρωκοινοβούλιο της 25^{ης} Νοεμβρίου του 2007, βρέθηκε στην πρώτη θέση του ψηφοδελτίου της παράταξης του, η οποία δεν εκλέχθηκε για λίγο.

⁶⁵ Ο Mircea Dan Geoană γεννήθηκε στις 14 Ιουλίου του 1958 στο Βουκουρέστι και είναι Ρουμάνος πολιτικός, μέλος του ανώτατου συμβουλίου του ρουμανικού Κοινοβουλίου, της γερουσίας. Από τον Απρίλιο του 2005, είναι και αρχηγός της κύριας αντίθετης παράταξης, των σοσιαλιστών Δημοκρατών.

⁶⁶ Ο Ion Iliescu γεννήθηκε στις 3 Μαρτίου του 1930 και είναι ένας Ρουμάνος πολιτικός, ο οποίος είχε εκλεχθεί Πρόεδρος της Ρουμανίας για 11 χρόνια (3 περιοδοί), από το 1990 μέχρι το 2004. Ανάμεσα στην πρώτη και την δεύτερη προεδρία του, προήδρευσε για μια περίοδο Emil Constantinescu, ενώ μετά από την τελευταία, εκλέχθηκε ο πρώην αρχηγός του Δημοκρατικού Κόμματος, ο Traian Basescu. Σήμερα ο Iliescu είναι γερουσιαστής του Σοσιαλιστικού Δημοκρατικού κόμματος.

αντί να τους δίνουμε λογαριασμό ότι η οικονομία αυτή μεγαλώνει με οποιονδήποτε τρόπο, με τις επενδύσεις, τον τουρισμό, με ότι θέλετε εσείς, με λιγότερο **επηρεασμένα** προβλήματα από την πολιτική τάξη. Ακόμη κι αν κάποιος έχει την εντύπωση ότι ο *Basescu* θα οδηγήσει καλύτερα τη χώρα από αυτούς; Μου φαίνεται άσχημο να σας πω, ότι αυτό είναι μακριά από την πραγματικότητα. Ο *Basescu* είναι όπου φυσάει ο **άνεμος**, έτσι όπως ήταν και υπουργός μεταφορών, όταν πήρε λεφτά από όποια προγράμματα να ' ναι και τα σκόρπισε εδώ κι εκεί. Ο *Basescu* είναι ένας πρόεδρος που ψεύδεται.

16 ΣΧΟΛΙΑ στο «Κάτω *Băsescu!*»

1. [piticu21](#) Says: [April 19th, 2007 at 11:30 am](#) τους αντιπροσωπεύει όλους... Και σε εσένα που ψήφισες εναντίον του... .. Αν μετράς όλο τον πληθυσμό.
2. [mariusnicolescu](#) Says: [April 19th, 2007 at 11:36 am](#) πραγματικά τους αντιπροσωπεύει όλους, ή εξυπηρετεί μόνο μερικά συμφέροντα; Μόνο οι υποσχέσεις για την εξάλειψη της διαφθοράς, που τις πραγματοποίησε; Με τους φύλακες της βουλής, ήταν μόνο ένα πουλάκι που πέταξε... Δεν έχει καμία δύναμη... Δεν έχει καμία πιθανότητα να αλλάξει.
.....
.....
.....
3. [Schimbarea](#) Says: [April 19th, 2007 at 11:30 pm](#) Η ταπείνωση του *Basescu* αντιπροσωπεύει μια καταστρατήγηση της δημοκρατίας επειδή ήταν εκλεγμένος με δημόσια ψήφο, η πλειοψηφία των οποίων ήταν παρόντες στη ψηφοφορία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αντιπροσωπεύει τη θέληση της πλειοψηφίας, και δεν θα έπρεπε να μπορεί να αλλάξει από μια χούφτα ανθρώπους.

Η ταπείνωση μπορεί να είναι επικίνδυνο προηγούμενο, από το οποίο νομιμοποιούμε μια χούφτα ανώνυμους ποταπούς να περνούν πάνω από την κοινή θέληση, δουλειά η οποία μηδενίζει (ακυρώνει) τον μισό ορισμό της δημοκρατίας!!!

Ντροπή στο κοινοβούλιο που μαστίζεται από αιρετικούς!!!!!! Ντροπή!

Υ.Γ. Το μοναδικό καυτό νέο φαίνεται να είναι πως ολιγαρχικοί έχουν τη σκέψη να εκδώσουν μια ουσιαστική τροποποίηση στο σύνταγμα, κατά την οποία ο Basescu δεν θα είχε καν ανάγκη να βάλει υποψηφιότητα για πρόεδρος. Κλέφτης και νόμιμος υποκινητής- όμως χα, αυτοί το νομιμοποίησαν.

4. [mariusnicolescu](#) Says: [April 20th, 2007 at 10:26 am](#) *θείε, έχεις ένα πρόβλημα με τους αιρετικούς σου. Εγώ λέω να τους αφήσεις λίγο ακόμη χαλαρά. Ο Basescu ταπεινώθηκε με νόμιμο τρόπο, η ουσιαστική τροποποίηση του συντάγματος δεν θα εκδοθεί, αλλά αν γινόταν θα ήταν ένα σημάδι αντί-δημοκρατίας. Αλλά ως τώρα όλο έχει γίνει με νόμιμο τρόπο.*

Posted by mariusnicolescu on April 19th, 2007 Filed under [Articol de fond](#), [Idioti](#), [Romania](#) | [16 Comments](#) »

Ο Constantinescu⁶⁷ βάζει υποψηφιότητα για πρόεδρος (ζανά)⁶⁸

Μπορεί να εκπλήξει πολλούς η θέση αυτή, αλλά εγώ είμαι της άποψης ότι ο Emil Constantinescu ήταν ο πιο καλός πρόεδρος τον οποίο είχε η χώρα μετά το 89'. Κατάφερε να προσαρμόσει μια ολέθρια περίοδο και μια ανίκανη κυβέρνηση. Επίσης είναι ένας άνθρωπος έξυπνος, ο οποίος έχει πολλά να πει, ένας διπλωμάτης, όπως ο Melescanu⁶⁹ ο οποίος δεν θα ήταν στην κατάσταση να λερώσει την εικόνα της Ρουμανίας όπως έκανε ο μαέστρος Basescu. Σίγουρα ο Constantinescu δεν θα κερδίσει, δεν θα φτάσει καν στον δεύτερο γύρο, η εικόνα του είναι αρκετά «καθαρή» για την πολιτική τάξη. Οτιδήποτε κι αν ήταν, οτιδήποτε κι αν παραμείνει στην υπόθεση του, κάποια στιγμή όμως στο μέλλον η απομακρυσμένη αυτή χώρα θα είχε έναν πρόεδρο στον οποίο δεν θα παίζουν παιχνίδια οι ψηφοφόροι του. Ο Constantinescu θα ήταν ένας ανάμεσα τους.

Posted by Nicolescu on March 11th, 2008

⁶⁷ Ο Emil Constantinescu, γεννήθηκε στις 19 Νοεμβρίου του 1939 και επιτέλεσε Πρόεδρος της Ρουμανίας την τετραετία 1996-2000.

⁶⁸ Δεν είναι πια διαθέσιμο.

⁶⁹ Ο Teodor Viorel Melescanu, γεννήθηκε στις 10 Μαρτίου 1941 και είναι Ρουμάνος πολιτικός, διπλωμάτης και δικηγόρος. Τώρα είναι Υπουργός Άμυνας και γερουσιαστής για το Εθνικό Φιλελεύθερο Κόμμα. Έχει επιτελέσει και Υπουργός Εξωτερικών, για την περίοδο 1992 -1996.

Φαίνεται λοιπόν, πως το να είναι κανείς blogger σηματοδοτεί την «άσκηση» μιας ιδιαίτερα ενεργής πολιτικής ιδιότητας, η οποία περιλαμβάνει και την διαπραγμάτευση δημοκρατικών διαδικασιών. Σύμφωνα με τον Μανώλη Ανδριωτάκη ο οποίος μιλά για την ελληνική περίπτωση, *«Ο ιστολόγος δεν χρησιμοποιεί το διαδίκτυο ως ιδιώτης, αλλά ως πολίτης. Είναι ένας πολίτης του διαδικτύου (netizen) ο οποίος μοιράζεται τις σκέψεις, τις απόψεις και τις εμπειρίες του με άλλους συνδεδεμένους πολίτες, όπως έκαναν παλαιότερα στην Αρχαία Αγορά ή αλλιώς στην Εκκλησία του Δήμου»* (Ανδριωτάκης, 2007:27-28). Η συγκεκριμένη αναγωγή στην αρχαία ελληνική δημοκρατία, όσο ακραία κι αν ακούγεται, καταδεικνύει αυτό που θέλησα να περιγράψω εδώ, τη δόμηση της ταυτότητας του blogger ως πολιτικής, μέσα από την συμμετοχή στα κοινά και τη δημόσια συνδιαλλαγή. Πρόκειται για μια ιδιότητα που κινείται ανάμεσα σε ένα θεσμοποιημένο καθεστώς δράσεων και στην ελεύθερη βούληση των πολιτών. Προκαλεί έτσι μια αναλυτική αμφισημία η οποία καταδεικνύει την ποικιλότητα των πρακτικών που παρουσιάζονται, όσον αφορά την «πορεία» της Ρουμανίας προς τη «δημοκρατία».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΟ «ΙΣΤΟΛΟΓΕΙΝ ΕΣΤΙ ΦΙΛΟΣΟΦΕΙΝ» :

Α) Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Η δυνατότητα που προσφέρει το blogging σε απλούς πολίτες να παράγουν λόγο, να ενημερώσουν, να αναλύσουν, να επιμορφώσουν, να κριτικάρουν ή και να διασκεδάσουν, συνδυάζεται με πολύ συγκεκριμένες έννοιες, όπως η δημοκρατία και η ελευθερία, μέσω του κεντρικού χαρακτήρα της πολιτικής δράσης που προαναφέρθηκε. Πρόκειται για έννοιες που αποτελούν κεντρικούς άξονες ενός ευρύτερου πλαισίου, στο οποίο εντάσσεται αυτό που αποκαλείται σήμερα «χτίσιμο» της «κοινωνίας των πολιτών». Επιπλέον συνδυάζεται με το συμβολισμό της «Ευρώπης», δύο έννοιες που είχαν περιοριστεί πολύ κατά τη διάρκεια του σοσιαλισμού και που μετά την πτώση του αποτελούσαν περισσότερο συμβολικές εννοιολογικές κατασκευές στην κατασκευή μιας δυτικής ταυτότητας, όπως μας πληροφορεί η Verdery (1996:14-16). Είναι έννοιες που σήμερα βρίσκονται υπό μετασχηματισμό παράλληλα με τις κοινωνίες στις οποίες εμφανίζονται, απέναντι από μια «Δύση» που και η ίδια αλλάζει συνεχώς.

Η συμμετοχικότητα των πολιτών αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία της ρητορικής του blogging, το οποίο και πιστοποιεί τη δράση. Κεντρικής σημασίας εδώ είναι η συζήτηση που λαμβάνει χώρα, ο δημόσιος χαρακτήρας της οποίας έχει κεντρική σημασία για τη διαπραγμάτευση της «δημοκρατίας». Σε ένα βίντεο όπου ο Μάριος απαντάει σε κάποια υβριστικά σχόλια, που έχει λάβει, για ένα άλλο βίντεο⁷⁰ το οποίο έχει φτιάξει με σκοπό να καυτηριάσει διάφορες καταστάσεις που καταδεικνύουν την «οπισθοδρομικότητα της Ρουμανίας», λέει:

«.....Το βίντεο αυτό, προκάλεσε και καλές και κακές αντιδράσεις. Υπάρχουν πολλά σχόλια που δεν είναι καλά και χρησιμοποιούν χυδαία γλώσσα αλλά υπάρχουν και άλλοι που τους άρεσε..... συνολικά είχε 100.000 επισκέπτες και περίπου 3.000-4.000 σχόλια. Έχω σβήσει πάρα πολλά από αυτά, γιατί στην αρχή δεν τα άντεχα, επειδή ήταν τόσο αρνητικά. Και τότε απάντησα κιόλας, ότι αν έχεις αρνητικό σχόλιο και δεν το τεκμηριώνεις, μη μου γράφεις, γιατί θα το σβήσω. Ενάμιση χρόνο αργότερα, έχω σβήσει παραπάνω από 3.000 σχόλια που έχω δεχτεί, γιατί δεν ήταν τεκμηριωμένα, αλλά χυδαίες

---

⁷⁰ Το περιεχόμενο αυτού του video το σχολιάζω αναλυτικά στο Τρίτο Μέρος.

βρισιές..... Σημασία έχει ότι οι άνθρωποι έμπαιναν στο διαδίκτυο και διάβαζαν κάτι και ότι μπορώ να περνάω μια σκέψη..... Δεν ξέρουμε να αντιδρούμε πολιτισμένα στην κριτική. Αυτό είναι που έχει βγει μέσα από τα σχόλια, ότι δεν ξέρουμε να αντιδρούμε σωστά, να τεκμηριώνουμε τις απόψεις μας. Να βρίζουμε μπορούμε όλοι. Αν συνεχίσουμε να συμπεριφερόμαστε έτσι και να κάνουμε τέτοια για πάντα, ξέρουμε που βαδίζουμε, είναι απλό»⁷¹. Και αλλού: «Όσο για αυτούς που με βρίζουνε, έχω να τους πω να συνεχίσουν να με βρίζουν, γιατί αν δε με βρίζουν εγώ δε ζω. Άμα θέλετε και εσείς να δείτε πως με βρίζουν, δείτε τα, αλλά δείτε και τα δικά μου όνειρα τα οποία έχω εκπληρώσει και σας τα έχω παρουσιάσει».⁷²

Το blogging αντλεί έτσι μεγάλο ποσοστό της «δημοκρατικότητας» του, μέσα από τις δυνατότητες της επισήμανσης⁷³ (tagging) και του σχολιασμού (commenting). Σύμφωνα με τον Μάριο έχουν αξία μόνο όταν σχετίζονται με την πιστοποίηση της ποιότητας ενός ιστολογίου και του λόγου που αρθρώνεται εκεί. Πρόκειται για μια ποιότητα η οποία όπως φαίνεται σηματοδοτεί την «ανάπτυξη», τον «πολιτισμό» και το «ήθος». Και ενώ ο Μάριος καταφεύγει στη διαγραφή των αρνητικών σχολίων - αντίθετα με κάποιους που θεωρούν την πράξη αυτή ή τον αποκλεισμό (ban) ενός χρήστη αντιδημοκρατικές κινήσεις- φαίνεται πως η ενέργεια του αυτή, πιστοποιεί το ρόλο του ως blogger. Πρόκειται για την απουσία ποιότητας από την οποία αντλεί τη δύναμη της δράσης του, μια κατάσταση που αντικατοπτρίζει όλα αυτά στα οποία θέλει να αντιδράσει.

Το blog καθίσταται έτσι μια πλατφόρμα διαλόγου όπου όλες οι απόψεις, οι στάσεις και οι θεωρίες εκτίθενται σε δημόσια θέα, μέσα από τη συμμετοχή ενός διευρυμένου κύκλου συζητητών. Η συμμετοχή των πολιτών στη δημόσια συζήτηση και η ελευθερία αποτελούν τα σημεία γύρω από τα οποία τα ιστολόγια εδραιώνονται στη «δημοκρατική συνείδηση» των ιστολόγων. Αυτό, σύμφωνα με τους ίδιους, συμβαίνει γιατί η δημόσια συζήτηση επιστρέφει «εκεί που ανήκει», στην πολιτεία και «το blogging ανοίγει μπροστά μας την προοπτική μιας αμεσότερης δημοκρατίας, η οποία θα καλύψει τα κενά και τις παθογένειες που δημιούργησε το αντιπροσωπευτικό

---

⁷¹ Το βίντεο αυτό βρίσκεται στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: Raspunsuri la comentarii - <http://www.youtube.com/watch?v=9YGO94zqDzg>

⁷² Το βίντεο αυτό βρίσκεται στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: User generated content 1 x 18 - <http://www.youtube.com/watch?v=BKWqyAflgmM>

⁷³ Σε αρκετές πλατφόρμες blog, δίνεται η δυνατότητα στον αναγνώστη να επισημάνει κάποιο blog, το περιεχόμενο του οποίου θεωρεί απαράδεκτο, υβριστικό ή προσβλητικό. Φαίνεται έτσι πως ένα είδος λογοκρισίας πηγάζει από τους ίδιους τους πολίτες.

σύστημα του κοινοβουλευτισμού» (Ανδριωτάκης, 2007: 205). Το τελικό προϊόν, το ιστολόγιο δηλαδή, δημιουργείται έτσι μέσω της άμεσης αλληλεπίδρασης όσων συμμετέχουν σ' αυτό, οι οποίοι γίνονται συνδημιουργοί του. Παράλληλα παραθέτουν σχόλια και εκκινούν συζητήσεις. Είναι μια διαντίδραση που αντανακλά το κοινωνικό, το πολιτικό και το οικονομικό γίνεσθαι σε ένα νέο είδος δημόσιας σφαίρας, η οποία ορίζει την ιστολογόσφαιρα ως οχυρό της ελεύθερης έκφρασης.

FlashNews⁷⁴

1. *corina* Says: [April 20th, 2007 at 11:26 am](#) Έχεις στο blog του Μαρτίου να λένε ότι « Αυτοί που σερφάρουν στο Ιντερνετ μπαίνουν στο δίκτυο να διασκεδάσουν και να δουν πορνό. Αυτοί που σερφάρουν στα φόρουμ των εφημερίδων, είναι καθυστερημένοι... Λίγοι μεταξύ αυτών είναι άνθρωποι με 'αληθινές ελευθερίες' Σκέφτεσαι πολύ μικρά νεαρέ!... μιλάς για πράγματα τα οποία ουσιαστικά προσπερνάς... «αληθινά ελεύθεροι»..οριστικά «ελεύθερος»... πες μου και μένα πως σκέφτεσαι έναν άνθρωπο με αληθινή ελευθερία. Και αν είχες μπει στο δίκτυο για να σερφάρεις στα blogs, δεν είσαι σαν όλους τους άλλους με τη σειρά σου, καθυστερημένος;
2. *mariusnicolescu* Says: [April 20th, 2007 at 11:31 am](#) Εξαρτάται σε ποιο blog σερφάρεις. Όσο για την ελευθερία, την ερμηνεύουμε σε σχέση με την ποιότητα μας και τους άλλους του είδους μας. Το θέμα είναι ότι στη Ρουμανία το blog, δεν έχει ακόμα δύναμη. Επιπλέον ότι ο κάθε «κόπανος» που έχει επάγγελμα να αποπλανεί, δε σημαίνει ότι πρέπει να αναρωτιέμαι γιατί διάβολο να πρέπει να σχολιάζω τη διεύθυνση του, αφού οπωσδήποτε ζει σε άλλο πλανήτη. Η γνώμη μου.
3. *corina* Says: [April 20th, 2007 at 2:57 pm](#) My point is...ποιος πέθανε και άφησε εσένα, να λες με τέτοια σιγουριά ότι όλοι οι σέρφερς του διαδικτύου είναι «καθυστερημένοι»;.....μεταφράζεις με τον τρόπο σου την ελευθερία.....δεν μου φαίνεται σωστό. Αλλά δεν παίζω με τις λέξεις.....
.....

---

⁷⁴ Είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/04/20/flashnews-8/>

4. *mariusnicolescu* Says: April 20th, 2007 at 4:42 pm *Δε γίνεται λόγος για το ότι πέθανε κάποιος και άφησε εμένα να δίνω τη γνώμη μου. Είναι μία χώρα ελεύθερη και έχω ανάγκη να λέω τη γνώμη μου. Αλλά η γνώμη μου είναι πιο αρκετή από λίγους ανθρώπους που μπαίνουν στο internet για να μην κάνουν τίποτ' άλλο από το να διασκεδάσουν.*

Insemnarea a fost scrisa on Friday, April 20th, 2007 at 10:57 am and is filed under Uncategorized. Feedul pentru comentarii se afla [RSS 2.0](#) aici. Puteti sa [comentati](#), sau sa lasati [trackback](#) de pe site-ul vostru.

Ο χαρακτήρας του blogging, ως μέρος της «κοινωνίας των πολιτών», φαίνεται πως ορίζεται ανάμεσα σε θεσμοθετημένες δράσεις και την ελεύθερη πολιτική βούληση. Ο λόγος περί «κοινωνίας των πολιτών», που αρθρώνεται σήμερα από οικονομικούς και πολιτικούς επιστήμονες, αντιστοιχεί ρητά στην προώθηση μιας σειράς προγραμμάτων και στη σύσταση μη-κυβερνητικών οργανώσεων⁷⁵. Αυτές χρησιμοποιούν κυρίως ξένο κεφάλαιο, πολύ-εθνικές εταιρείες ως σπόνσορες, ή χρηματοδοτικούς πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και έχουν ως στόχο τον «εκδημοκρατισμό» της Βαλκανικής Χερσονήσου. Πολύ σημαντική ανάμεσα τους, είναι και η δράση του Αμερικανικού Ιδρύματος Soros-Open Society⁷⁶, με υποτροφία του οποίου ο Μάριος σπουδάζει στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας.

Η ενασχόληση ανθρωπολόγων, όπως ο Michael Buchowski και ο Steven Sampson με την Κοινωνία των Πολιτών, έχει οδηγήσει σε μια διαφορετική θέαση από αυτή που εγκλωβίζεται μόνο στην ανάλυση και την ακολουθία της τροχιάς τέτοιου είδους προγραμμάτων. Έχει αποκαλύψει μια διάσταση κατά την οποία η «κοινωνία των πολιτών» ορίζεται ευρύτερα⁷⁷ και περιλαμβάνει και άλλου είδους

---

⁷⁵ Κύριες ασχολίες τέτοιων οργανώσεων είναι η φιλανθρωπία, η αυτοβοήθεια, επαγγελματικές ενώσεις, ή η ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

⁷⁶ Το Ίδρυμα Open Society Institute and Soros Foundations Network, βρίσκεται ηλεκτρονικά στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.soros.org/>. Σύμφωνα με τις πληροφορίες της ιστοσελίδας, το ίδρυμα Soros ιδρύθηκε το 1993 για να «υποστηρίζει ιδρύματα στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και στην πρώην Σοβιετική Ένωση. Αυτά τα ιδρύματα είχαν εδραιωθεί το 1984, για να βοηθήσουν τις χώρες να κάνουν την μετάβαση από τον Κομμουνισμό». Πιο συγκεκριμένα, στόχος του είναι: «να σχηματίσει δημόσια πολιτική, να προωθήσει δημοκρατικές κυβερνήσεις, ανθρώπινα δικαιώματα και οικονομική, νομική και κοινωνική μεταρρύθμιση. Σε τοπικό επίπεδο, παρέχει μια ποικιλία από πρωτοβουλίες, για να υποστηρίξει το γράμμα του νόμου, την εκπαίδευση, τη δημόσια υγεία και τα ανεξάρτητα Μέσα Ενημέρωσης. Ταυτόχρονα προσπαθεί να δημιουργήσει εξωτερικούς δεσμούς και με άλλες ηπείρους σε θέματα όπως η πάταξη της διαφθοράς και η παραβίαση των δικαιωμάτων»

⁷⁷ Για μια άλλη προσέγγιση, βλ. αυτή της Ruth Mandel, η οποία μελετώντας προγράμματα που έχουν σκοπό την προώθηση της Κοινωνίας των Πολιτών στην Κεντρική Ασία και συγκεκριμένα στο Καζακστάν, χρησιμοποιεί μια ανάλυση που θεωρεί δεδομένη την διπολική θέαση του σοσιαλισμού και του μετά-σοσιαλισμού. Σημειώνει ότι η Κοινωνία των Πολιτών στο Καζακστάν χτίζεται εκ του μηδενός, αφού δεν υπήρχε κανένα είδος κοινωνικής δράσης που να παραπέμπει στην Κοινωνία των Πολιτών κατά την περίοδο του σοσιαλισμού και ότι η προώθηση της σήμερα συνοδεύεται από την

δραστηριότητες από αυτές των θεσμικών συλλογικοτήτων. Πρόκειται για δραστηριότητες που «...καταλαμβάνουν το χώρο ανάμεσα στην οικογένεια και το κράτος. Έτσι ενώ ο ορισμός της κοινωνίας των πολιτών, περιλαμβάνει μόνο οργανώσεις που έχουν πολιτική χροιά, οι ανθρωπολόγοι θα πρέπει να συνυπολογίζουν σ' αυτόν και ανθρώπους οι οποίοι σχηματίζουν ομάδες που δεν είναι αμιγώς πολιτικές⁷⁸» (Buchowski, 2007:171-173). Ο συλλογισμός του βασίζεται στον ισχυρισμό ότι η κοινωνία των πολιτών υπήρχε στην Πολωνία και πριν το 1989 αλλά με διαφορετική μορφή και στο ότι η παρούσα κατάσταση της είναι υβριδική. Συνδυάζει με αυτόν τον τρόπο παλιά και νέα στοιχεία και δεν ταυτίζεται με κανένα φιλοσοφικό μοντέλο από αυτά με τα οποία προσπαθούμε σήμερα να την προσεγγίσουμε (Buchowski, 2007:191).

Στο ίδιο πλαίσιο ενός πιο «ανοιχτού» ορισμού της κοινωνίας των πολιτών κινείται και η θέαση του Sampson, ο οποίος μιλώντας για τα «εισαγόμενα» προγράμματα προώθησης της κοινωνίας των πολιτών στην Αλβανία, σημειώνει ότι «Η μετάβαση δεν είναι απλή ροή εισαγόμενων πόρων, αλλά και εξαγωγή μοντέλων ή αναπαραστάσεων» (Sampson, 2007:108). Θεωρεί πως η μεταφορά δυτικών μοντέλων στην Ανατολική Ευρώπη δεν είναι επιβολή, αλλά μια συνδιαλλαγή ανάμεσα στα δύο πλαίσια, αφού διευκολύνεται από δομές και συμφέροντα εντός της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης. Πρόκειται για μια διαδικασία στην οποία υπάρχει ποσό καθαρού κέρδους, αλλά και πολλές ενδείξεις αυθεντικής κοινωνικής ενέργειας που έχουν γνώμονα την κοινή ωφέλεια (Sampson, 2007:118). Υπάρχουν άνθρωποι που έχοντας ελάχιστους πόρους, καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες, δρώντας ως άτομα, ως άτυπες ομάδες ή ως μη-κυβερνητικές οργανώσεις. Έτσι, η κοινωνία των πολιτών ως αυτόνομη κοινωνική δραστηριότητα συνυπάρχει με την αντίστοιχη ρητορική και τις δομές που παρέχουν τους πόρους. Είναι δύο τύποι που αλληλεπιδρούν (Sampson, 2007:137-138).

Η κατάδειξη ενός μη θεσμοποιημένου είδους κοινωνίας των πολιτών και πιο «ανοιχτού» εννοιολογικά και χωροχρονικά, είναι η μία όψη του ζητήματος που μας αφορά εδώ. Αυτό συμβαίνει γιατί ο ρόλος της ανθρωπολογίας είναι να αποκαλύψει πως οι άνθρωποι διαχειρίζονται τέτοιες έννοιες στην καθημερινή τους ζωή και να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο χτίζεται η διαλεκτική σχέση ανάμεσα στα

απαξίωση ολόκληρου του σοσιαλιστικού αξιακού συστήματος και την προώθηση έντονων οικονομικών συμφερόντων (Mandel, 2007)

⁷⁸ Εννοείται political

υποκείμενα και το κράτος. Στόχος της είναι να εντοπίσει τους άτυπους τρόπους ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών, μια διαδικασία που μπορεί δηλαδή να ξεκινά πριν τη «μετάβαση» και να περιλαμβάνει κρατικά σωματεία, ενώσεις, ομοσπονδίες απολιτικού χαρακτήρα, συγγενικά δίκτυα, ή άτυπες ομάδες συμφερόντων (Buchowski, 2007:173-176). Επίσης, τη σύνδεσή τους με τη θεσμοθετημένη δράση.

Το blogging είναι ένα από τα σημεία της σύνδεσης αυτής, αφού από τη μια σηματοδοτεί την άνοδο της υποκειμενικότητας που πυροδοτήθηκε από την πτώση του σοσιαλισμού και συνδυάστηκε με άλλες, όπως αυτές της δημοκρατίας και της αγοράς⁷⁹. Από την άλλη όμως μπορεί να πυροδοτείται από τη δράση ιδρυμάτων όπως τα παραπάνω. Με λίγα λόγια, ως ανθρωπολόγοι μπορούμε εύκολα να θεωρήσουμε πως το Blogging αποτελεί μια πρακτική που εντάσσεται σε μια περισσότερο ελαστική εννοιολόγηση της κοινωνίας των πολιτών απ' αυτή που ορίζει η πολιτική επιστήμη ή η οικονομική επιστήμη. Βέβαια δε μπορούμε να παραβλέψουμε τους τρόπους με τους οποίους συνδέεται με τη δράση «δυτικών» ιδρυμάτων. Πρόκειται για μια διάσταση που καταδεικνύει την υβριδική της μορφή ως πρακτικής και την πολυπλοκότητα της. Συγχρόνως εμπίπτει της θέασης που ορίζει πως έννοιες όπως δημόσια σφαίρα, κοινωνία των πολιτών, δυνητική δράση, υποκειμενικότητα και μετά-σοσιαλιστική ταυτότητα, επανασηματοδοτούνται και αντλούν τον ορισμό τους από δύο ή περισσότερες εννοιολογικές δεξαμενές, οι οποίες βρίσκονται σε πολλαπλά επίπεδα. Το blogging καταδεικνύει έτσι ένα από τα σημεία συνάντησης τους, όπου η ρευστότητα στερεοποιείται σε ποικίλα σημεία τα οποία αλλάζουν συνεχώς. Επίσης αποτελούν σημείο αναφοράς όσον αφορά την προσέγγιση της κυκλοφορίας των εννοιών και της ρευστότητας τους.

Έτσι, η εναλλακτική όψη της θεσμοποιημένης δράσης που έχει προκύψει από την ανθρωπολογική θέαση, εμπλουτίζεται μέσα από δυνητικές δράσεις, σηματοδοτώντας την κατάρρευση των πρότερων στέρεων εννοιολογήσεων. Επιπλέον, καταδεικνύει την πολλαπλή και θραυσματική συνύπαρξή τους μέσα από ένα νέο καθεστώς το οποίο ταυτόχρονα διασπά και συμπυκνώνει σε μια νέα μορφή, τις εννοιολογικές συνιστώσες του πεδίου. Επίσης, τα μεθοδολογικά εργαλεία με τα οποία προσεγγίζουμε και παράγουμε τη γνώση. Η γνώση αυτή, δεν θα πρέπει να παγιώνει τις μορφές που αναλύει θεωρώντας τις δεδομένες, αλλά να αναγνωρίζει τη διαρκή αλλαγή και την επανασύνθεση που προκύπτει, με σκοπό να καταδείξει πλευρές του

---

⁷⁹ Για μια ανάλυση της χρησιμότητας τέτοιων όρων στις μετά-σοσιαλιστικές οικονομίες, βλ. Verdery 1996

ζητήματος. Στη συνέχεια παραθέτω δυο αποσπάσματα, η σύνθεση των οποίων, περιγράφει αυτό που επιχείρησα να περιγράψω εδώ. Από τη μια η συμμετοχή στην «κοινωνία των πολιτών» με διαδικασίες όπως οι εκτιμήσεις ψήφων ή η οργάνωση ψηφοφοριών⁸⁰, ενώ από την άλλη πλευρά ένα απόσπασμα από το βιογραφικό⁸¹ που δημοσιεύει ο Μάριος στο ιστολόγιο του και καταδεικνύει την σχέση του με το Ίδρυμα Soros.

*Nicolescublog exit poll*⁸²

Το ινστιτούτο πληθυσμιακών μετρήσεων του nicolescublog.ro είναι το πρώτο το οποίο δίνει ένα exit poll με άποψη για τις ευρωεκλογές και το δημοψήφισμα. Αστειεύομαι, στην συνέχεια αυτή είναι η γνώμη μου με θέα για το πώς θα διεξαχθούν και οι δύο ψηφοφορίες, και το ποσοστό της παρουσίας στην ψήφο.

Ευρωεκλογές:

- Δημοκρατική Παράταξη (ΔΠ) -25,9%*
- Κοινωνική Δημοκρατική Παράταξη (ΚΔΠ) -22,4%*
- Εθνική Φιλελεύθερη Παράταξη (ΕΦΠ) - 12,9%*
- Δημοκρατική Ουγγρική Ένωση της Ρουμανίας (ΔΟΕΡ) - 7,7%*
- Δημοκρατική Φιλελεύθερη Παράταξη (ΔΦΠ) - 5,1%*
- Παράταξη Νέας Γενιάς (ΠΝΓ) -5%*
- Παράταξη Μεγάλη Ρουμανία (ΠΜΡ) - 4,9%*
- Χριστιάνο -Δημοκρατική Εθνική Παράταξη (ΧΔΕΠ) - 4,4%*
- Συντηρητική Παράταξη (ΣΠ) - 4,1%*
- Παράταξη Εθνικής Πρωτοβουλίας (ΠΕΠ) -3,2%*
- Πολιτική Δράση (ΠΔ) -2,0%*
- Πράσινη Παράταξη (ΠΠ) - - 1,1%*
- Ανεξάρτητοι - Laszlo Tokes - 0,6%*
- Παράταξη Σοσιαλιστικής Συμμαχίας (ΠΣΣ) - 0,4%*

⁸⁰ Χαρακτηριστική είναι για παράδειγμα η σειρά Podcasts best & worst 2006, που δημοσιεύονται στο YouTube, όπου ο Μάριος συζητά με άλλους bloggers, τις καλύτερες και χειρότερες υποψηφιότητες για βιβλία, συγκροτήματα blogs κλπ, για το έτος 2006. Αυτές είναι υποψηφιότητες που προτείνουν οι ίδιοι. Για μια λίστα της σειράς αυτής, βλ: http://www.youtube.com/results?search_query=Best+%26+Worst+authormn&search_type=

⁸¹ βλ. Παράρτημα, σελ: 108, για μια ελληνική μετάφραση του βιογραφικού του Μάριου, που δημοσιεύεται σε μία από τις συνδέσεις του Blog του: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/about/>

⁸² Δεν είναι πια διαθέσιμο.

Παρουσία στην ψήφο: 54,4%

Συγκεντρωτικά:

ΝΑΙ - 67,7%

ΟΧΙ - 32,3%

Παρουσία στην ψήφο 50,4 %

Να δούμε πόσο κοντά θα είμαι. Εγώ πιστεύω πως αρκετά κοντά.

Posted by Nicolescu on November 25th, 2007

Filed under [Uncategorized](#) | [2 Comments](#) »

και :

Μάιος 2006

Έγινα δεκτός με μερική Υποτροφία στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο του Μπλαγκόεβγκραντ, στη Βουλγαρία (www.aubg.edu). Το μεγαλύτερο ποσό της οποίας προσφέρθηκε από το Ίδρυμα Soros- Open Society.

Η πραγματοποίηση του exit poll από τον Μάριο είναι ένα παράδειγμα προώθησης δημοκρατικών διαδικασιών στο διαδίκτυο. Η εκτίμηση που κάνει, χωρίς να βασίζεται σε στατιστικά δεδομένα, σηματοδοτεί την ενεργό ανάμειξη με την πολιτική και τη διεκδίκηση μιας θέσης, ως μέσο ενημέρωσης, που προσφέρει εκτιμήσεις μέσα από την εναλλακτική προοπτική της ατομικής συμμετοχής. Από την άλλη, το γεγονός πως το blogging μπορεί να αποτελεί μια πρακτική που κινείται ανάμεσα στους θεσμούς και την ελεύθερη βούληση, σηματοδοτεί την ανάδειξη ενός είδους ταυτότητας που δεν ορίζεται μόνο από τη μια εκ των δύο συνισταμένων, αλλά και όπου αυτές δεν αλληλοαναιρούνται. Η συνύπαρξη της θεσμοθετημένης δράσης των «δυτικών» ιδρυμάτων με την αυτόβουλη δράση, υπάρχουν σε διαφορετικά επίπεδα και δημιουργούν το τελικό αποτέλεσμα, χωρίς να έχουν απαραίτητα σχέση αιτίου και αποτελέσματος. Έτσι, η ταυτότητα blogger ενώ διαντιδρά με θεσμικές ολότητες, δεν πυροδοτείται μόνο από αυτές αλλά από μια βαθύτερη βίωση ενός ανήσυχου κοινωνικά, εαυτού. Είναι μια αίσθηση που αντικατοπτρίζεται κατά πολύ στο τραγούδι που χρησιμοποιεί ο Μάριος ως επίλογο του τελευταίου βίντεο της σειράς που έχει δημοσιεύσει στο YouTube, και σύμφωνα με το οποίο: «Γιάννη

Γιάννη, όλος ο κόσμος κοιμάται, μόνο εγώ δεν μπορώ να ησυχάσω, μόνο εγώ δεν μπορώ να κοιμηθώ»⁸³.

B) ΠΟΛΙΤΗΣ – ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Διαγωνισμός bloggers⁸⁴

«Αν έχεις ένα blog, ταλέντο στα γραπτά και πιστεύεις ότι μπορείς να κάνεις ένα άρθρο που θα εντυπωσιάσει όλο τον κόσμο, δήλωσε συμμετοχή και κέρδισε βραβεία. Κάλεσε όλους τους φίλους σου να ψηφίσουν το άρθρο σου! Πάρτε τα βραβεία και κάντε από το πάθος σας ένα έξτρα εισόδημα! Καλή επιτυχία!»

Βάζουμε στοίχημα ότι μπορώ να σας πω με ακρίβεια μερικούς από τους νικητές των πρώτων ψήφων?

RoBlogfestReloaded

Παρ' όλα αυτά, η προσπάθεια ανατροπής ήδη εδραιωμένων εξουσιαστικών δομών μέσω του blogging, φαίνεται πως αποτελεί ένα μάλλον αισιόδοξο σενάριο. Κι αυτό γιατί δεν λαμβάνει υπ' όψη της ότι για το σκοπό αυτό υιοθετείται μέρος της επίσημης ρητορικής. Επίσης δεν γίνεται αντιληπτό, ότι πολλές φορές ο λόγος ενισχύεται μέσω του αντίλογου αλλά και ότι στη συγκεκριμένη ιστορία εμπλέκονται παράγοντες όπως η ένταξη των νέων τεχνολογιών σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον διάθεσης αγαθών και ροής κεφαλαίου. Έτσι, η πολιτική ιδιότητα, που ασκείται μέσω του διαδικτύου, φαίνεται πως προϋποθέτει την κατανάλωση λογισμικών και πως ο πολίτης του διαδικτύου, πρέπει να είναι πρώτ' απ' όλα, πολίτης –καταναλωτής. Έτσι, το να ιστολογεί κανείς εμπλέκεται με συγκεκριμένες μεθόδους μέσω των οποίων παράγεται και ασκείται η εξουσία. Πρόκειται για μια εξουσία που ακολουθεί τη ροή του κεφαλαίου και του ιδιωτικού συμφέροντος.

Είναι ένα σύστημα στο οποίο οι εταιρείες λογισμικών συστημάτων έχουν κεντρικό ρόλο και όπου οι bloggers εμπλέκονται μέσω πρακτικών όπως η διαφήμιση

---

⁸³ Βρίσκεται στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: User Generated Content 1x25 - Season Finale -<http://www.youtube.com/watch?v=ZTy1BaxhqGc>

⁸⁴ Είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/09/12/concurs-de-blogger/>

και οι στατιστικές μετρήσεις. Σκοπό έχουν την αύξηση της επισκεψιμότητας του κάθε blog και άρα της δημοφιλίας του κάθε blogger. Πρόκειται για πρακτικές οι οποίες χρησιμοποιούνται ήδη από την «κλασικά» μέσα μαζικής ενημέρωσης και σχετίζονται με την παγίωση τους σε ένα ευρύτερο σύστημα εξουσίας. Έτσι ενώ από τη μια οι bloggers έχουν σκοπό την αλλαγή του πολιτικού καθεστώτος ή οποιασδήποτε άλλης εξουσιαστικής δομής, από την άλλη δε φαίνεται να αντιλαμβάνονται τους τρόπους με τους οποίους παράγεται η εξουσία. Γι' αυτόν τον λόγο, δεν φαίνεται πως το blogging θα μπορούσε να συμβάλλει ουσιαστικά στην ανατροπή των εξουσιαστικών δομών που πηγάζουν από το ιδιωτικό συμφέρον των εταιρειών και υπερτερούν του δημοσίου κεφαλαίου. Η εγκαθίδρυση αυτού που οι ίδιοι οι bloggers ονομάζουν «άμεση δημοκρατία» καθίσταται ουτοπική, παρ' ότι τα blogs καθίστανται ένα μέσο που μπορεί να προωθήσει την εξάπλωση της πολυφωνίας και της ελεύθερης έκφρασης. Οι δυνατότητες της χρήσης του και της ρητορικής του ως μέσου διεκδίκησης δίκαιων σκοπών, περιορίζονται τελικά από την ίδια του τη δυναμική να αλλάξει τη σχέση των πολιτών με το κεφάλαιο.

Ουσιαστικά, το περιεχόμενο των blogs μένει πάντα στην ευχέρεια των εταιρειών λογισμικών, οι οποίες και τα διαχειρίζονται. Αυτές έχουν την πλήρη δυνατότητα να ελέγξουν⁸⁵ πιο στενά το περιεχόμενό τους, να επιβάλλουν κανόνες δεοντολογίας ή και να κάνουν οποιοσδήποτε αλλαγές θελήσουν σχετικά με τους όρους χρήσης. Ακόμη, μπορούν να τροποποιήσουν το αντίτιμο της παρεχόμενης υπηρεσίας ή ακόμη και να προβούν στην παύση ορισμένων ιστολογίων που πιστεύουν ότι ενοχλούν ή έχουν επισημανθεί από άλλους χρήστες. Αυτό, είναι ένα γεγονός που γίνεται σπάνια αντικείμενο σχολιασμού από τους ίδιους τους bloggers, αφού οι περισσότεροι δεν δύνανται να αναγνωρίσουν ότι τα ιστολόγια τους, τους ανήκουν μόνο κατά ένα μέρος. Αντίθετα, όχι μόνο νομίζουν ότι είναι ελεύθεροι να

---

⁸⁵ Για παράδειγμα, η περίπτωση της Κίνας δίνει ένα ζωντανό παράδειγμα επιτήρησης του διαδικτύου. Μεγάλες εταιρείες διάθεσης λογισμικών όπως για παράδειγμα η Google, προσαρμόζονται στην ανελεύθερη μορφή διακυβέρνησης του κομμουνιστικού κόμματος της Κίνας, κυκλοφορώντας την υπηρεσία τους λογοκριμένη. Αν για παράδειγμα ένας κινέζος πολίτης ψάξει στην εν λόγω μηχανή αναζήτησης όρους όπως Θιβέτ, Ταιβάν, Τιέν Αν Μεν, θα οδηγηθεί στις επίσημες ιστοσελίδες του κράτους. Η σύγχρονη ιστορία και τα προβλήματα της χώρας δεν αναφέρονται πουθενά. Μάλιστα στη «Δύση», κάποιοι έχουν αναλάβει να λύσουν το πρόβλημα της κρατικής λογοκρισίας στα κινεζικά blogs, υιοθετώντας ένα blog, με το κίνημα adopt a blog. (Ανδριωτάκης, 2007: 145). Έτσι κάποιο blog ή οποιοσδήποτε διαδικτυακός τόπος, χρησιμοποιώντας κάποιο ανεξάρτητο παροχέα υπηρεσίας, μπορεί να φιλοξενήσει ένα blog που έχει μπλοκαριστεί. Αυτό γίνεται δημιουργώντας μια υποδιεύθυνση, όπου το υιοθετημένο blog, μπορεί να δημοσιευτεί και να αποθηκεύσει τα αρχεία του. Για πληροφορίες, βλ. πχ. http://www.masternewmedia.org/free_speech/China/adopt_a_chinese_blog_initiative.htm

πουν ότι θέλουν, αλλά και αναπτύσσουν μια λογική ανταγωνισμού, την οποία και δεν αναγνωρίζουν ως μέρος αυτού στο οποίο αντιδρούν.

Για παράδειγμα, ο ρόλος της διαφήμισης είναι σημαντικός όσον αφορά τη διαχείριση του υλικού από τους bloggers αλλά και το κέρδος των εταιρειών. Τα έσοδα τους προέρχονται είτε από συνδρομές ιστολόγων οι οποίοι πληρώνουν ένα ποσό προκειμένου να αποφύγουν τη δημοσίευση διαφημίσεων στα ιστολόγια τους, είτε από τη διαφήμιση εταιρειών σε ιστολόγια χρηστών. Αυτοί έχουν επιλέξει τη δωρεάν υπηρεσία που τους υποχρεώνει αυτόματα να φιλοξενούν διαφημίσεις στις σελίδες τους (Ανδριωτάκης, 2007: 25). Μια τέτοια υπηρεσία είναι αυτή που προσφέρεται από την εταιρεία Google, η Google AdSense, σύμφωνα με την οποία:

*Αποκτήστε κέρδος με την προβολή στοχευμένων διαφημίσεων στο δικτυακό σας τόπο*⁸⁶

Το Google AdSense αντιστοιχεί τις διαφημίσεις στο περιεχόμενο του δικτυακού σας τόπου και σας αποφέρει κέρδος κάθε φορά που οι επισκέπτες σας κάνουν κλικ σε αυτές. Το AdSense επιτρέπει στους εκδότες ιστότοπων να παρέχουν στους επισκέπτες τους την αναζήτηση Google στον ιστό και στις ιστοσελίδες τους, και να έχουν κέρδος από την προβολή διαφημίσεων της Google στις σελίδες των αποτελεσμάτων αναζήτησης.

Η αναγνωρισιμότητα και η δημοφιλία των bloggers έρχονται μέσα από τη συχνότητα των εγγραφών, τη διασύνδεση τους με άλλους χρήστες ή διαδικτυακές ομάδες, από την αποδοχή διαφημίσεων⁸⁷ στη σελίδα τους, τη συχνή αποστολή σχολίων σε άλλα ιστολόγια ή διαδικτυακούς τόπους και από τη διαφήμισή τους σε μηχανές αναζήτησης⁸⁸. Ο Μάριος φαίνεται πως αντλεί ποσοστό αυτής της δημοφιλίας

---

⁸⁶Για πληροφορίες στα ελληνικά, στην διεύθυνση: https://www.google.com/adsense/login/el/?hl=el&sourceid=aso&subid=ww-el-ha&utm_medium=ha&utm_term=google%20adsense&gsessionid=uFG70W_vMjY.

⁸⁷ Ο πιο προσοδοφόρος ίσως τρόπος διαφήμισης στα blogs, είναι αυτός κατά τον οποίο εταιρείες προβάλλουν απ' ευθείας διαφημίσεις σε διαδικτυακούς τόπους ή blogs. Για κάποιο διάστημα για παράδειγμα, κάποια από τα blogs στη λίστα που πρότεινε ο Μάριος, είχαν δημοσιεύσει διαφήμιση της μπίρας HEINEKEN, ως χορηγού της διοργάνωσης ποδοσφαίρου CHAMPIONS LEAGUE. Επίσης η εμφάνιση ψευδό-ιστολογίων, είναι ένας τρόπος που χρησιμοποιείται σήμερα για τη διαφήμιση προϊόντων. Αυτά μοιάζουν να έχουν γραφτεί από πολίτες, που εκθειάζουν διάφορα προϊόντα, αλλά ουσιαστικά έχουν γραφτεί από εταιρείες μάρκετινγκ (Ανδριωτάκης, 2007: 185).

⁸⁸ Για παράδειγμα, αν ο κάτοχος μιας ιστοσελίδας πληρώσει στη μηχανή αναζήτησης μια συνδρομή ή μια διαφήμιση, θα δει τον ιστότοπο του στις πρώτες θέσεις των αποτελεσμάτων αναζήτησης, ως ένα διαδικτυακό τόπο δηλαδή, πολύ δημοφιλή, με τις περισσότερες αναφορές. Έτσι δημιουργείται ένα

μέσα από έναν «επαγγελματισμό» και την αναγνωρισιμότητα που συνεπάγονται «Πάνω από 1000 άρθρα που έχουν δημοσιευτεί σε πολυάριθμα μέσα όπως στο περιοδικό *Adolescentul*, εφημερίδα *Cugat Liber*, στο site www.romanalibera.com και στο δικό του, εξαιρετικό blog». Επίσης, «πάνω από 15.000 δολάρια, τα οποία πάρθηκαν μέσω υποτροφιών, τα τελευταία 4 χρόνια», σύμφωνα με το βιογραφικό του⁸⁹. Επιπλέον, είναι χαρακτηριστικός ο τρόπος με τον οποίο «διαφημίζει» το blog του στα βίντεο που δημοσιεύει στο YouTube, τον πιο γνωστό τόπο δημοσίευσης βίντεο, μέσω του σλόγκαν: «Ο Niclescu ξέρει τι γράφει – <http://mariusnicolescu.wordpress.com/>»⁹⁰, αλλά και η ανησυχία του σχετικά με την πιθανή απώλεια αναγνωστών μετά την αλλαγή παροχέα blog:

www.nicolescublog.ro⁹¹

Ναι, μετά από μια νύχτα κατά το μεγαλύτερο μέρος της οποίας δεν κοιμήθηκα, αποφάσισα στο τέλος να μεταφέρω όλο αυτό το blog στο www.nicolescublog.ro. Είναι προφανές πως είμαι ελάχιστα ειδικός σε τεχνικά θέματα και πολλά άλλα απαραίτητα για να φτιάχνω τα νέα αυτά. Τελικά το αποφάσισα. Έτσι, μπορείτε να μπαίνετε κατευθείαν από εδώ στο www.nicolescublog.ro, για να διαβάζετε αυτό το blog. Αλλά, για να μην χάσω πολλούς από τους αναγνώστες που είχα ήδη, η μετακόμιση και η εγκατάλειψη αυτού του blog, θα γίνει σταδιακά. Έτσι, ξεκινώντας από σήμερα, όλες οι σημειώσεις από εδώ, θα εμφανίζονται και εκεί, έχοντας ένα σύνδεσμο αποστολή. Όλες οι σημειώσεις με τίτλο «για αυτό το θέμα», θα στέλνονται προς άλλες που θα σώζονται στο nicolescublog.ro. Για ένα μήνα, θα εξακολουθήσουν να εμφανίζονται οι σημειώσεις και εδώ, αν και όχι ολόκληρες, επειδή θα μπορείτε να διαβάσετε ολόκληρο το άρθρο ανακατευθυνόμενοι προς το nicolescublog.ro. Σε ακριβώς δύο μήνες αυτό το blog θα είναι ακόμη εδώ, αλλά δεν θα προστίθενται οι σημειώσεις μας. Σας

είδος ιεράρχησης στο διαδίκτυο, που προκύπτει από τη σειρά εμφάνισης στις μηχανές αναζήτησης. (Ανδριωτάκης, 2007: 29-30).

⁸⁹ βλ. Παράρτημα, σελ :108

⁹⁰ Στα ρουμανικά: Niclescu stie ce scrie. www.mariusnicolescu.wordpress.com

⁹¹ Βρίσκεται διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/11/02/nicolescublogro/>

συμβουλεύω να κάνετε από σήμερα την αλλαγή, έτσι θα είναι και για εσάς βολικό και για μένα πολύ πιο εύκολο⁹².

Η δημοφιλία αυτή επιδιώκεται και μέσα από ειδικούς μηχανισμούς σύνδεσης όπως το RSS (Really Simple Syndication) το οποίο επιτρέπει στους χρήστες του Διαδικτύου να λαμβάνουν άμεσα πληροφορίες από μία ή περισσότερες στοχευμένες πηγές. Ενημερώνει δηλαδή, άμεσα τους χρήστες για προσθήκες στις στοχευμένες τοποθεσίες τους. Από την άλλη, τέτοιες μετρήσεις αναλαμβάνουν και ειδικές εφαρμογές λογισμικών, οι οποίες πραγματοποιούν στατιστικές μετρήσεις σχετικές με την επισκεψιμότητα που λαμβάνει ένα ιστολόγιο. Πρόκειται για έναν μετρητή, ο οποίος εγκαθίσταται στις σελίδες των bloggers και καταγράφει τον αριθμό των επισκεπτών. Ο αριθμός αυτός ωστόσο, μπορεί να παρουσιάζει μια πλαστή εικόνα, αφού ο καθένας μπορεί να ξεκινά το μέτρημα από όπου θέλει, να επισκέπτεται τη δική του διεύθυνση εκατοντάδες φορές, ή και να επεμβαίνει με τεχνικά μέσα. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα κατά το οποίο ο Μάριος σχολιάζει τις μετρήσεις που γίνονται σε έναν γνωστό τέτοιο τόπο, το www.traffic.ro.

αληθινές στατιστικές⁹³

Όταν, για παράδειγμα, βλέπεις στο [traffic.ro](http://www.traffic.ro) μια στατιστική να αναφέρεται στο πόσοι χρήστες μπήκαν σε ένα blog, ξέρεις πως οι κύριες στατιστικές οι οποίες παρουσιάζει ο διαδικτυακός τόπος, δεν είναι πάντα οι πιο ακριβείς, ακόμη και αν ο αριθμός των ατόμων είναι σωστός. Γιατί; Πολλοί δεν λαμβάνουν υπ' όψη το γεγονός, ότι πολλοί από τους επισκέπτες ενός blog μπαίνουν σε αυτό το blog και βγαίνουν πριν περάσουν δέκα δευτερόλεπτα. Τι σημαίνει αυτό; Ότι έχουν λάθος διεύθυνση ή ότι οι πληροφορίες εκεί δεν είναι ενδιαφέρουσες.

Αποφάσισα γι' αυτό, να ξαναφτιάξω το top 15 του [traffic.ro](http://www.traffic.ro), και αντί με τον αριθμό των ατόμων σε κάθε blog, να το κάνω με τους χρήστες που έμειναν στο αντίστοιχο blog πάνω από δέκα δευτερόλεπτα, ήταν δηλαδή, αληθινά ενδιαφερόμενοι για τις πληροφορίες εκεί. Με αυτόν τον τρόπο αντικατοπτρίζεται η πραγματικότητα του αριθμού των ατόμων.

---

⁹² Αυτή είναι η μετακίνηση στο τελευταίο από τα τρία blogs, το οποίο εδώ και λίγες μέρες δεν υπάρχει. Το πρώτο blog του Μάριου βρίσκεται ακόμη στη διεύθυνση: <http://mariuss-blog.weblog.ro/>, με τίτλο: «Αντανακλάσεις – Πολιτισμένο blog» -«Reverberatii- Blog civilitat».

⁹³ Δεν είναι πια διαθέσιμο.

Τα αποτελέσματα είναι ακόμη πιο πειστικά, οι επισκέπτες των περισσότερων blogs από το top 15 του traffic.ro δεν έμειναν στο blog περισσότερο από 10 δευτερόλεπτα, και έτσι έχουμε το αποτέλεσμα ότι αυτοί που μπαίνουν έτσι στα blogs είναι πάνω από 90%. Στο τέλος αυτές τις σημειώσεις μπορείτε να δείτε στο διάγραμμα των blogs που παρακολούθηθηκαν. Αυτό το διάγραμμα και όλες οι στατιστικές έχουν πραγματοποιηθεί για τον αριθμό των ατόμων μέχρι την ημερομηνία 5 Νοεμβρίου 2007.

Εδώ, θα δούμε ποιες είναι οι στατιστικές και τα συμπεράσματα:

1. Blogsport.ro -76,4% - κάτω από 10 δευτερόλεπτα

3702 άτομα

2. byrev.blog-u.net – 76.6%

2346 άτομα

3. blogatu.blogspot.com -52.9%

1453 άτομα

4. piticu.ro – 71.9%

1435 άτομα

5. tolo.ro – 87.2%

907 άτομα

6. mariussescu.ro – 56.8%

960 άτομα

7. TVblog.ro – 47.8%

2160 άτομα

8. fulgerica.com – 52.6%

1087 άτομα

9. neuronu.nabelea.com -75%

165 άτομα

10. Andrei Vochin.ro – 93.3%

361 άτομα

11. visurat.ro – 54.0 %

1067 άτομα

12. ciutacu.ro – 44.4 %

1144 άτομα

13. swampblog.info – 61.2%

468 άτομα

14. deceblog.net – 71.5%

390 άτομα

Ο μεγαλύτερος αριθμός ατόμων, μένει στο blogsport.ro, αλλά εδώ δεν γίνεται λόγος για ένα μοναδικό blog, αλλά για περισσότερα. .... 75 % δεν των χρηστών δεν περνάει περισσότερα από 10 δευτερόλεπτα σε κάθε blog. Ο αριθμός των ατόμων κάτω από κάθε blog παρουσιάζει τον ολικό αριθμό των ατόμων κάθε μέρας αντίστοιχα κάτω από 75 % ..... Τα συμπεράσματα που ακολουθούν αυτή τη μικρή έρευνα, μπορούν να είναι πολλά. Ένα από αυτά είναι ότι το [top του trafic.ro](http://top.trafic.ro) δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τον αριθμό των πραγματικών ατόμων. Υπάρχουν blogs τα οποία υπάρχουν μόνο για να μπουν στη λίστα του trafic.ro, και αυτά, σε ένα πραγματικό top μπορούν να τοποθετηθούν στη θέση 200 ή ακόμη παρακάτω. Να! στη συνέχεια το διάγραμμα που παρουσιάζει ακριβώς τον αριθμό για το καθένα ξεχωριστά.....

Posted by Nicolescu on November 7th, 2007 Filed under [Uncategorized](#) | [No Comments](#) »« [Previous Entries](#)[Next Entries](#) »

Ο αριθμός των σχολίων επίσης, είναι ένας από τους τρόπους μέτρησης της επισκεψιμότητας και της επιτυχίας ενός blog. Μια από τις πιο συχνές συμβουλές που δίνονται σε όσους επιθυμούν να αυξήσουν την επισκεψιμότητα του ιστολογίου τους, είναι να δημοσιεύουν πολυάριθμους δεσμούς με άλλα ιστολόγια και να στέλνουν όσο περισσότερα σχόλια μπορούν σε ιστολόγια τρίτων. Είναι μια πρακτική που όπως φαίνεται μετριάζει κατά πολύ τον σκοπό της εκούσιας δημοσίευσης του εαυτού στο διαδίκτυο. Έτσι τα συστήματα ροής κεφαλαίου, η επιδίωξη του κοινωνικού status και η υιοθέτηση πρακτικών οι οποίες χρησιμοποιούνται ήδη από τα «κλασσικά» μέσα ενημέρωσης, προσγειώνουν κατά πολύ τους στόχους που θέτει το blogging ως «εξέλιξη των τεχνολογιών επικοινωνίας» και «μέσο εκδημοκρατισμού της κοινωνίας». Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα, κατά το οποίο ο Μάριος σχολιάζει ειρωνικά τον τρόπο με τον οποίο αυξάνεται η δημοσιότητα τέτοιων τόπων ή άλλων μέσων στη Ρουμανία, μέσω σκανδάλων. Με το σχόλιο αυτό, θίγει και πάλι την απουσία ποιότητας αναφορικά με την κυκλοφορία της είδησης.

Πώς να γράψεις ένα διάσημο blog;⁹⁴

Σε πρώτη φάση, ο τίτλος είναι παράξενος. Δεν νομίζετε; Αλλά αν είστε και εσείς ανάμεσα σε αυτούς που θέλουν να γράψουν ένα διάσημο blog, θα το μάθετε από αυτόν τον διαδικτυακό τόπο.

Θα διαλέξουμε λίγα και θα σχολιάσουμε:

“Ψάξτε στο internet για blogs που αγαπάτε. Διαβάστε και κάντε ανακοινώσεις σ’ αυτά ευλαβικά. Αφήστε μια σημείωση που σχετίζεται όντως με τον διαδικτυακό τους τόπο, ώστε να ξέρουν ότι στην πραγματικότητα αφιερώσατε χρόνο και προσέξατε το υλικό που έχει αναρτηθεί εκεί. Μην περιμένετε τίποτα ως αντάλλαγμα – απάντηση»⁹⁵.

Αυτό το «μην περιμένετε τίποτα να γυρίσει σε εσάς ως αντάλλαγμα» λέγεται πολύ καλά, αλλά ευτυχώς που δεν εφαρμόζεται από όλο τον κόσμο. Στο σύστημα «σου έκανα σχόλιο, χα μααα τώρα κάνε μου και εσύ»

Αντιθέτως, η επόμενη φράση είναι δυστυχώς, μια βλακεία:

«Μην είστε αγενείς όταν μπλογκάρετε επειδή αυτό θα σας κάνει μη δημοφιλείς ή δημοφιλείς με αγενής ανθρώπους. Δεν θέλετε αγενείς bloggers ή αναγνώστες να συμμετέχουν στον διαδικτυακό σας τόπο.

Πώς να μη θέλω οι αναισθητοι bloggers να μπαίνουν στο blog μου; Από πού να δημιουργήσω κίνηση αν όχι από κάποιο σκάνδαλο; Τι ανεπαρκής συμβουλή στη Ρουμανία... Συνεπώς, αυτό είναι λάθος. Στη συνέχεια, θα σας συμβούλευα να διαβάσετε το υλικό, είναι ενδιαφέρον, με μικρά προβλήματα εδώ και εκεί.

fantasya Says: October 28th, 2007 at 5:39 am *Να μην γράψει κανείς και ένα βιβλίο για αυτό? Το γένος ZOSO⁹⁶?*

mariusnicolescu Says: October 28th, 2007 at 2:49 pm *ποιος ξέρει? Μπορεί. :))*

---

⁹⁴ Υπάρχει στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/10/26/cum-sa-scrii-un-blog-faimos/>

⁹⁵ Μετάφραση από τα Αγγλικά.

⁹⁶ Το Zoso είναι ψευδώνυμο ενός blogger που βρίσκεται σε αντιπαράθεση με τον Μάριο:. Το blog του βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.zoso.ro/>

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
«‘HUNTING AND GATHERING’ IN A BLOGSPHERE
(-VILLE)?»

*Μηδέν*⁹⁷

*«Δεν υποστηρίζω τους βουλγάρους» είναι κομμάτι από ένα σχόλιο που γράφτηκε από κάποιον που απάντησε σε ένα δημοσίευμα ενός blogger που το έγραψε κατά την επιστροφή του από διακοπές στη Βουλγαρία. Αυτά από μέρος ενός ανθρώπου ο οποίος δεν έχει γνωρίσει Βούλγαρους σε ολόκληρη την ζωή του. Μου είναι απεχθείς τέτοιου είδους άνθρωποι. Μου είναι παρομοίως απεχθείς οι άνθρωποι οι οποίοι γράφουν «οι βούλγαροι δεν έχουν τίποτα. Δεν έχουν κουλτούρα, δεν έχουν ιστορία (για μένα, η Βουλγαρία σημαίνει μερικές εκατοντάδες χρόνια σκλαβιάς από τους Τούρκους, από όπου πηγάζει και η λαϊκή μουσική)». Αυτά από το μέρος κάποιου ο οποίος είπε ότι στην Τυνησία δεν υπάρχουν τηλέφωνα και δρόμοι. Χα! Είναι έτσι απλό να κρίνεις όταν δεν έχεις διαβάσει ένα βιβλίο στη ζωή σου. Οι βούλγαροι έχουν πολιτισμό, έχουν καλαισθησία και σύμφωνα με το λόγο κάποιου, θα μας κουνήσουν το **μαντήλι** όταν θα είναι πιο μπροστά από εμάς. Και πιστέψτε με ότι αυτό θα συμβεί με σιγουριά. Ήσασταν ποτέ στη **Σόφια**; Αυτή που κάπως φαίνεται σαν ευρωπαϊκή πρωτεύουσα, είναι καθαρή, προστατευμένη, ότι θες. Σε εμάς στο Βουκουρέστι, το κέντρο είναι **άθλιο**. Για να μη μιλήσω ακόμη και για την περιφέρεια. Αν δεν ξέρεις ένα μέρος, είναι απλό να κάνεις ότι είναι όλα καλά σχετικά με αυτό. Αν δεν έχεις διαβάσει ιστορία και δεν έχεις χαμπάρι τι γιορτάζει η Βουλγαρία το 1913, όταν η Ρουμανία ήταν σα **λουλουδάκι** που άνθιζε στην άκρη ολόκληρης της Ευρώπης, με την Τρανσυλβανία. Είμαι Ρουμάνος και είμαι σχετικά υπερήφανος για τη χώρα στην οποία γεννήθηκα. Από εδώ μέχρι να προσβάλω την γειτονική χώρα, πιστεύοντας ότι η Ρουμανία είναι ο αφαλός της γης, είναι μακρύς ο δρόμος. Αυτά να περιμένετε φίλοι μου σε λίγο καιρό, μέχρι όταν εσείς, με το στόμα σας ανοιχτό θα θέλετε να πάτε να δουλέψετε στη Βουλγαρία, αφού στη Ρουμανία δεν θα έχετε ακόμη λεφτά. Ακόμη περισσότερο, ξέρατε ότι οι Βούλγαροι **προσλαμβάνουν τους Ρουμάνους** για το καλοκαίρι στα ξενοδοχεία και τους σταθμούς; Πόσοι βούλγαροι δουλεύουν στη Ρουμανία, είναι ενδεικτικό. Μηδέν!*

---

⁹⁷ Είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/04/16/zero/>

Α) Η ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα διαφαίνεται ο τρόπος με τον οποίο η πολιτική δράση και η «ηθικότητα» του μετά – πολίτη διαπλέκονται με ιδέες εθνικής ταυτοποίησης μέσω του «άλλου». Ο τρόπος δηλαδή με τον οποίο ο Μάριος οριοθετεί τον εαυτό του και τη συμπεριφορά του σε σχέση με άλλους bloggers αλλά κυρίως με το γειτονικό βουλγαρικό έθνος, δείχνει πως αυτό που συμβαίνει εκεί, είναι μια οριοθέτηση του εαυτού μέσω αξιών όπως η ευθυκρισία, αλλά κυρίως η οριοθέτηση της «Ρουμανίας» μέσα από σχήματα όπως η «ανάπτυξη», οικονομική ή άλλου είδους. Φαίνεται έτσι πως η δυνητική μεσολάβηση του πολιτισμικού νοήματος που συμβαίνει στους ιστότοπους των blogs, φέρνει στο προσκήνιο μια ολόκληρη άλλη ανθρωπολογική συζήτηση, που έχει να κάνει γενικότερα με τη λειτουργία της μεσολάβησης. Σύμφωνα με τον William Mazzarella, για την κατανόηση σύγχρονων φαινομένων θα πρέπει να μελετήσουμε τη λειτουργία της μεσολάβησης, ως μια *«θεμελιώδη διαδικασία της κοινωνικής ζωής»* (Mazzarella, 2004:345), η οποία *«κάνει την κοινωνία νοητή και κατανοητή για τον εαυτό της με τη μορφή εξωτερικών αναπαραστάσεων»*. Έτσι ως μεσολάβηση ορίζεται *«η διαδικασία με την οποία μια δεδομένη κοινωνική συνθήκη παράγει και αναπαράγει τον εαυτό της μέσω ενός συγκεκριμένου συνόλου μέσων επικοινωνίας»* (Mazzarella, 2004:346).

Φαίνεται πως ο Mazzarella προτείνει τον συγκεκριμένο ορισμό της μεσολάβησης με σκοπό να καταδείξει μια εναλλακτική εθνογραφική και θεωρητική στρατηγική, που θα βασίζεται σε μια γενικότερη θεωρία των μέσων επικοινωνίας. Η λειτουργικότητα της πρότασης του έγκειται στην αναγκαιότητα που αναδύθηκε μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου να μελετηθεί ο κόσμος υπό τη συνθήκη της ροής και τη γενικότερη ανάδειξη της παγκοσμιοποίησης ως αντικειμένου έρευνας. Έτσι τίθενται και εδώ πολυπολικά δίκτυα που σπάνε πρότερους στεγανούς διπολισμούς και διττά κανάλια κατανόησης. Είναι μια θεώρηση που βρίσκει κοινά στοιχεία με την έκρηξη του διαδικτύου τη δεκαετία του 1990 και κοινό νοητικό έδαφος με πολλούς κυβερνό-θεωρητικούς (Mazzarella, 2004:346-351). Τέτοια περιβάλλοντα ωστόσο, δε θα πρέπει να μας κάνουν να ξεχνάμε πως η μεσολάβηση αποτελεί κεντρική συνθήκη

της κοινωνικής ζωής και να σταματάμε να την εξετάζουμε ως τέτοια, λαμβάνοντας παράλληλα υπ' όψη τις αναδιαμορφώσεις της.

Πρόκειται για μια διαδικασία που συμβαίνει παντού και συνεχώς, και που δομεί τους τοπικούς κόσμους. Παράλληλα, κατευθύνει την προσοχή της ανθρωπολογικής μελέτης σε «κόμβους» δύο ή περισσότερων -διαφορετικών μεταξύ τους- μέσων μεσολάβησης και όχι σε απλά σημεία συνάντησης της «κουλτούρας» με το εκάστοτε «μέσο επικοινωνίας» (Mazzarella, 2004:353). Το blog ως ένας τέτοιος κόμβος, αποτελείται από ένα σύνολο σημείων μεσολάβησης του νοήματος, όπως είναι η κριτική, η ειρωνεία, το χιούμορ και η αντί-συμβατικότητα ως επικοινωνιακές πρακτικές. Συγχρόνως χαρακτηρίζεται από την αυτό-προβολή, την επίτευξη αυτό-προσδιορισμού και τη δυνητική μεσολάβηση του προφορικού ή του εικονικού λόγου μέσα από είδη επικοινωνίας όπως η εικόνα, ο ήχος ή ο συνδυασμός τους. Τέλος, από αντιμαχίες και τη μεσολάβηση μονάδων όπως το έθνος και συγκυριών όπως ο μετα-σοσιαλισμός. Πρόκειται για μια σειρά από μεσολαβήσεις της κουλτούρας που συναντιούνται σε έναν συνεχώς εναλλασσόμενο «τόπο» και παράγουν το τελικό αποτέλεσμα, δηλαδή την απόδοση της πολιτισμικής αξίας. Είναι μια κατάσταση που, τέλος, μεσολαβείται μέσω ενός ανθρωπολογικού κειμένου όπως το παρόν, το οποίο και επιχειρεί την ερμηνεία του.

Ο ορισμός της κοινωνικής ζωής φαίνεται πως ανασηματοδοτείται και ο ίδιος, μέσω της εμπλοκής των μέσων επικοινωνίας με την «Παγκοσμιοποίηση» και την ανάδυση νέων μορφών έκφρασης και επικοινωνίας, όπως το blog. Πρόκειται για έναν «τόπο» στον οποίο οι πολιτισμικές αξίες παράγονται και δηλώνονται περισσότερο ή λιγότερο συνειδητά, αφού οι πολιτισμικές προεκτάσεις της συγκεκριμένης πρακτικής, ενδεχομένως δε γίνονται κατανοητές από όσους καταφεύγουν σε αυτή. Κατανοητές ωστόσο ή μη, φαίνεται πως επαναξιολογούν αξίες ήδη εδραιωμένων μορφωμάτων όπως το έθνος, μέσα από πολλαπλές πληροφοριακές ή αισθητηριακές διόδους, και την επικοινωνία με το παγκόσμιο. Έτσι αυτό που με απασχόλησε περισσότερο στην παρούσα έρευνα, είναι το αποτέλεσμα που παράγεται μέσα από τέτοιου είδους μεσολαβητικών «συναντήσεων», αλλά και τι αυτό μπορεί να σημαίνει. Είναι μια ιδέα περί του πολιτισμού, που εδώ προκύπτει ταυτόχρονα ως ιδεολογία και κοινωνική διαδικασία και αναδομείται συνεχώς μέσα από κινούμενες πρακτικές, σχέσεις και ιδέες. Είναι μια κίνηση που θα πρέπει να μας κατευθύνει προς την καλύτερη κατανόηση των πολύπλοκων μετά-εθνικών πολιτισμικών πολιτικών, τείνοντας αναπόφευκτα και πάλι προς τη συνθήκη της υβριδικότητας (Mazzarella, 2004: 355).

Μέσω των πρακτικών μεσολάβησης πραγματοποιείται η γνωσιακή ανανέωση του εαυτού, ο οποίος αποστασιοποιείται για λίγο και στη συνέχεια επιστρέφει έχοντας αντλήσει τη βεβαιότητα της ύπαρξης του. Πρόκειται για μια διαδικασία ασυνείδητου και βιωματικού αναστοχασμού, κατά την οποία προκύπτει μια επαναληπτική αντανάκλαση ανάμεσα στον «εαυτό» και τον «άλλο» και όπου η αυτό-αναγνώριση επιτυγχάνεται μέσω της απόστασης και της διαφοράς. Ο αυτό-προσδιορισμός δηλαδή, μέσω του έτερο-προσδιορισμού, που θέτει ρητορικές και κατασκευές όπως η «κοινωνία», το «έθνος», ή η «κουλτούρα» σε εξάρτηση από κόμβους μεσολάβησης, για την αυταποδεικτικότητα τους. Πρόκειται για την παραγωγή συγκεκριμένων απεικονίσεων του εαυτού, οι οποίες μεσολαβούνται συνεχώς και εξαρτώνται από τη διαδρομή του προσωπικού μέσω του διαπροσωπικού, του κοντινού μέσω του μακρινού και του εαυτού μέσω του άλλου. Είναι ένα παλίνδρομο ταξίδι, μέσω του οποίου γίνεται και η διαπραγμάτευση των ιδεών (Mazzarella, 2004:361). Παραθέτω στη συνέχεια ένα ακόμη απόσπασμα από το ιστολόγιο του Μάριου:

***Γίνονται διακρίσεις εις βάρος των τσιγγάνων; Γιατί, εις βάρος των ρουμάνων τι γίνονται;*⁹⁸**

Χθες το βράδυ βρισκόμουν μέσα σε ένα από τα μετρό του Βουκουρεστίου. Μία ομάδα από άτομα, στην πλειοψηφία τους τσιγγάνοι άρχισαν να καπνίζουν. Προφανώς το αγόρι από το Scorseze Security, την εταιρεία προστασίας που φροντίζει για την τάξη και την πειθαρχία στο μετρό ήρθε σε αυτούς. Περίμενα να υπάρξει μία συζήτηση αρκετά σκληρή μεταξύ τους.

Διάολε, τα αγόρια πράγματι πέταξαν τα τσιγάρα στην αποβάθρα της πρώτης στάσης στην οποία σταμάτησα ενώ μετά έπιασαν την κουβέντα για 5 λεπτά με τον άντρα της ιδιωτικής ασφάλειας, ο οποίος πιθανόν ήταν καλός φίλος με αυτούς. Ούτε πρόστιμο, ούτε «σας παρακαλούμε να μας δείξετε ταυτότητες», ούτε τίποτα.

Αυτό είναι μόνο ένα μέρος. Οι τσιγγάνοι γενικά πηγαίνουν δωρεάν-ελεύθερα με την πλειοψηφία των μέσων μεταφοράς συνήθως από την πρωτεύουσα και όχι μόνο. Γιατί; Επειδή μπορούν. Ήμουν στο δρόμο προς το αεροδρόμιο τον περασμένο μήνα και ένα φτωχό παιδί κατατρόμαξε από τους ελεγκτές στο εξπρές από το Otopeni. Ανέβηκε στο

---

⁹⁸ Δεν είναι πια διαθέσιμο.

λεωφορείο να πάει στο σχολείο, δεν είχε εισιτήριο επειδή ήταν Κυριακή και εκεί από όπου ανέβηκε, ήταν κλειστά τα εισιτήρια. Ο ελεγκτής που τον πήρε (τσάκωσε) του συμπεριφέρθηκε πιο άσχημα κι απ' το αν συμπεριφερόταν σε έναν φυλακισμένο. Και μετά, στους τσιγγάνους γίνονται διακρίσεις; Εγώ συμφωνώ με τον *Cioroianu*⁹⁹, να τους πάρουν όλους και να τους στείλουν στην έρημο...
Burn in hell, mother fuckers!

8 ΣΧΟΛΙΑ στο «Γίνονται διακρίσεις εις βάρος των τσιγγάνων; Γιατί, εις βάρος των ρουμάνων τι γίνονται;»

1. *Mrs.Smith... Says: January 20th, 2008 at 2:48 am Διακρίσεις. Ναιιιι... πολλές. Τους επιτρέπουν πολλές. ΠΙΟ ΠΟΛΥ από πολλές. Τόσο που έχουμε ξεχάσει τι είναι αλήθεια (δίκαιο) ΑΛΛΑ...όπως και να έχει, δεν έχουμε τι να κάνουμε. Το πρόβλημα εμφανίζεται.*
2. *Doro Says: January 20th, 2008 at 9:45 am Χε χέ, πόσες άσπλαχνες συζητήσεις, δεν είχα στο blog μου με αυτό το θέμα και μάταια περιμένω να ορίσουν στη συνέχεια, μια ημερομηνία που θα ψηφίσουν... Δεν ξέρω εάν θα έπρεπε να τους βάλουμε φωτιά, εγώ λέω ότι η λύση είναι να βρίσκαμε ένα νησί ή ένα κομμάτι γης, να τους το δίνουμε και να έκαναν εκεί ότι ήθελαν. Δεν πρέπει ο Ρουμάνος να υποστηρίζει την έλλειψη των καλών τρόπων και κανένας τσιγγάνος δεν πρέπει να υποστηρίζει τον ρουμάνικο ρατσισμό.....*
3. *LostSoul Says: March 11th, 2008 at 12:18 pm Η χώρα μας, μας έχει μάθει την ανοχή και επιπλέον έχουν λύσει τα προβλήματα των μειονοτήτων μέσα σε ένα είδος πολύ «φιλικό»*

Posted by Nicolescu on January 18th, 2008

Filed under [Uncategorized](#) | [6 Comments](#) »

---

⁹⁹ Ο Adrian Mihai Cioroianu, γεννήθηκε στις 5 Ιανουαρίου του 1967 και είναι Ρουμάνος ιστορικός, πολιτικός, δημοσιογράφος και αρθρογράφος. Λέκτορας του τμήματος Ιστορίας του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου και έχει συμβάλει μαζί με άλλους στην συγγραφή του σχολικού εγχειριδίου του γυμνασίου. Είναι μέλος της Ομάδας για τον Κοινωνικό Διάλογο, μέλος του Εθνικού Φιλελεύθερου Κόμματος. Επιτέλεσε και Υπουργός Εξωτερικών, ενώ στις 11 Απριλίου του 2008 παραιτήθηκε εξ' αιτίας ενός σκανδάλου που αφορούσε το θάνατο ενός Ρουμάνου πολίτη, από απεργία πείνας στην Πολωνία. Κατά τη θητεία του ως Υπουργός Εξωτερικών, φέρεται να είπε σε κάποια εκπομπή αναφερόμενος στους τσιγγάνους: «Να τους στείλουμε όλους στην έρημο». Μια δήλωση που δημιούργησε πολλές αντιδράσεις στον πολιτικό χώρο.

Φαίνεται εδώ ωστόσο, πως τα όρια των ηθικών αξιών που χαρακτηρίζουν το blogging, είναι αρκετά ελαστικά βάση ενός μόνο άξονα, ο οποίος υπάρχει στην άλλη πλευρά της «ανεπτυγμένης» Ευρώπης ή της Αμερικής. Πιο συγκεκριμένα, όπως θα δούμε και στη συνέχεια, η πολιτική ηθικότητα από την οποία χαρακτηρίζεται το blogging, συντάσσοντας τον εαυτό της ως εκ διαμέτρου αντίθετης με το είδος του ήθους, της ποιότητας ή της ανάπτυξης που συναντά κανείς στο σύνολο της Ρουμανίας, παρουσιάζει μια αμφισημία, η οποία αναδύεται στο κέντρο μιας τραυματικής πολιτισμικής ύπαρξης. Η «Δύση» δηλαδή ως άξονας βάση του οποίου ο Μάριος δρα προς τον εκσυγχρονισμό, καλώντας για ποιότητα και ήθος, μέσω μιας «δυτικής» πρακτικής όπως το blogging, είναι ο ίδιος με τον οποίο στο συγκεκριμένο παράδειγμα αρθρώνει ρατσιστικό λόγο, προς ότι δεν χωρά στην εικόνα μιας «ανεπτυγμένης-δυτικής» χώρας, που θα πρέπει να είναι τώρα πια η Ρουμανία.

B) ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ-ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εμπλοκή του blogging με την αναπαραγωγή του έθνους φαίνεται λοιπόν πως γίνεται σχεδόν αυτόματα, αφού συμβαίνει μέσω του πολιτικού χαρακτήρα του. Πρόκειται για ένα κομμάτι για το οποίο δεν μίλησα ως τώρα, όχι γιατί δεν αποτελεί μέρος των αξόνων ταυτοποίησης με τους οποίους ασχολήθηκα στο δεύτερο μέρος, αλλά γιατί θεωρώ πως έχει μεγαλύτερο ρόλο ως πρακτική μιας άλλης διαδικασίας, αυτή της μετά-σοσιαλιστικής διαπραγμάτευσης του έθνους. Πρόκειται για την κριτική που απευθύνεται στο σύνολο της κοινωνίας και μέσα από την οποία πηγάζει ένας γενικότερος συμβολισμός της Ρουμανίας. Έτσι, η πολιτική ιδιότητα φαίνεται πως καταφεύγει σε ένα «χώρο», όπως το blog, ενδυναμώνεται και στην συνέχεια εξορμά για να παράγει εικόνες, οι οποίες προσφέρονται για τη στοίχιση του εαυτού και τον δυνητικό επαναπροσδιορισμό της υποκειμενικότητας στο μετά – σοσιαλισμό και στη «μετάβαση». Η διαπραγμάτευση των κοινωνικών συνισταμένων φαίνεται έτσι πως αντικατοπτρίζει πρακτικές παραγωγής πολιτισμικού νοήματος. Ήδη μέσα από τις συζητήσεις και τη διαντίδραση των bloggers με το κοινό, ως ακρογωνιαίο λίθο της δημοκρατίας, έχει φανεί πως τα ιστολόγια αποτελούν έναν τέτοιο χώρο. Εκεί η κριτική διάθεση και ο καυστικός λόγος καθίστανται γενικότερα τα μέσα της αναπαραγωγής του έθνους.

Εκεί που τελειώνει η λογική, αρχίζει η Ρουμανία¹⁰⁰

.....Γιατί να
.....μην τους δείξουμε πώς μέσα σε ένα χωριό από το
Vaslui, το δημαρχείο και το κέντρο πολιτισμού
δείχνουν απίστευτα καλά, ενώ στο σχολείο της
κοινότητας, η σκεπή διατηρείται από ένα δοκάρη
που ετοιμάζεται να πέσει. Αυτή είναι η Ρουμανία.

Μπορούμε να είμαστε όσο εθνικιστές θέλουμε, μπορούμε να σκεφτόμαστε ότι έχουμε
μία θαυμάσια χώρα, να βρίζουμε αυτούς που την κριτικάρουν, αλλά η αλήθεια, είναι
σαν όλα τα άλλα. Δυστυχώς.

Εκεί που τελειώνει η λογική ... αρχίζει η Ρουμανία.

Posted by Nicolescu on November 27th, 2007

Filed under [Uncategorized](#) | [No Comments](#) »

Με ποιο τρόπο όμως, πιο συγκεκριμένα, καταφέρνουν οι ιστολόγοι να
διαχειρίζονται το έθνος; Ο Μάριος διαπραγματεύεται τη χώρα και την εθνικότητα του
ασκώντας έντονη κριτική σε κοινωνικά φαινόμενα αλλά και σημεία της κρατικής
οργάνωσης. Παραθέτω εδώ ένα ακόμη απόσπασμα, που σχετίζεται με την κατάσταση
του εκπαιδευτικού συστήματος:

*«Τα περισσότερα σχόλια τα έχω λάβει σε ένα δημοσίευμα στο οποίο μιλούσα για
μένα και για το εκπαιδευτικό σύστημα της Ρουμανίας. Τα σχόλια έλεγαν: Δεν ξέρεις για
ποιο πράγμα μιλάς! Πηγες στην Αμερική και κουρκούτιασαν τα μυαλά σου! Υπάρχουν
άτομα τα οποία βγήκαν από τα θρανία της Ρουμανίας και πήγανε στην Αμερική και
είναι οι καλύτεροι! «Αγαπητά μου παιδιά, πόσες φορές πρέπει να πω; το εκπαιδευτικό
σύστημα της Ρουμανίας την τρέχουσα στιγμή δεν κάνει τίποτα άλλο, (με καταγγελτικό
τόνο) από το να δίνει σκέτες πληροφορίες, χωρίς να εκπαιδεύει. Πληροφορίες οι οποίες
μερικές είναι καλές αλλά οι υπόλοιπες τελείως άχρηστες, χωρίς να μπορεί κανείς να τις
χρησιμοποιήσει στη ζωή. Γι' αυτό και τα παιδιά δεν πηγαίνουνε στο σχολείο, αλλά ήταν
στους δρόμους πριν από δέκα χρόνια ενώ τώρα είναι στα clubs, στα bar, στο ίντερνετ
κτλ. ....Τη συγκεκριμένη στιγμή, το σχολείο δεν είναι καλό για τίποτα, δεν κάνει
τίποτα στη χώρα. Το εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα στη Ρουμανία βρίσκεται στο*

---

¹⁰⁰ Δεν είναι πια διαθέσιμο

επίπεδο της εποχής της δεκαετίας του 60-70. Αυτοί που φτάνουν κάπου, π.χ. που δουλεύουν στη Microsoft, στη Google. κλπ, δεν είναι προϊόντα εθνικής εκπαίδευσης. Όταν πας εκεί (στις εταιρείες), σε πολύ λίγο χρονικό διάστημα μαθαίνεις πολύ περισσότερα, από ό,τι 45 χρόνια στην Ρουμανία. Για να μπει κάπου, σε κάποιο καλό πανεπιστήμιο ή κολέγιο, πρέπει να πληρώσεις όλες τις εξετάσεις, και μετά από αυτό να βρεις μια δουλειά που θα την πληρώνει ο πατέρας σου.....Το εκπαιδευτικό σύστημα δε σε βοήθησε, απλά σου πήρε τα λεφτά. Και για όσους μου λένε ότι εγώ δεν ξέρω, πως δεν ξέρω; Αφού και εγώ τελείωσα το λύκειο και το έζησα, και ξέρω από πρώτο χέρι το εκπαιδευτικό σύστημα. Ότι και να κάνεις και όπου και να πας, αν δεν έχεις μεράκι και όρεξη δεν κάνεις απολύτως τίποτα»¹⁰¹.

Σύμφωνα με τον Michael Fischer, ο οποίος μελετά τη δυναμική του κινηματογράφου ως μέσου για την άσκηση πολιτισμικής κριτικής μέσα από δύο παραδείγματα, τον μετά-κομμουνιστικό πολωνικό κινηματογράφο και τις ταινίες του μετεπαναστατικού Ιράν, «ο κινηματογράφος άλλαξε κατά την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα τον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνουμε και κρίνουμε τα πράγματα, περιγράφοντας την υβριδοποίηση και τη διαπραγμάτευση των πολιτισμικών διαδικασιών, ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο, σε χρόνο ενεστώτα, παρουσιάζοντας μια στιγμή σ' όλη της την πολυπλοκότητα με μια αμεσότητα που δύσκολα επιτυγχάνεται μέσω του γραπτού λόγου» (Fischer, 1998: 109-110). Στο άρθρο αυτό, ο Fischer βλέπει την ταινία ως όχημα πολιτισμικής κριτικής και την παραλληλίζει με το μυθιστόρημα του 19^{ου} αιώνα, ως χώρο εξωτερίκευσης πολιτισμικών προτύπων και διαδικασιών. Έτσι, η κοινωνία μπορεί πια να βλέπει και να στοχάζεται τον εαυτό της. Οι διαφορετικές εικόνες που παράγονται, παρουσιάζουν μια διαφορετική αλήθεια από αυτή των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η οποία μέσα από ένα είδος καθρεφτισμού, διαταράσσει την κοινή συνείδηση.

Ένας αντίστοιχος παραλληλισμός, αλλά με το διαδίκτυο και συγκεκριμένα με το blog αυτή τη φορά, φαίνεται πως θα ήταν ιδιαίτερος χρήσιμος ώστε να κατανοήσουμε αυτή τη λειτουργία της διατάραξης της κοινής συνείδησης. Είναι μια ανάγνωση που θα γινόταν σε χρόνο «ενεστώτα διαρκείας» και όχι «απλό ενεστώτα», αφού μπροστά στην ρευστότητα του διαδικτύου, ο κινηματογράφος μοιάζει ένα μέσο όχι «αρχαϊκό» όπως τον ονομάζει ο Fischer αλλά αρκετά στατικό, όπως με την σειρά τους μοιάζουν τα κείμενα των μυθιστορημάτων του 19^{ου} αιώνα. Και αυτό συμβαίνει

---

¹⁰¹ Βρίσκεται διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: User Generated Content 1 x 19 - <http://www.youtube.com/watch?v=8vc6kHJlcHY>

όχι γιατί από τις οπτικές αναπαραστάσεις του κινηματογράφου λείπει η κίνηση και η δράση που προκαλεί αιφνιδιασμό, αλλά γιατί το blog εμπλέκεται με μεγαλύτερο ποσοστό «διακειμενικότητας». Έτσι ονομάζει ο Fischer την διάδραση των ταινιών μέσω εννοιών που παρουσιάζονται εκεί και ασκούν κριτική μέσω της χρήσης μεταφορών. Είναι μια έντονη διαντίδραση, όπως είδαμε ως τώρα, η οποία λειτουργεί με ένα συγκεκριμένο τρόπο σε κοινωνίες που βρίσκονται υπό «*δραματική πολιτικό-κοινωνική ανοικοδόμηση*» ανάλογη με αυτή που περιγράφει ο Fischer και χαρακτηρίζει ως μετά-σοσιαλιστική κριτική.

Το τράβηγμα αυτών των παράλληλων γραμμών ωστόσο, ανάμεσα στην «κειμενικότητα» του 19^{ου} αιώνα, την «οπτικότητα» του 20^{ου} και την «οπτική κειμενικότητα» του 21^{ου}, όπως και πιο πριν ο παραλληλισμός ανάμεσα στον «έντυπο» και τον «δυνητικό καπιταλισμό», δε σημαίνει τη μεταξύ τους σύνδεση με μια άλλη γραμμή, αυτή της ιστορικής συνέχειας και της εξέλιξης. Πρόκειται περισσότερο για την ανάδειξη της πολυπλοκότητας του blog, το οποίο και συνδυάζει το κείμενο με την εικόνα αλλά και άλλα είδη αναπαράστασης. Και αν ο κινηματογράφος «*αποτέλεσε την τεχνολογία-κλειδί της νεωτερικότητας σύμφωνα με τον Benjamin, μέσα από τον αιφνιδιασμό που προκαλεί η επαφή με το νέο, τον «περισπασμό» και την ακαριαία ενσωμάτωση θραυσματικών νέων πληροφοριών από πολλαπλές αισθητηριακές διόδους*» (Fischer, 1998: 110-112), η περίπτωση του διαδικτύου και των ιστολογίων φαίνεται πως μας οδηγεί σε μια νέα, πολυπολική σειρά κατασκευής επιθυμιών και προώθησης ιδεών. Σύμφωνα με αυτή ο κάθε πολίτης μπορεί να διαντιδράσει με άλλους, με άπειρους συνδυασμούς και όχι μόνο οι κινηματογραφικοί παραγωγοί για να διαντιδράσουν μέσω των ταινιών τους με το «κοινό».

Έτσι φαίνεται πως οι νέες μορφές συνείδησης και αντίληψης, τις οποίες έχει ευνοήσει ο κινηματογράφος και σχετίζονται με την ταχύτητα, τις πολλαπλές διόδους πληροφόρησης, τις τακτικές αντίχενυσης και επιλογής και τη μη γραμμική προσοχή (Fischer, 1998: 115), εμπλουτίζονται τώρα με μορφές θραυσματικής δράσης και πολυπολικής διαμόρφωσης της ταυτότητας. Ο εμπλουτισμός αυτός συμβαίνει μέσα από ένα είδος δράσης η οποία επεξεργάζεται παλιά κοινωνικά τραύματα. Το διαδίκτυο ως μέσο, μπορεί πια να έχει διαφορετική θέση ανάμεσα στα άλλα, όσον αφορά τις πολιτισμικές διαπραγματεύσεις ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο και στην ανοικοδόμηση της κοινωνίας και της δημόσιας σφαίρας μετά από κοινωνικά τραύματα, όπως η καταπίεση που πήγαζε από το σοσιαλιστικό καθεστώς (Fischer, 1998: 116). Τα υποκείμενα δεν αντιμετωπίζουν πια μόνο την ταχύτητα, αλλά και

συμμετέχουν σε αυτή, δημιουργώντας ένα νέο είδος σχέσης και διαντίδρασης με την κοινωνική πραγματικότητα.

Η κριτική, που ασκείται μέσω του blogging, δρα αντίστοιχα με τις ταινίες του πολωνικού μετά-σοσιαλιστικού κινηματογράφου μέσα από την *«αντίκρουση, την απογύμνωση του ψεύδους»¹⁰² και των μύθων της συμβατικής κατανόησης, για να αντικατασταθούν όχι από μια απλοϊκή πίστη σε νέες αλήθειες, αλλά από την αναγνώριση της πολυπλοκότητας της πραγματικότητας»* (Fischer, 1998: 119). Αυτά είναι στοιχεία μιας δράσης, τα οποία ανάλογα με το σκηνοθετικό στυλ των μετακομμουνιστικών ταινιών, θα μπορούσαν να ονομαστούν ως *«μετά-τραυματικός ρεαλισμός»*. Έτσι τα δημοσιεύματα και τα βίντεο του Μάριου επικεντρώνονται στην καθημερινότητα, στα προβλήματα της κοινωνίας και στους προβληματικούς πολιτισμικούς κώδικες που κληρονομήθηκαν από το παρελθόν. Πρόκειται για μια κριτική η οποία αρθρώνεται από ανθρώπους που μιλούν για το δικό τους πολιτισμό και διαπραγματεύονται ζητήματα κουλτούρας και ταυτότητας, πολλαπλότητας και υβριδισμού, όπως θα δούμε στη συνέχεια (Fischer, 1998: 147-150). Είναι ένα είδος υβριδισμού που καταδεικνύει τον χαρακτήρα της μετάβασης μέσα από μια σειρά σοσιαλιστικών εννοιών και τη σχέση τους με μια αντίστοιχη σειρά από «δυτικές» άλλες, η οποία και συνδυάζεται με μια γενικότερη αναδιάρθρωση των χώρο – χρονικών συνισταμένων. Είναι μια μετάβαση *«από τις παθητικές «ουρές» για ψωμί σε δυνατές αλυσίδες αλληλεγγύης»*, όπως εύστοχα δηλώνει ο Fischer (1998: 127-128).

Φτάνοντας ως εδώ και χρησιμοποιώντας τους συγκεκριμένους ορισμούς της μεσολάβησης και της *«μετά-τραυματικής ρεαλιστικής απεικόνισης»*, που μπορεί να μας οδηγήσει η εξέταση των τρόπων με τους οποίους διαντιδρά ένα σύνολο ανθρώπων-πρωταγωνιστών των συγκεκριμένων δυνητικών τόπων, οι οποίοι αντλούν τις σκέψεις τους από ένα πρώην «σοσιαλιστικό», νυν «μεταβατικό» και προσφάτως «ευρωπαϊκό» περιβάλλον; Από μια πρώην «βαλκανική» χώρα που έγινε προσφάτως «ευρωπαϊκή»; Ποια είναι τα σημαίνοντα της πρακτικής του blogging στην περίπτωση της Ρουμανίας και πως μπορούμε να διαχειριστούμε ως ανθρωπολόγοι τη δυνητική μεσολάβηση του έθνους, που συμβαίνει σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον; Ένα είδος πολιτικού ακτιβισμού που όπως φαίνεται συνάδει με το πολιτισμικό, αποτελώντας πρακτική μεσολάβησης και κινητοποίησης της κουλτούρας που οδηγεί στην απόκτηση αυτό-συνειδησίας; (Ginsburg, Abu-Lughod, Larkin, 2002:8).

---

¹⁰² Πρόκειται για μια δράση, που ορίζεται από τον πολωνικό όρο *Odklamanie*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η ΧΩΡΟ-ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΗΣ

«ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ»

Η Εθνικότητα των Πρωτόπλαστων¹⁰³

Ερώτηση: Τι εθνικότητα είχαν ο Αδάμ και η Εύα;

Απάντηση: Ήταν Ρουμάνοι. Δεν είχαν τι να φορέσουν, δεν είχαν σπίτι και παρ' όλα αυτά, πίστευαν ότι ζούσαν στον παράδεισο... ..

(πάρθηκε με μήνυμα από την <http://lauradriha.weblog.ro>.)

Αυτό, ως υπαινιγμός για τις αντιδράσεις στο A World Without Romania 2.

Posted by Nicolescu on November 4th, 2007

Filed under [Uncategorized](#) | [No Comments](#) »

A) ΤΑ ΒΙΝΤΕΟ¹⁰⁴

Το απόσπασμα αυτό δημοσιεύεται στο blog του Μάριου, ως απάντηση για τις αντιδράσεις που αφορούσαν σε ένα βίντεο που έφτιαξε και δημοσίευσε στο YouTube, με τίτλο «Ένας κόσμος χωρίς τη Ρουμανία 2»¹⁰⁵. Ο αριθμός 2 δηλώνει ουσιαστικά ότι πρόκειται για την απάντηση σε ένα άλλο βίντεο, το «Ένας κόσμος χωρίς τη Ρουμανία 1», το οποίο έχει αναρτηθεί περισσότερες από είκοσι φορές¹⁰⁶ στον ίδιο διαδικτυακό τόπο χωρίς να είναι δυνατό να καταλάβει κανείς ποιος είναι ο δημιουργός του. Πρόκειται για μια αφήγηση η οποία γίνεται με άρτια αγγλική προφορά¹⁰⁷ που συνοδεύει μια εναλλαγή εικόνων για την οποία χρησιμοποιούνται σχήματα που τονίζουν μια ειδυλλιακή εικόνα της Ρουμανίας. Ο κεντρικός σκοπός του είναι η ανάδειξη της Ρουμανίας ως μιας χώρας μοναδικής, που χωρίς αυτή ολόκληρος ο κόσμος δεν θα μπορούσε να υπάρξει. Για το συγκεκριμένο σκοπό επιστρατεύονται

---

¹⁰³ Δεν είναι πια διαθέσιμο.

¹⁰⁴ Επειδή κάποια από τα βίντεο που αναφέρονται σε αυτό το μέρος έχουν αφαιρεθεί από τους διαδικτυακούς τόπους όπου ήταν διαθέσιμα, παρατίθενται ως οπτικοακουστικό υλικό, σε CD. βλ. Παράρτημα, σελ.:114

¹⁰⁵ Το Video αυτό βρισκόταν στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.youtube.com/watch?v=Zaqqnt9IVGQ> αλλά τώρα δεν υπάρχει πια, εξ' αιτίας «υποστήριξης πνευματικών δικαιωμάτων, από μέρος κάποιου τρίτου».

¹⁰⁶ Μια λίστα των αναρτήσεων αυτών, μπορεί να βρει κανείς στην εξής διαδικτυακή διεύθυνση: http://www.youtube.com/results?search_query=A+world+without+Romania&search_type=

¹⁰⁷ Αυτό είναι κάτι που ενδεχομένως παραπέμπει σε δεύτερη γενιά μεταναστών και που αν είναι έτσι, είναι ενδεικτική του ρόλου που έχει η διασπορά στο χτίσιμο του εθνικού αφηγήματος και της εθνικής ιδέας. βλ. πχ. την ανάλυση του Abril Trigo (2003) που αφορά στη διαχείριση και την ανασύσταση του έθνους από κοινότητες Ουρουγουανών μεταναστών, μέσω της χρήσης του διαδικτύου, τη δημιουργία “κυβερνοέθνους” όπως ονομάζεται χαρακτηριστικά.

γεγονότα ή μύθοι, τα οποία ενδεδυμένα με το στοιχείο της υπερβολής αλλά και χιουμοριστικών σημείων, έχουν ως στόχο να «διαφημίσουν» το εθνικό προϊόν, αντιθετικά πάντα και ορίζοντας το ως ανώτερο της «Δύσης», η οποία περιλαμβάνει την «Αμερική» και την «Ευρώπη», δηλαδή τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Οι εικόνες που εναλλάσσονται αντιστοιχούν κάθε φορά σε αυτό που περιγράφει ο αφηγητής, ενώ παράλληλα εναλλάσσεται και το μουσικό φόντο, προσδίδοντας ζωντάνια.

Οι κεντρικοί άξονες του εθνικού αφηγήματος περνάνε από μπροστά μας σε λίγα λεπτά και σύμφωνα μ' αυτό: *«όλοι θα μπορούσαμε να φανταστούμε πως θα ήταν ο κόσμος χωρίς τις ΗΠΑ, την Μεγάλη Βρετανία ή την Ιταλία, χωρίς τα hamburgers, επαγγελματικές συνεργασίες, πίνακες ζωγραφικής, μεγάλα ρολόγια που ονομάζονται Ben, pizza, pasta και ρομαντικά τραγούδια»* και καταλήγει με το ερώτημα: *«Πόσοι από εσάς έχετε προσπαθήσει να σκεφτείτε έναν κόσμο χωρίς τη Ρουμανία;»*. Έτσι, ρουμανικής καταγωγής ορίζονται ανακαλύψεις που στάθηκαν εξαιρετικής σημασίας για την «εξέλιξη» ολόκληρου του κόσμου, όπως αυτή της πένας, της ινσουλίνης, των πρώτων αεροπλάνων και της κυβερνητικής επιστήμης. Τη σκυτάλη παίρνει η επιτυχία της Νάντια Κομανέτσι στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μόντρεαλ, το μυθιστόρημα του Bram Stoker «Dracula» που έγινε best seller αλλά και επιτυχία του Hollywood, χάρη στον Ρουμάνο διοικητή Βλαντ Τέπες, *«που είχε την κακή τύχη να γίνει ένας αιμοδιψής δαίμονας, στους μοντέρνους καιρούς»*.

Στη συνέχεια προβάλλονται με μεγάλη υπερηφάνεια για την μοναδικότητα τους, το «χαρούμενο νεκροταφείο»¹⁰⁸ και η επιτυχία της Steaua – Bucuresti που πήρε το κύπελλο του πρωταθλητή για το 1996. Επίσης, παρουσιάζεται η ύπαρξη πολλών Ρουμάνων εργαζόμενων στην Microsoft, κάτι στο οποίο οφείλει τα κέρδη του ο πιο πλούσιος άνθρωπος του κόσμου, Bill Gates. Ακόμη εξάιρεται η αρχιτεκτονική των πυλών του Mara Mures¹⁰⁹, οι ομορφότερες γυναίκες στον κόσμο, τα πιο νόστιμα

---

¹⁰⁸ Το «χαρούμενο νεκροταφείο», (Cimitirul Vesel) βρίσκεται στο χωριό Sapanta της περιφέρειας του Mara Mures και ονομάζεται έτσι εξ' αιτίας των σκαλιστών και ζωγραφιστών σταυρών που το κοσμούν. Επίσης, εξ' αιτίας των σατιρικών επιταφίων επιγραφών που είναι σκαλισμένες πάνω τους. Σύμφωνα με το μύθο, αυτή η χαρούμενη συμπεριφορά προς το θάνατο, είναι «κληρονομιά των Δακών». Αυτοί, ήταν ένας αρχαίος λαός που κατοικούσε στην περιοχή της Ρουμανίας πριν την κατάκτηση των Ρωμαίων, οι οποίοι πίστευαν στην αθανασία της ψυχής και έβλεπαν το θάνατο ως ένα στάδιο μόνο, προς το πέρασμα σε μια καλύτερη ζωή. Ο θάνατος δεν ήταν ένα τραγικό τέλος, αλλά μια ευκαιρία να γνωρίσουν τον υπέρτατο Θεό, τον Zalmoxis. Σήμερα, αποτελεί ένα από πιο πολυφημισμένα τουριστικά αξιοθέατα της Ρουμανίας.

¹⁰⁹ Οι πύλες του Mara Mures, είναι ένα άλλο αξιοθέατο της Ρουμανίας, εξ' αιτίας των σκαλισμάτων και των στολιδιών που φέρουν. Ο στολισμός αυτός υποτίθεται πως γίνεται για την ενδυνάμωση της πόρτας και άρα του σπιτιού και του νοικοκυριού, ενάντια στο κακό. Στο κατώφλι, οι άνθρωποι συνήθιζαν να τοποθετούν λεφτά ή αγίασμα, για να προστατεύσουν τον πλούτο και την υγεία του ιδιοκτήτη.

πάτα, τα καλύτερα κόκκινα κρασιά και τα αριστουργήματα του πιο σπουδαίου γλύπτη, του Brancusi. Ακόμη, επισημαίνεται η πιο σπουδαία απόχρωση του μπλε¹¹⁰ στον κόσμο, που κανείς δεν μπορεί να βρει την κρυφή σύνθεσή της και η ανακάλυψη μιας προγενέστερης μορφής του baseball, του εθνικού σπορ των Αμερικανών. Τέλος, αναφέρεται χαρακτηριστικά “αυτό που κρύβεται πίσω από όλα τα μεγάλα μυαλά και κάθε συμφωνία, αυτό που μας βοηθά να κάνουμε νέους φίλους, να βλέπουμε ποδόσφαιρο και να γιορτάζουμε, η εξαιρετική μύρα”.

Με έντονη ειρωνική διάθεση, ο Μάριος τοποθετεί στον αντίποδα αυτής της οπτικής αναπαράστασης του έθνους μια διαφορετική σειρά γεγονότων, η οποία λειτουργώντας σαν καθρέφτης αναστρέφει το εθνικό αφήγημα και επιχειρεί να αναστρέψει την παραγόμενη εξουσία, παρουσιάζοντας την άλλη πλευρά του νομίσματος. Πιο συγκεκριμένα:

«In case you didn't know: Υπάρχουν μερικές χώρες, χωρίς τις οποίες ο κόσμος θα είχε ένα διαφορετικό πρόσωπο από αυτό που ξέρουμε σήμερα. Εννοώ ότι όλοι μπορούμε να φανταστούμε πως θα ήταν ο κόσμος χωρίς τις USA, τη Μεγάλη Βρετανία ή την Ιταλία, ένας κόσμος χωρίς Δημοκρατία, ζωγραφική, αγαθά και όμορφη αρχιτεκτονική, φιλικούς και ζεστούς ανθρώπους, ωραίες μυρωδιές και χώρους πάρκινγκ. Η λίστα θα μπορούσε να συνεχιστεί για πάντα αλλά έχουμε μόνο μια ερώτηση. Πόσοι από εσάς έχετε προσπαθήσει να σκεφτείτε έναν κόσμο χωρίς τη Ρουμανία; Για εσάς που δεν έχετε, ρίξτε μια ματιά στα παρακάτω. Για αρχή προσπαθήστε να σκεφτείτε ανθρώπους που ακόμη προσεύχονται για έναν δικτάτορα που κατέστρεψε τις ζωές τους. Τον Nicolae Ceausescu. Πρακτικά κατέστρεψε τη Ρουμανία κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του αλλά πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι είναι ο καλύτερος πρόεδρος που είχε ποτέ η χώρα. Και προσπαθήστε να σκεφτείτε το φιάσκο που έγινε αντί της επανάστασης, για να τελειώσει τον κομμουνισμό. Αν δεν αποφασίσατε μ' αυτό, τότε σκεφτείτε να ζείτε σε μια χώρα όπου το μέσο εισόδημα δεν είναι παραπάνω από 2400 δολάρια τον χρόνο. Δεν είναι και τόσο βολικό, ε; Η Ρουμανία έχει το μεγαλύτερο Κοινοβούλιο στον κόσμο. Το τρίτο μεγαλύτερο κτίριο στον κόσμο για την ακρίβεια. Το «Σπίτι του Λαού», είναι το μέρος όπου κοιμούνται οι πολιτικοί και είναι επίσης γνωστό ως το «μεγάλο ξενοδοχείο». Η Ρουμανία έχει επινοήσει το χειρότερο σύστημα υγείας στον κόσμο. Εδώ, κανείς δεν παίρνει τα

---

¹¹⁰ Το «μπλε της *Sapanta*» υποτίθεται πως είναι ένα από τα πιο ζωντανά και όμορφα μπλε χρώματα του κόσμου, που κανείς δεν μπορεί να βρει τη σύνθεσή του. Με αυτό το χρώμα βάφονταν οι σταυροί του «Χαρούμενου Νεκροταφείου» μετά το σκάλισμα τους, αλλά και με άλλα χρώματα όπως κίτρινο, κόκκινο, λευκό και πράσινο.

φάρμακα του στην ώρα του και οι άνθρωποι πεθαίνουν περιμένοντας σε τεράστιες ουρές στα φαρμακεία ή για προφάρμακευτική αγωγή που τους δίνεται από το κράτος. Ωραίο, ε; Μα γιατί σταματήσαμε εδώ; Σκεφτείτε το χειρότερο εκπαιδευτικό σύστημα που θα δείτε ποτέ. Με φτωχά σχολεία, κακούς δασκάλους, μεθυσμένους μαθητές στην τάξη και ακόμη περισσότερα. Είναι ωραίο αυτό ε; Ένας Ρουμάνος ανακάλυψε τα αεροπλάνα, αλλά πολύ λίγοι Ρουμάνοι έχουν στην πραγματικότητα τη δυνατότητα να πετάξουν. Πάνω από το 80% του ρουμανικού πληθυσμού δεν έχει μπει ποτέ σε αεροπλάνο και ακόμη μεγαλύτερος αριθμός δεν έχει βρεθεί ποτέ σε ξένη χώρα. Γι' αυτό είναι τόσο ανοιχτόμυαλοι... ... Φανταστείτε μια χώρα που χτίζει όλο της τον τουρισμό και τη διαφήμιση, σε έναν χαρακτήρα που δεν υπήρξε ποτέ στην πραγματικότητα, τον «Δράκουλα». Φανταστείτε το χειρότερο παραθαλάσσιο θέρετρο που θα δείτε ποτέ, στις υψηλότερες τιμές. Αλλά ας μετακινηθούμε σε σοβαρές δουλειές τώρα. Ας μιλήσουμε για τους ανθρώπους. Έχουμε τον πρόεδρο Basescu, που δεν ξέρει τι είναι η πολιτική αλλά που ψηφίστηκε από ένα ολόκληρο έθνος, το οποίο πίστεψε τις υποσχέσεις του. Βολικό ε; Και μετά είναι ο επιφανής Jiji Becali ο πιο αγαπητός χαρακτήρας της Ρουμανίας, ο χωριάτης που είναι πάντα ευγενικός με όλους. Με την εντιμότητα του, που είναι ακαταμάχητη. Τελευταίο αλλά όχι λιγότερης σημασίας, θα πρέπει να παραδεχτώ ότι όλα τα σπουδαία μυαλά πίσω από αυτά τα επιτεύγματα ή τις σπουδαίες συμφωνίες, έκαναν ένα πράγμα που μας ενώνει όλους. Το πιο ξεχωριστό πράγμα που μας κάνει να καταστρέφουμε φιλίες, που έρχεται μαζί μας σε όλες τις γιορτές, ακόμη κι αν δεν το θέλουμε, που μας χαλαρώνει στις οικογενειακές μας συγκεντρώσεις όπως τα Χριστούγεννα, αργίες και σε όλες τις μουσικές μας στιγμές, αυτό που μας έφερε εδώ σήμερα: το MANELE¹¹¹ ο ρουμανικός εθνικός ύμνος... Τα καταφέραμε με τον χειρότερο τρόπο. Παραγωγός, Marius Nicolescu».

Το βίντεο αυτό ακολούθησαν άλλα δύο, το «Ανακαλύψτε τη Ρουμανία 2»¹¹², και το «Η Αλήθεια για τη Ρουμανία»¹¹³. Το δεύτερο ως συνέχεια του πρώτου και σ'

---

¹¹¹ Η μουσική Manele, είναι ένα πάρα πολύ συνηθισμένο είδος λαϊκής μουσικής στη Ρουμανία. Λέγεται πως έχει προκύψει από Τουρκικά, Αραβικά ή Σερβικά ερωτικά τραγούδια. Ακούγεται κυρίως στη Ρουμανία, αλλά συναντάται και στη Βουλγαρία, τη Σερβία, το Μαυροβούνιο, την Αλβανία και μέρη της Τουρκίας. Πρόκειται για είδος που σχετίζεται με τη βουλγαρική Τσάλκα, τη σερβική turbofolk ή την ελληνική λαϊκή μουσική. Όλες αυτές έχουν επιρροές από τοπικά και τσιγγάνικα στοιχεία, που αναμειγνύονται σε έναν ποπ τόνο. Ο Μάριος, σε πολλά δημοσιεύματα του κατακρίνει έντονα αυτό το είδος μουσικής αλλά και τον τρόπο ζωής που το συνοδεύει.

¹¹² Το βίντεο αυτό υπάρχει στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.youtube.com/watch?v=LupdxNxaXZM>, αλλά δεν υπάρχει αυτό στο οποίο απαντά, το "Discover Romania I".

αυτά ο Μάριος απαντά ουσιαστικά στις πολλές αντιδράσεις που έλαβε για το «Ένας κόσμος χωρίς τη Ρουμανία 2». Το πρώτο αποτελεί παράλληλα και απάντηση στο δημοσιευμένο στο You Tube βίντεο «Ανακαλύψτε τη Ρουμανία 1»¹¹⁴, το οποίο είναι μέρος ενός ομώνυμου προγράμματος για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης της χώρας¹¹⁵. Το βίντεο αυτό παρουσιάζει την «ομορφιά» της Ρουμανίας, μέσα από αξιοθέατα και φυσικές ομορφιές¹¹⁶, τελειώνοντας με την φράση: «*Είναι απλώς θέμα αντίληψης, Ρουμανία, Απλώς Εκπληκτική*». Αυτή είναι μια πρόταση την οποία χρησιμοποιεί και ο Μάριος για να τελειώσει το δικό του βίντεο, αφού έχει αντιστρέψει και πάλι την «εθνικότητα» του φυσικού τοπίου και αφού έχει παρουσιάσει κάποια από τα σχόλια¹¹⁷ που έχει λάβει. Τέλος, ως συνέχεια αυτού του βίντεο, παρουσιάζει τη δική του αλήθεια για τη Ρουμανία, στο «*Η Αλήθεια για την Ρουμανία*», η οποία συντίθεται από σκηνές βίας και φτώχειας, νέους ανθρώπους με μαχαίρια, έναν μεθυσμένο άντρα να τρεκλίζει και να πέφτει στο δρόμο αλλά και εικόνες από ομιλίες του Ceausescu από το TVpro, την εθνική τηλεόραση Ρουμανίας. Όλα αυτά τα παρουσιάζει ως «*ο παραγωγός του Ένας κόσμος χωρίς την Ρουμανία 2*», ο οποίος παρουσιάζει «*το πιο αμφιλεγόμενο βίντεο για τη Ρουμανία, που είναι βασισμένο στην πραγματικότητα*», μέσα από μια διάθεση «*διαφήμισης*» της δράσης του.

---

¹¹³ Υπάρχει στα ρουμάνικα στην εξής ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.youtube.com/watch?v=ns14q7gmlNk> και εδώ μια δεύτερη έκδοση του στα Αγγλικά: http://www.youtube.com/watch?v=3v9h74n_DSw&NR=1

¹¹⁴ Το βίντεο αυτό βρισκόταν στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.youtube.com/watch?v=ifvu1xdW39g>, αλλά τώρα έχει αφαιρεθεί, εξ' αιτίας «*παραβίασης των όρων χρήσης*». Ωστόσο μπορεί να βρεθεί σε άλλους τόπους, όπως για παράδειγμα <http://video.aol.com/video-detail/romania-simply-surprising/2489997749>

¹¹⁵ Πληροφορίες μπορούν να βρεθούν σε ηλεκτρονικούς τόπους, όπως: <http://www.romaniatourism.com/bucharest.html> & <http://www.romaniatravel.com/>

¹¹⁶ Συγκεκριμένα παραδείγματα είναι το Κάστρο του Δράκουλα, το Δέλτα του Δούναβη, γλυπτά του γλύπτη Brancusi, κ.α.

¹¹⁷ Τα σχόλια αυτά, είναι τα εξής: «*Δεν έχει να κάνει με το να είσαι ανοιχτόμυαλος ή κλειστόμυαλος, έχει να κάνει με αυτό-σεβασμό - Andreea*», ή «*Αν αναρωτιέσαι τι κρατάει πίσω τη Ρουμανία, είναι άνθρωποι σαν εμένα - ifactotum*» και «*Τουλάχιστον η Ρουμανία είναι καλύτερη από τις περισσότερες αφρικανικές χώρες - van 131*» «*Με πονάει να βλέπω ένα φιλμ σαν αυτό. - Zeuserban*». «*Οι Ρουμάνοι δεν έχουν αίσθηση ειρωνείας, κριτικής και σαρκασμού - Trafael*»,

Β) Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΩΡΟ – ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΩΝ

Το διαδίκτυο λοιπόν, ως μέσο πολιτισμικής κριτικής, προσφέρεται για τη διαπραγμάτευση και την αναπαραγωγή της ταυτότητας, της συλλογικότητας και του έθνους, ως ήδη εδραιωμένων μορφωμάτων. Αυτό που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην περίπτωση μας είναι οι εναλλακτικές εικόνες εθνικής ταυτοποίησης που προσφέρει, ως «εναλλακτικό» μέσο. Είναι εικόνες που σχετίζονται γενικότερα με το παγκόσμιο status της Ρουμανίας σήμερα, επιχειρώντας να διαχειριστούν το έθνος μέσω αυτής ακριβώς της εναλλακτικότητας τους, που έχει κομβική σημασία. Αντλούν έτσι τη δυναμική τους από την πολιτική δράση, που ανέλυσαν στο δεύτερο μέρος, την άσκηση της κριτικής και την προσφορά εναλλακτικής οπτικής αναπαράστασης της χώρας. Είναι μια αναπαράσταση που συντάσσει την ύπαρξη της στον άξονα του πραγματικού και τον ορισμό της ρεαλιστικής απεικόνισης, καταδεικνύοντας το χαρακτήρα της ως μετά-τραυματικής συμπεριφοράς.

Η σειρά των συγκεκριμένων βίντεο ήταν αυτή που ουσιαστικά με έκανε να ασχοληθώ με τη δράση και το blog του Μάριου. Πρόκειται για παραγωγές στις οποίες φαίνεται πολύ καλά, η χώρο-χρονική διαπραγμάτευση της «μετάβασης». Και ενώ από τη μια πλευρά η πρακτική του blogging αποτελεί από μόνη της μια διαπραγμάτευση του κοινωνικού χώρου στο μετά – σοσιαλιστικό περιβάλλον, από την άλλη συντελεί στο σύνολο της στην διαπραγμάτευση του σημασιολογικού φορτίου της «Ρουμανίας» και του εθνικού της «χώρου», στο παγκόσμιο περιβάλλον. Ο Μάριος διαπραγματεύεται την έννοια του έθνους μέσα από τη δυνητική του ενασχόληση, παράγοντας νέες εικόνες μέσω της πολιτικής του δράσης και της συζήτησης ή της διαμάχης που προκαλεί. Είναι μια πολιτική δράση, η οποία αποτελεί το σημείο μέσω του οποίου η Ρουμανία καθίσταται διαπραγματεύσιμη.

Μιλώντας με μια όχι και τόσο καλή αγγλική προφορά, παρουσιάζει μια σειρά από αντιθετικά¹¹⁸ στο πρώτο βίντεο, στοιχεία. Η χρήση αυτή της αγγλικής γλώσσας στο συγκεκριμένο κείμενο βίντεο ή και σε άλλα κείμενα του Μάριου, φαίνεται πως έχει σκοπό τη διεύρυνση του κοινού του, μέσα από μια προσπάθεια ενδεχομένως, να δείξει πως η Ρουμανία είναι μια χώρα στην οποία υπάρχει αυτοκριτική και γίνονται σημαντικές προσπάθειες να αναπτυχθεί. Ο Μάριος συντάσσει έτσι τον εαυτό του με τη «Δύση», καταγγέλλοντας στοιχεία του δικού του πολιτισμού, αποκαλύπτοντας μια

---

¹¹⁸ Ουσιαστικά αυτό το επιτυγχάνει χρησιμοποιώντας την ίδια σειρά ρητορικών σημείων του πρώτου βίντεο, χρησιμοποιώντας όμως τα αντίθετά τους, όπως για τη λέξη Worst αντί του Best, κ.α.

άλλη πλευρά του εθνικού αφηγήματος, αυτό που ο Michael Herzfeld έχει ονομάσει *dirty laundry* του έθνους-κράτους (1997). Πρόκειται για μια αντιστροφή η οποία επιτυγχάνεται μέσω της προβολής των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων στη σημερινή Ρουμανία, αλλά και με τη χρήση όσων γεγονότων το εθνικό αφήγημα δεν περιλαμβάνει ή αποσιωπά, όπως το καθεστώς Ceausescu. Έτσι, η γενικότερη διευθέτηση της χρονικότητας και της χωρικότητας, πηγάζει από την διαπραγμάτευση του παρελθόντος μέσω του μοτίβου του σοσιαλισμού και του μέλλοντος μέσω του μοτίβου της «Ευρώπης» και γενικότερα της «ανεπτυγμένης Δύσης». Είναι μια διαδικασία μέσω της οποίας οι αναδυόμενες δια-εθνικές μορφές ταυτοποίησης που προβάλλονται στη μετά-σοσιαλιστική συγκυρία όπως αυτή του blogger, διαπραγματεύονται το έθνος¹¹⁹. Εμπλέκουν, συγχρόνως, το σοσιαλισμό ως χρονική αφετηρία και τον εκδυτικισμό ως προορισμό. Η συγκεκριμένη διαπραγμάτευση ωστόσο, δεν πραγματοποιείται μέσα από διαφορετικές ή ξεχωριστά οριοθετημένες διαδικασίες. Αντίθετα, μοιάζει πως η διαπραγμάτευση του χώρου πηγάζει κατά πολύ από τον συμβολισμό του σοσιαλισμού και της «Δύσης», του παρελθόντος δηλαδή και του μέλλοντος.

- Ο χρόνος

Φαίνεται εδώ πως το τραύμα που πηγάζει από το παρελθόν έχει κεντρική σημασία για τη διαπραγμάτευση της «μετάβασης», αφού ο μετά-σοσιαλισμός ως χρονική συγκυρία και εμπειρία αντλεί κυρίως τον ορισμό του από τον σοσιαλισμό. Το παρελθόν, ως κεντρικό σημείο αναφοράς από το οποίο περνά η διευθέτηση του παρόντος και του μέλλοντος, εμφανίζεται συνεχώς όχι μόνο στο blog του Μάριου αλλά και στη μπλογκόσφαιρα γενικότερα. Το blogging δηλαδή, αποτελεί έναν «τόπο» που προσφέρεται για την μετά-σοσιαλιστική διαπραγμάτευση του έθνους, η οποία συνδέεται με τις γενικότερες χώρο-χρονικές αναδιαρθρώσεις που προκάλεσε η επανάσταση του 1989. Είναι μια «μετάβαση», δηλαδή, από τον σοσιαλισμό στον καπιταλισμό, η οποία εκτός από εναλλαγή ανάμεσα σε δύο γνωστικά συστήματα στα οποία οργανωνόταν η γνώση για τον εαυτό, είναι και εναλλαγή ανάμεσα σε δύο χρονικά συστήματα. Αυτά περιλαμβάνουν συγκεκριμένες λειτουργίες και αντιλήψεις περί του χρόνου, επηρεάζοντας την αίσθηση του εαυτού (Verdery, 1996:35). Οι

---

¹¹⁹ βλ. πχ. την ανάλυση της Paula Uimonen (2003) για τη χρήση του Διαδικτύου στην περίπτωση της Μαλαισίας, που επιτρέπει στους Μαλαισιανούς να λαμβάνουν μέρος στην ανακατασκευή του εθνικού φαντασιακού, μέσω του διαδικτυακού ακτιβισμού και της λαϊκής συμμετοχής.

χρονικές διαδικασίες στα σοσιαλιστικά καθεστάτα, όπως η χρονική αρρυθμία των επιβαλλόμενων κοσμικών τελετουργιών ή οι «ουρές αναμονής» για λήψη φαγητού ή άλλων αγαθών, ήταν άμεσα συνδεδεμένες με τη δημιουργία του σοσιαλιστικού λαού, εκπροσωπώντας τη συσσώρευση των πόρων και την κεντρική εξουσία (Verdery,1996:46-47).

Είναι μια κατάσταση που αλλάζει και αυτή μετά-σοσιαλιστικά, όταν προκαλείται συμπίεση του χρόνου, με σκοπό να «επιταχυνθεί» η ανάπτυξη, να «προλάβει» η «Ανατολή» τη «Δύση», και να αφεθεί πίσω η εποχή της «αποτελμάτωσης» (Verdery,1996:36). Στη συγκεκριμένη αλλαγή σίγουρα έχει συντελέσει και η εξάπλωση της χρήσης του διαδικτύου, μέσω της αναδιάταξης όχι μόνο του χώρου αλλά και του χρόνου. Αυτό όμως που παρουσιάζει ενδιαφέρον εδώ, είναι ο συσχετισμός του blogging με τη «χρονικότητα» του έθνους. Η φιγούρα του Nicolae Ceausescu ως ένα από τα πιο συνηθισμένα μοτίβα που παρουσιάζονται στα βίντεο και στα δημοσιεύματα του Μάριου αλλά και η συζήτηση που τα ακολουθεί, φαίνεται πως ενσαρκώνουν μια ολόκληρη εποχή και ένα κεντρικό μέγα-γεγονός, τον σοσιαλισμό και την επανάσταση. Αφορά σε ένα παρελθόν που καθίσταται διαχειρίσιμο σε συνάρτηση με το ευρωπαϊκό μέλλον, μέσω μεθόδων όπως η ανασύσταση της μνήμης¹²⁰ και ο οραματισμός του μέλλοντος. Αυτό συμβαίνει τώρα που τα υποκείμενα έχουν κληθεί να «βελτιωθούν» και να «επιταχύνουν» για να «προλάβουν» την Ευρώπη:

Οι Ρουμάνοι έχουν μια αντίληψη που διατηρεί κομμουνιστικά κλισέ.¹²¹

*Αυτό γράφει η Financial Times για την χώρα μας. Ότι διατηρούμε κομμουνιστική συνείδηση. Αλλά και; Δεν είναι αλήθεια; Το βλέπουμε αυτό κάθε μέρα. Και δε γίνεται λόγος μόνο για τους μεγαλύτερους, ακόμα χειρότερα για τη νέα γενιά η οποία ξέχασε ή δεν έμαθε ποτέ τι σημαίνει **ανοχή**, τι σημαίνει **διαφορετικότητα**, τι σημαίνουν πολλά. Έχουμε παραμείνει, πνευματικά, σε ένα στάδιο το οποίο όπως και η **κοινωνία**, βρισκόμαστε στο 1989. Μια κοινωνία η οποία δεν γνωρίζει τις **αξίες**, αλλά μια κοινωνία με ένα ανεπτυγμένο εξτρεμιστικό εθνικιστικό πνεύμα, μια κοινωνία της*

---

¹²⁰ Για μια συζήτηση που αφορά στην ανασύσταση του έθνους μέσω της μνήμης και της νοσταλγίας σε προσωπικές ιστοσελίδες στο διαδίκτυο για την ελληνική περίπτωση, βλ. Bilalis 2005, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.aegean.gr/social-anthropology/canakis/PDF%20texts%20online/Bilalis.pdf>

¹²¹ Είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/04/20/romanii-au-o-mentalitate-care-pastreaza-clisee-comuniste/>

οποίας η ρίζα είναι βαθιά διεφθαρμένη..... Έχω ερμηνεύσει με ειρωνικό τρόπο τη **δημοκρατία**, έχω πιστέψει ότι όλα θα αλλάξουν δραστικά, δεν έχω πιστέψει στην εξέλιξη και στην **ανατροπή**. Δηλαδή, να βάλουμε σε θέση τη δημιουργία στη Ρουμανία, βήμα-βήμα. Θα θέλαμε να εξελιχθούμε σε μια μοναδική μέρα. Έτσι είναι φυσιολογικό που η κομμουνιστική νοοτροπία διατηρείται και τώρα. Στενοχωριέμαι για τη νέα γενιά η οποία δεν θέλει να φύγει ποτέ από τη χώρα, που δεν θα μπορεί να πειραματίζεται και σε άλλα μέρη, γενιά η οποία θα έχει αίσθηση ότι ζει στον παράδεισο και τίποτα από αυτά που υπάρχει δεν πρέπει να αλλάζει.

Posted by mariusniculescu on April 20th, 2007

Filed under [Educatie, Romania](#) | [2 Comments](#) »

Το χρέος αυτό επιτελείται μέσα από τη ψηφιακή αφήγηση του παρελθόντος στην οποία προβαίνει η δεύτερη γενιά, συγκροτώντας ένα είδος μνήμης χωρίς βιωμένη εμπειρία. Ο αφηγητής, που ήταν μόλις 2 ετών το 1989, επιτυγχάνει την αναστροφή του εθνικού αφηγήματος, αντιπαραθέτοντας αυτό το είδος της μνήμης στην «αμνήμονα» εμπειρία του εθνικού αφηγήματος. Πρόκειται για την ύπαρξη ενός είδους «μετά-μνήμης» όπως έχει χαρακτηριστεί από την Marianne Hirsch. Πρόκειται για έναν ορισμό που περιγράφει τη σχέση της δεύτερης γενιάς με δυνατές και συχνά τραυματικές εμπειρίες που είχαν συμβεί πριν από την γέννησή της, αλλά που μεταδόθηκαν τόσο βαθιά, ώστε να μοιάζουν αληθινές αναμνήσεις του εαυτού. Η συγγραφέας προχωρά σε αυτή την ανάλυση μιλώντας για τη μνήμη του Ολοκαυτώματος και επικεντρώνοντας στο ρόλο της αναπαραστατικής λειτουργίας, ως μέσο δια-γενεακής μετάδοσης του τραύματος. Είναι μια διαδικασία κατά την οποία η μετά-μνήμη που συγκροτείται από τη δεύτερη γενιά, δημιουργείται μέσω της παγίωσης μιας ιδανικής εικόνας ή μη, ενός αντικειμένου ή γεγονότος. Είναι μια παγίωση η οποία προκαλείται μέσα από την εννοιολογική ακινητοποίηση που συμβαίνει αυτόματα, μέσω της λειτουργίας της αναπαράστασης και που ουσιαστικά την ορίζει ισόβαθμη με βιωμένη εμπειρία

Όπως επισημαίνει η Hirsch, η οποία αναλύει φωτογραφικά αρχεία, μέσω της αναπαράστασης αυτής η προσωπική μνήμη συνδέεται με τη συλλογική ιστορία. Η σύνδεση αυτή είναι το σημείο από το οποίο η μετά-μνήμη αντλεί τη δύναμη της, αφού το γεγονός ή το αντικείμενο από το οποίο πηγάζει, μεσολαβείται όχι μόνο μέσω μιας απλής ανάμνησης, αλλά μέσω μιας γενικότερης φαντασιακής κατασκευής του

γεγονότος. Η συνθήκη αυτή, ως διαδικασία όχι μόνο της προσωπικής αλλά και της πολιτισμικής μνήμης, περιγράφει τις ρητορικές που προηγήθηκαν της γέννησης της δεύτερης γενιάς. Δημιουργούν έτσι, την αίσθηση της συνέχειας στο παρόν και της διαφύλαξης της μνήμης στο μέλλον. Είναι ένα είδος «ετεροπαθούς» μνήμης, μέσω της αναγνώρισης του γεγονότος από πολλαπλά υποκείμενα, που ταυτόχρονα τη θέτει σε: *«μια κατάσταση υβριδικής μορφής, αφού δεν είναι ούτε απόλυτα προσωπική λόγω της γενεακής απόστασης αλλά και ούτε απόλυτα συλλογική λόγω του μεγάλου βαθμού προσωπικής σύνδεσης σε φαντασιακό επίπεδο»* (Hirsch, 1997: 8).

Έτσι, ο σοσιαλισμός στην περίπτωση μας φαίνεται πως μεσολαβείται ταυτόχρονα ιδιωτικά και δημόσια, συνδέοντας το προσωπικό με το συλλογικό και ενδυναμώνοντας τη σχέση τους. Είναι μια μεσολάβηση σαν αυτές που ήδη αναφέραμε και που μπορούν να πραγματοποιούνται μέσα από ποικιλία μέσων ή και κόμβους, όπως το blog. Είναι μια διαδικασία μέσω της οποίας οι bloggers αντιλαμβάνονται τη σχέση τους με το παρελθόν και το καθήκον τους στο παρόν και το μέλλον. Πρόκειται για μια διαδικασία μέσω της οποίας ο σοσιαλισμός εισέρχεται σε μια μεθοριακή ζώνη ανάμεσα στην ιστορία και τη μνήμη, ανάμεσα στο συλλογικό και το προσωπικό βίωμα ή μετά-βίωμα, μέσα από την πολιτική πράξη του να ιστολογεί κανείς. Έτσι, η δεύτερη γενιά ως χώρος διαφύλαξης της τραυματικής κληρονομιάς, διαχειρίζεται ότι η πρώτη έχει επιλέξει να ξεχάσει και αναλαμβάνει να το διατηρήσει στον χρόνο.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του προγράμματος «η Κάψουλα του Χρόνου-Προίκα για την Ευρώπη-»¹²², ένας από τους σκοπούς του οποίου είναι να *«διατηρήσει πραγματικές στιγμές/ μαρτυρίες και προσωπικές προσμονές/ προγνώσεις για ένα μακρό επίπεδο 1,5,10 χρόνων από την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση»*. Ανάμεσα σε όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίησή τους, είναι και ο Μάριος, ο οποίος δήλωσε: *«Είμαι πολύ περίεργος ποιες θα είναι οι αντιδράσεις τη στιγμή που θα ανοιχτεί η Κάψουλα του Χρόνου. Ελπίζω με την ψυχή μου να μην την ξεχάσει κανείς, γιατί θα είναι η στιγμή που θα συνειδητοποιήσουμε από πού ξεκινήσαμε και που φτάσαμε»*¹²³. Η γραμμική αντίληψη της ιστορικής συνέχειας που εμφανίζεται εδώ, μοιάζει πως δένει το παρελθόν με το μέλλον μέσω της ιστολογικής δράσης.

---

¹²² Το πρόγραμμα αυτό βρίσκεται στην διεύθυνση : <http://capsulatimpului.wordpress.com/>. Συνολικά έχουν συμβάλει 100 bloggers με άρθρα και άλλου είδους αρχεία, ενώ οργανώθηκε από μια ομάδα 4 ατόμων, της Karmen Holotescu, της Alina Hodovanu, του Andrian Cristea και του Cristi Manafu.

¹²³ Διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην διεύθυνση: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/01/16/gata-capsula/>.

Πρόκειται για κάτι που είναι ακόμα πιο εμφανές στα δημοσιεύματα που επιλέγει να τοποθετήσει ο Μάριος στην Κάψουλα του Χρόνου και στα οποία το Ευρωπαϊκό μέλλον εμφανίζεται ως μακρινή αφετηρία, που χρειάζεται χρόνια «εξέλιξης» και «ανάπτυξης», για να τη φτάσει κανείς. Εδώ παραθέτω δύο από αυτά, ενώ το πιο χαρακτηριστικό είναι μια παρουσίαση της τελετής ένταξης της Ρουμανίας την Πρωτοχρονιά του 2007, μέσα από μέρη φωτογραφιών, από την τηλεοπτική μετάδοση του Euro News¹²⁴. Σ' αυτή ο Μάριος σχολιάζει με ειρωνική διάθεση τα πολιτικά πρόσωπα που έλαβαν μέρος στην τελετή αλλά και το γεγονός της ένταξης, θεωρώντας προφανώς πως η Ρουμανία δεν τηρεί ακόμη «ευρωπαϊκά στάνταρ». Παρ' όλα αυτά, επιλέγει να τοποθετήσει το γεγονός αυτό στην Κάψουλα του Χρόνου, για να θυμίσει μετά από λίγα χρόνια «από πού ξεκίνησαν και που έφτασαν», το σημείο έναρξης της ανάπτυξης.

2022¹²⁵

Publicat decembrie 13, 2006 Capsula Timpului

Την πρώτη ανάμνηση την έχω από την Επανάσταση. Ζούσα στην Κωνσταντσα, εκεί που δεν συνέβησαν πολλά, εκεί που δεν τσακιστήκαμε. Η Επανάσταση ήταν στην τηλεόραση. Όλη η οικογένεια στεκόταν με μάτια κολλημένα στην ασπρόμαυρη οθόνη. Δεν μπορούσαν να το πιστέψουν. Η αλήθεια είναι, ότι μετά που είσαι συνηθισμένος σε ένα σύστημα, μετά που έχεις απεχθανθεί το σύστημα με ολόκληρη την ψυχή σου, σχεδόν δεν μπορείς να συλλάβεις ότι αυτό το σύστημα μπορεί να εξαφανιστεί σε μερικές ημέρες. Μετά από αυτό μέχρι και πάνω από δύο ή τρία χρόνια, δεν είχαμε στο μυαλό τίποτα άλλο. Οι πραγματικά σημαντικές και σοκαριστικές στιγμές της ύπαρξης, υπήρχαν στο μυαλό ότι αν και είχε γίνει 2 χρόνια μετά..... Δεν ξέρω ποια θα μπορούσε να είναι η εικόνα, πως θα είναι η Ρουμανία μετά από 16 χρόνια.

¹²⁴ Βλ. Παράρτημα, σελ: 115

¹²⁵ Βρίσκεται στα ρουμανικά στην διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2006/12/13/2022/>

Αλλά άιντε να προσπαθήσω να το φανταστώ και να σκεφτώ πως βλέπω εγώ τη Ρουμανία το 2006+16, δηλαδή το 2022. Ειλικρινά πιστεύω σε μια βελτίωση της κατάστασης . Αν και οι ειδικοί πάνω από μας ανακοινώνουν ότι σε πάνω από 15 χρόνια θα έχουμε έναν γηρασμένο πληθυσμό, γεμάτο προβλήματα, και ένας υπάλληλος θα ισοβαθμεί σπανίως με 10 συνταξιούχους σκέφτομαι ότι μπορούμε να το βελτιώσουμε..... Αν και δεν το έχουμε επινοήσει εντελώς, έχουμε επινοήσει να ζούμε και πάνω από τις πιο τρομερές στιγμές της ιστορίας μας. Σίγουρα μας χρειάζεται χρόνος. Είμαι πεπεισμένος ότι οι πολιτικοί του έτους 2022 δε θα είναι και πολύ πιο πάνω από τους πολιτικούς του 2006, ακόμη σκέφτομαι ότι ο πληθυσμός θα σταματήσει να είναι απαθής - θα ανεβάσει το επίπεδο της αδιαλλαξίας σε προσωπικό επίπεδο, όσον αφορά την πολιτική ζωή. Οι εφημερίδες του 2022 θα είναι ακόμη έντυπες -αν και σε έναν ακόμη μικρότερο αριθμό. Θα παραμείνουν οι πιο σημαντικές και πιστεύω ότι θα δούμε την πιο σημαντική συνεργασία των τοπικών εφημερίδω. Ακόμη περισσότερο, μπορώ να προβλέψω ότι, ακόμη, ακόμη ο πληθυσμός της Ρουμανίας θα αυξηθεί. Είμαι σχεδόν σίγουρος ότι η οικονομία της χώρας θα αναπτύσσεται συνεχώς, οι ξένες επενδύσεις θα είναι από τις πιο μεγάλες στην αγορά. Σίγουρα, θα εκδυτικιστούμε, αλλά στις αστικές ζώνες θα χάσουμε μερικά σημεία από την αγνή παράδοση. Αλλά αυτή δεν είναι απαραίτητα μια άσχημη υπόθεση. Η Ρουμανία του 2022 θα εμφανιστεί αλλά θα υπάρχει ακόμη και τότε ο "Jiji" και ο "Vadimi". Είναι μερικά πράγματα τα οποία δεν θα αποφύγουμε ποτέ, θα είναι παρατηρητές σαν εμάς από τον παράδεισο, είτε το θέλουμε είτε όχι. Θα επιστρέψουμε.

Tag Technorati: Η Κάψουλα του Χρόνου

Τα χρόνια του λύκειου¹²⁶

..... Πράγματι, όλο το λύκειο μου ήταν μία συνεχής αποτυχία του σχολείου γενικά. Δεν αναφέρομαι εδώ στο συλλογικό. Η τάξη μας, μπορούμε να πούμε, ήταν εξαιρετικής ενότητας και φιλίας. Όταν γινόταν λόγος ακόμα για αυτά τα οποία έπρεπε να μας παραδώσει, μεταμορφωνόταν σε μελλοντικούς, ας πούμε ηγέτες, όπου τότε εμπλέκονταν στο πρόβλημα. Η μεγάλη πλειοψηφία των καθηγητών μας υπέφεραν από την αρρώστια που ονομάζεται σιχτίρ!! -

---

¹²⁶ Υπάρχει στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2006/12/14/ani-de-liceu/>

δεν είχαμε αρχηγό να παραδίδει-δεν είχαμε αρχηγό να κάνει τίποτα-επειδή πληρώνονταν χαζά. Και επιπλέον, τη στιγμή την οποία παρέδιδαν- η ύλη αποδεικνυόταν αρκετά δύσκολη γι' αυτούς. Στο κεφάλαιο αυτό μπορώ να πω ότι τους καταλαβαίνω. Στη Ρουμανία η ύλη του λυκείου είναι δομημένη απολύτως ηλίθια (ανεγκέφαλα)- περιμένει ότι τα παιδιά μαθητές να ξέρουν την ιστορία της Ρουμανίας, του κόσμου, ολόκληρη την γεωγραφία, όλους τους νόμους της φυσικής κλπ. σε τέσσερα χρόνια του λυκείου. Μιλώντας με φίλους από την Ε.Ε. βρίσκω ότι η κατάσταση εκεί είναι πολύ διαφορετική. Κάναμε στην 9^η τάξη φυσική την οποία αυτοί έκαναν μόλις έμπαιναν στο πανεπιστήμιο.

..... Σε μερικά, 10 χρόνια, πιθανώς η κατάσταση να έχει φτιάξει λίγο. Αλλά όχι πολύ. Είναι πολύ κάτω από την πίστη μου, ότι θα γίνει καλύτερη. Όμως μπορεί, σε μία δεδομένη στιγμή, από τον υπουργό Παιδείας να εμφανιστούν μικρές εξαιρέσεις οι οποίες να οδηγήσουν σε σημαντικές συνεισφορές. Διαφορετικά μέσω των διαδηλώσεων που γινόταν στα 4 χρόνια του λυκείου, μπορούμε να πούμε ότι η καινούργια γενιά θα είναι πιο βουτηγμένη στην αποτυχία παρά η σημερινή. έτσι ελπίζω ότι η ακμή αυτής της γενιάς ακόμα αν και λίγη θα είναι έχει μια καθαρή ποιότητα, ανώτερη της παρούσας.

Marius A. Nicolescu

Tag Technorati: Η Κάψουλα του Χρόνου

Filed under [Educatie](#) | [7 Comments »](#)

Φαίνεται έτσι πως το συγκεκριμένο είδος μνήμης καθιστά διαπραγματεύσιμο όχι μόνο το παρελθόν αλλά και το μέλλον. Πρόκειται για ένα μέλλον που στη περίπτωση της Ρουμανίας διαφαίνεται ευρωπαϊκό και εξ' αιτίας της ιστορικής της σχέσης με την έννοια της «Ευρώπης». Είναι μια κατάσταση που πυροδοτείται από την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιανουάριο του 2007. Η διαπραγμάτευση αυτή του χρόνου που συμβαίνει βάση των αξόνων του παρελθόντος και του μέλλοντος, φαίνεται πως γίνεται το πεδίο από το οποίο αναδύεται και η διαπραγμάτευση του εθνικού χώρου. Πρόκειται για δύο διαδικασίες που είναι αδιαχώριστες, αφού η καυστική κριτική προς το σοσιαλιστικό παρελθόν και τις σοσιαλιστικές αξίες, επικεντρώνεται σε έννοιες όπως η διαφθορά, το ψέμα και η

έλλειψη ήθους. Αυτά είναι όλα στοιχεία της «υπό – ανάπτυξης» και της «οπισθοδρομικότητας», που ο Μάριος θέλει να εκριζώσει.

- Ο χώρος

Η ανάδυση του ευρωπαϊκού μέλλοντος ωστόσο, ως αντίποδα του παρελθόντος, φέρνει στο προσκήνιο έναν γενικότερο συμβολισμό που έχει ήδη διαφανεί και στον οποίο έχω αναφερθεί, αυτόν της «Δύσης». Η διαπραγμάτευση της Ευρώπης ως χρονικής αφετηρίας, καταδεικνύει παράλληλα και τη διαπραγμάτευση του χώρου στη μετά-σοσιαλιστική Ρουμανία. Αυτή η διαπραγμάτευση γίνεται αντιθετικά από τον ορισμό της «Δύσης» και συνεχίζει να εμπλέκει τη μετά – τραυματική διαχείριση του έθνους. Είναι ένας ορισμός, η ιστορία του οποίου έχει σχετιστεί κατά πολύ με τον συμβολισμό της «Ευρώπης» στη Ρουμανία. Έτσι, η μεταφορά μας σε άλλο αναλυτικό επίπεδο, το οποίο περιλαμβάνει την ιστορία του «έθνους» κατά την προ-σοσιαλιστική και τη σοσιαλιστική εποχή, φαίνεται πως θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε από πού αντλείται ο λόγος που αρθρώνουν σήμερα μορφές ταυτοποίησης όπως του blogger, σε σχέση με το έθνος και τη μετά-σοσιαλιστική συγκυρία.

Πρόκειται για μια συζήτηση που καταδεικνύει την κεντρικότητα της ψυχοπολεμικής διχοτόμησης της Ευρώπης, όπου θεωρούνταν δεδομένο ότι η «πραγματική» Ευρώπη ήταν η δυτική Ευρώπη. Είναι μια εννοιολόγηση που άλλαξε μετά την αλληπάλληλη πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων το 1989 και σηματοδότησε την συμπερίληψη των μέχρι πρόσφατως ανατολικό-ευρωπαϊών «εχθρών». Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της μετακίνησης των «ευρωπαϊκών» συνόρων, κάτι που σαφώς σήμανε και μια αλλαγή όσον αφορά την αντίληψη περί ευρωπαϊκότητας (Murphy, 586). Κατά την προ-σοσιαλιστική περίοδο, η Ρουμανία είχε μια ιδιαίτερη σχέση με την «Ευρώπη», λόγω της «λατινικότητας» της γλώσσας και του πολιτισμού της (Verdery, 1991b). Πρόκειται για μια πρόσληψη που υπόκειται σε αλλαγή μετά-σοσιαλιστικά, αφού η χώρα σταματά να είναι η «μόνη χώρα λατινικής καταγωγής, με σλαβονικό περιεχόμενο» ανάμεσα σε αυτές της Ανατολικής Ευρώπης. Έτσι, εξάγει πια το προφίλ μιας χώρας που συναισθάνεται «συλλογική ενοχή» για το κομμουνιστικό της παρελθόν (Iacob-Gavrilovici, 2006:699). Έτσι, παλεύοντας να κερδίσει ξανά την ταυτότητα της ή να αποκτήσει μια νέα, η σχέση της με την Ευρώπη η οποία ψάχνει κι αυτή την νέα της ταυτότητα, μέσα από το σύνθημα

της «διαφοράς που ενώνει»¹²⁷, καθίσταται τελικά ιδιαίτερος ρευστή και εύπλαστη (Iacob-Gavrilovici, 2006: 702-703).

Κατά την περίοδο της σοσιαλιστικής διακυβέρνησης, όπως μας πληροφορεί η Verdery, η ιδέα του έθνους δεν εξαφανίστηκε, όπως θα περίμενε κανείς. Πρόκειται για μια διαδικασία η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός «μονολιθικού εθνικισμού», αφού η εθνική συνείδηση ενδυναμώθηκε μέσω της «αντίστασης» στον σοσιαλισμό με τρόπους που δεν ήταν εμφανείς μέχρι το 1989 (Verdery, 1996:102). Πρόκειται, ωστόσο, για μια εθνική ιδέα που περνούσε περισσότερο από τον άξονα του κοινωνικού προσώπου και λιγότερο από αυτόν της φυλετικής υπόστασης. Ο «ρουμανικός Λαός» αντιπροσωπευόταν ως ενιαία οντότητα και οι έτεροι του, οι «εχθροί», ορίζονταν κυρίως κοινωνικά. Έτσι, η ταυτότητα δομήθηκε απέναντι από μια σειρά ετεροτήτων, όπως οι «ταξικοί εχθροί», «οι εχθροί της αστικής Δύσης», «οι εχθροί των συνόρων» και οι «εσωτερικοί εχθροί», δηλαδή οι αντιφρονούντες. Ο κόσμος χωρίστηκε στα δύο, το καλό και το κακό, τον κομμουνισμό και τον καπιταλισμό, τα μέλη του κόμματος και όσους αντιστέκονταν σε αυτό (Verdery, 1996:93).

Η κατάρρευση των «άλλων» απέναντι στους οποίους παραγόταν κάθε φορά ο εαυτός, μετά το τέλος της εποχής του καθεστώτος, φαίνεται πως μετέφερε την ταυτοποίηση στον άξονα των άλλων εθνικοτήτων. Έτσι, προκάλεσε κρίση που σχετιζόταν με την αντίληψη του εαυτού (Verdery, 1996:94). Η ιδέα της «Ευρώπης» ωστόσο, παρέμεινε για την δεκαετία του 1990 μια σύλληψη αστών διανοούμενων, που δεν μπόρεσαν να τη μεταφράσουν θετικά στους όρους ζωής των υποκειμένων. (Verdery, 1996:127). Είναι μια έννοια που φαίνεται πως χρησιμοποιήθηκε με τέτοιο τρόπο από τις εθνικιστικές πολιτικές παρατάξεις, που ως ισχυρό πολιτικό σύμβολο τοποθέτησε τον αντίποδα φιλελεύθερο λόγο σε αμυντική θέση ενδυναμώνοντας με τη σειρά της το «έθνος» ως πολιτικό σύμβολο.

Στο σημείο αυτό φαίνεται πως το πολιτικό συγκλίνει με το εθνικό, αφού συμβολισμοί της φιλελεύθερης πολιτικής, όπως η «Ευρώπη» και η «κοινωνία των πολιτών», θα έπρεπε να σημαίνουν πρώτ' απ' όλα κάτι εθνικό ή μετά-εθνικό, μια σύλληψη της Ρουμανίας ως πολιτισμένης, «ευρωπαϊκής» χώρας, παρά μια λιμνάζουσα και στάσιμη, απομεινάρι του σοσιαλισμού. Έτσι, περίπου είκοσι χρόνια

---

¹²⁷ Για αναλύσεις που αφορούν την Ευρωπαϊκή Ένωση και πολιτισμικές πολιτικές που αφορούν την προώθηση κατασκευής μιας «ευρωπαϊκής ταυτότητας» μέσα από την συμπερίληψη, την συνύπαρξη και τον σεβασμό της διαφοράς, βλ.: Goddard Victoria A., Llobera Josep R., Shore Cris, 1996, Mc Donald Maryon, 1996 & Shore Cris 2000 & 2004.

μετά την Επανάσταση, μια πρακτική όπως το blogging, υιοθετεί μια πλουραλιστική θέαση και προβαίνει σε έναν αντικατοπτρισμό της Ρουμανίας σε ένα σύνολο ιδεών, μέρος ενός ευρύτερου συμβολισμού, αυτού της «Δύσης», στον οποίο οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έχουν κυρίαρχη θέση:

«..... Έχω την εντύπωση για αυτόν τον άνθρωπο¹²⁸, ότι δεν πήγε ποτέ σε αυτήν τη χώρα., γιατί πρόσεξε τη λεπτομέρεια και όχι το περιεχόμενο και ότι είχα να σας δείξω. Ακόμη και για την Αμερική, δεν μπορείς να τους βρῖσεις. Να μιλάς για ανθρώπους που δεν τους έχεις γνωρίσει ποτέ και ούτε τη χώρα τους. Και δεν μπορείς να πεις ότι όλη η Αμερική είναι νοητικά καθυστερημένη, επειδή έτσι το θες εσύ. Εγώ πάω εκεί και δουλεύω και κερδίζω τόσα χρήματα, που είναι 10 φορές περισσότερα από ότι στη Ρουμανία. Και μη μου λένε να ξυπνήσω, γιατί δεν κοιμόμουν ποτέ. Και όλοι αυτοί που μου στέλνουνε τα σχόλια που λένε ότι είσαι σε μία χώρα όπου οι περισσότεροι είναι νοητικά καθυστερημένοι, σας πληροφορώ ότι αυτό δεν είναι η αλήθεια και αν δεν έχετε πάει και δεν έχετε δει, δεν ξέρετε.....»¹²⁹.

Τα ταξίδια του Μάριου στην Αμερική αλλά και σε ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Ισπανία, η Γαλλία ή η Γερμανία, φαίνεται πως εκτός από την πολιτική του ιδιότητα και το ιστολογικό του προφίλ, ενδυναμώνουν και την εθνική του συνείδηση, μέσα από την κατάδειξη του χρέους του. Η μετακίνηση του ανάμεσα στην πατρίδα και τους αλλοτινούς έτερους πόλους της αποτελεί και αυτή ένα σημείο από το οποίο πηγάζει η μετά-τραυματική πρόσληψη της Ρουμανίας, αναφορικά με την «οπισθοδρομικότητα» της, αλλά είναι και αυτή που του δείχνει το πολιτικό του χρέος. Είναι αυτό που ο ίδιος ορίζει ως «ανοιχτομυαλιά» (open mindedness), το οποίο πυροδοτείται όχι τόσο από την ένταξη της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιανουάριο του 2007, όσο από τα ταξίδια του. Έτσι, το εθνικό αφήγημα αντιστρέφεται μέσω της αντιστροφής της θέασης, αφού το βλέμμα του Μάριου δεν ξεκινά πια από τη Ρουμανία και δεν φαντασιώνεται τη «Δύση». Ορίζει έτσι μια διαπραγμάτευση κατά την οποία προκύπτουν πολυσήμαντα ζητήματα όπως η εθνική ταυτοποίηση που προβάλλεται μέσα από ζητήματα σύγκρισης και διαπραγμάτευσης της διαφοράς, εμφανίζοντας ταυτόχρονα και μια αμφισημία.

---

¹²⁸ Αναφέρεται σε κάποιον από τους σχολιαστές, το σχόλιο του οποίου αφορούσε ένα ορθογραφικό λάθος που έκανε ο Μάριος, κατά τη γραφή της λέξης Provincetown, πόλης στην πολιτεία της Μασαχουσέτης.

¹²⁹ Είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: [User Generated Content 1 x 05 - http://www.youtube.com/watch?v=KLI-aAjVqpc](http://www.youtube.com/watch?v=KLI-aAjVqpc).

Έτσι, ο Μάριος από τη μια θαυμάζει το επίπεδο «ανάπτυξης» των Αμερικανών, μιλώντας σε ένα από τα βίντεο¹³⁰ του για την ανεκτικότητα της έμφυλης ετερότητας, «σε μία πόλη την οποία επισκέπτονται περίπου 50.000 γκέι και λεσβίες κάθε χρόνο το Καλοκαίρι, για να μπορούν να ζουν ανθρώπινα χωρίς να κατακρίνονται» και όπου «την ημέρα βλέπεις μια πόλη που όλα είναι φυσιολογικά, όλα είναι μια συνήθεια». Από την άλλη όμως συνεχίζει να θαυμάζει το επίπεδο αυτό της ανάπτυξης που θέτει τους Αμερικανούς σε περιοπτη θέση σχετικά με άλλες εθνικότητες, δικαιολογώντας φαινόμενα όπως ο φυλετικός ρατσισμός. Είναι μια κεντρική αντίληψη για τον «πολιτισμό» και την «ανάπτυξη», από την οποία περνά και η θέαση της Βουλγαρίας ως «εκδυτικισμένης» και «ανεπτυγμένης» χώρας. Έτσι, φαίνεται πως ο άξονας της «Δύσης», δικαιολογεί την αμφισημία του λόγου του, που διακρίνεται στις διακρίσεις εις βάρος των τσιγγάνων, των μανελιστών¹³¹ και τη «μη ανοχή της διαφοράς», την οποία σε κάποιες περιπτώσεις θεωρεί σημάδι υπό-ανάπτυξης της κοινωνίας.

Ο ρατσισμός για μένα¹³²

Δεν είμαι ρατσιστής, υπό την έννοια να κρίνω τους ανθρώπους βάση της προσωπικότητας του καθενός, ούτε της φυλής που ανήκει, αλλά μερικές φορές για μερικές κοινωνικές ομάδες σίγουρα (προφανώς) θα κάνω εξαίρεση. Στη Ρουμανία είμαι ρατσιστής απέναντι στους τσιγγάνους και τους «μανελιστές», που μπορούμε να πούμε ότι είναι το ίδιο. Και τώρα θα εκνευριστώ λίγο, αλλά θα μου περάσει.

Αυτοί, καλώς, στις ΗΠΑ είναι ρατσιστές προς τους τζαμαϊκανούς. Δεν τους στηρίζουν αδέρφια μου, και, μου φαίνεται ότι μοιάζουν ακριβώς όπως οι τσιγγάνοι, όμως είναι πιο κακοί. Πιο βρώμικοι, πιο υποκριτές, πιο κλόουν. Σε μένα, στη δουλειά, δουλεύουν στον τομέα συντήρησης, για να απαντάνε στα τηλέφωνα δύο τζαμαϊκανές, μία χοντρή για να ανοίγει με δύναμη η πόρτα όταν μπαίνει (αλλά δουλεύει στην εταιρεία η οποία στέλνει ανθρώπους να δουν τις φάλαινες) και μία χαζή να σπάει κάθε όριο της βλακείας. Κάθονται όλη μέρα τσάμπα, μη κάνοντας τίποτα και αφήνοντας όλους τους άλλους από το γραφείο να κάνουν όλη τη δουλειά, την ώρα που αυτές ουρλιάζουν στη διάλεκτό τους των αγγλικών (αυτό λέγοντας το διάλογο). Είναι προφανές ότι ακόμα και να ουρλιάζουν αυτές από καιρό σε καιρό, την ώρα που αυτό συμβαίνει, γίνεται

---

¹³⁰ Το βίντεο αυτό βρίσκεται στα ρουμανικά στην ηλεκτρονική διεύθυνση: User Generatec Content 1 x 02 - <http://www.youtube.com/watch?v=J3xoR6UXKMU>

¹³¹ Οι μανελιστές είναι όσοι ακούνε μουσική manele, και ακολουθούν συγκεκριμένο τρόπο ζωής, την οποία ο Μάριος χαρακτηρίζει υπό-κουλτούρα και αισθητικό στιλ το οποίο χαρακτηρίζει κιτς. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει αυτοκίνητα, ενδυμασία, περιοχές διαμονής κλπ. Πρόκειται για το είδος της μουσικής το οποίο ειρωνεύεται ως «εθνικό ύμνο της Ρουμανίας» και τελειώνει με αυτό το βίντεο του, «Ένας κόσμος χωρίς την Ρουμανία 2»

¹³² Είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/08/08/rasismul-din-mine/>

εκνευριστικό. Αλλιώς τι έχω εγώ με αυτές, να είμαι ρατσιστής ή τι; Γιατί το ουρλιαχτό ακόμα και των αμερικάνων μέσα από το γραφείο δεν ακούγεται;

Λοιπόν κούκλα, να σου εξηγήσω. Οι αμερικάνοι από το γραφείο κάνουν τη δουλειά τους και δεν ουρλιάζουν όταν μιλάνε μεταξύ τους. Ξέρουν να είναι σεμνοί και δεν κλαψουρίζουν σε όλο τον κόσμο ότι δεν έχουν το δικαίωμα υψηλών θέσεων. Οι αμερικάνοι δουλεύουν και δεν χάνουν τον καιρό τους χαζέροντας, κουτσομπολεύοντας σε διάλεκτο «παπούα» ή όπως διάολο λένε τη διάλεκτό σας! Και τότε, δεν είναι φυσιολογικό να ουρλιάζετε σ' αυτή;

Έτσι γι' αυτό, εάν φαντάζεστε ότι τσιγγάνοι υπάρχουν μόνο στη Ρουμανία, κάνετε λάθος, δυστυχώς οι τσιγγάνοι είναι παντού.

Posted by mariusniculescu on August 8th, 2007 Filed under [Articol de fond](#), [Educatie](#), [Idioti](#), [Uncategorized](#) | [3 Comments](#) »

Πιο συγκεκριμένα, η άρθρωση τέτοιου είδους λόγου καταδεικνύει σε μεγάλο ποσοστό τον τρόπο με τον οποίο η συγκεκριμένη πολιτισμική ύπαρξη δομείται ως τραυματική, απέναντι στη «Δύση». Έτσι, φαίνεται πως ο Μάριος θεωρεί πως δικαιούται να είναι ρατσιστής, αφού αυτό είναι κάτι που συμβαίνει και σε ανεπτυγμένες χώρες, όπως η Αμερική. Ο ρατσιστικός και σεξιστικός λόγος, που αρθρώνει, δηλώνει την ύπαρξη ενός «πολιτισμένου ρατσισμού» προς ένα είδος υπό – ανάπτυξης, που βρίσκεται παντού, ακόμη και στην Αμερική. Από την άλλη, η απαξίωση της μουσικής «μανέλε» και της υπό – κουλτούρας, που χαρακτηρίζει όσους την ακούν, η οποία πηγάζει από τα έντονα τσιγγάνικα στοιχεία που την συνθέτουν ή τους τσιγγάνους τραγουδιστές, καταδεικνύει την ύπαρξη ενός επιλεκτικού κοσμοπολιτισμού. Είναι μια κίνηση προς τον κόσμο, η οποία χωρά μόνο τους «ανεπτυγμένους πολιτισμούς» και τα ταξίδια προς αυτούς. Επίσης, περιλαμβάνει τη σύνταξη του εαυτού στον άξονα των αξιών που ορίζεται «δικός τους» και την εξόρυξη όσων στοιχείων δεν συμβαδίζουν με αυτή την εικόνα, η οποία παγιώνεται μέσα από μια μονολιθική αντίληψη περί της κουλτούρας.

Από την άλλη πλευρά, φαίνεται πως το τελικό εθνικό «προϊόν», διυλίζεται και παράγεται μέσω της συζήτησης. Τα σχόλια που έχει λάβει ο Μάριος για τη σειρά των βίντεο που δημοσιεύει στο YouTube, αποκαλύπτουν γενικότερες δυναμικές που σχετίζονται με την πρόσληψη του έθνους. Σύμφωνα με τον Μάριο¹³³, ο οποίος έκανε το βίντεο αυτό όταν ακόμη ήταν μαθητής λυκείου, όσοι το είδαν ήταν περίπου 100.000, ενώ τα 3.000-4.000 σχόλια που έλαβε ήταν στην πλειοψηφία τους χυδαίες

¹³³ Είναι διαθέσιμο στα ρουμανικά στην ηλεκτρονική διεύθυνση: Raspunsuri la comentarii - <http://www.youtube.com/watch?v=9YGO94zqDzg>

βρισιές¹³⁴, χαρακτηριστική ανάμεσα στις οποίες: «Προδότη! Θα βάλω τον Ceausescu να σε καθαρίσει!». Όπως είδαμε και στο δεύτερο μέρος, η αντίδραση του Μάριου στα σχόλια αυτά, προκύπτει αλλά και συνδυάζεται με μια ανώτερη κατ' αυτόν αντίληψη της συζήτησης, της χρήσης της τεχνολογίας, αλλά και με μια γενικότερη αίσθηση περί της εθνικής αξίας, αφού: «Έτσι είναι όλοι οι Ρουμάνοι, όταν βλέπουν τον άλλον να προοδεύει και να χρησιμοποιεί μια άλλη τεχνολογία του δίνουν μία στο κεφάλι για να πέσει κάτω, μες στις βρωμιές». Αυτό που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ωστόσο, εκτός από την αξία της διαμάχης για το «χτίσιμο της δημοκρατίας», είναι η ευρύτερη συνδιαλλαγή που αφορά την εξωτερική προβολή της χώρας. Παραθέτω ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα:

Η Αλήθεια για τη Ρουμανία¹³⁵

6 ΣΧΟΛΙΑ στο «Η Αλήθεια για τη Ρουμανία»

1. *Mihaela Says: October 4th, 2007 at 12:56 am Είναι λυπηρό! Είναι κρίμα που το εφηβικό σου φιμάκι κάνει εντύπωση στους ξένους... Αν απευθυνόταν στους Ρουμάνους, θα μπορούσες να το είχες φτιάξει στα ρουμάνικα... αλλά σύμφωνα με την γνώμη σου οι ρουμάνοι είναι κάπως καθυστερημένοι...*

Μου κατοφαίνεται που είσαι νέος και σκέφτεσαι έτσι... Δεν γίνεται λόγος για υπερηφάνεια ή εθνικισμό, αλλά έλαβα στο διαδίκτυο μια παρουσίαση rrr¹³⁶ λυπηρή και βρώμικη, από μια φίλη τουρκάλα από την Κωνσταντινούπολη, με πόζες με τσιγγάνους και εξαθλιωμένους... έμεινε έκπληκτη από το πως θα μπορούσε κάποιος να αντιπροσωπεύσει έτσι την Ρουμανία, μια χώρα την οποία είχε επισκεφθεί!

Έψαξα στο Youtube να δώσω μερικούς άλλους συνδέσμους με την Ρουμανία, για να τα δείξει στους φίλους της και έτσι έπεσα πάνω στο πρώτο φιμ... Μου άρεσε ... είδα και τα δύο και πολλούς από τους επισκέπτες για τους οποίους υπερηφανεύεσαι... τα κράτησα στην άκρη πιστεύοντας ότι στη συνέχεια.....

Μην φανταστείς πως είμαι 100 χρονών και αγαπάω τον Ceausescu ... είμαι 21 πιθανόν σαν κι εσένα... Ημουν πολύ μικρή για να θυμάμαι το «φιάσκο» όπως ονομάζεις εσύ την Επανάσταση (έχεις σκεφτεί πως χωρίς το «φιάσκο» «στο οποίο πέθαναν άνθρωποι χωρίς να φταίνε, δεν θα είχες τώρα εσύ το blog στο οποίο γράφω;»)

¹³⁴ Είχαν να κάνουν κυρίως με την σεξουαλικότητα και την εθνικότητα του, χαρακτηρίζοντας τον συνοπτικά ως «κομπλεξικό gay, προδότη της πατρίδας».

¹³⁵ Υπάρχει διαθέσιμο στα ρουμανικά στην σελίδα: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/10/02/truth-about-romania/>

¹³⁶ Μάλλον εννοεί το βίντεο που βρίσκεται στην ακόλουθη διεύθυνση : <http://www.youtube.com/watch?v=alr3ptjrcQU&feature=related> και έχει ίδιο τίτλο με αυτά του Μάριου, «Ένας κόσμος χωρίς την Ρουμανία». Γενικότερα, η παραγωγή τέτοιου είδους βίντεο, φαίνεται πως είναι συνηθισμένη όσον αφορά την Ρουμανία, αφού μπορεί να βρει αρκετά κανείς στο YouTube. Για παράδειγμα: <http://www.youtube.com/watch?v=W7znmPvyKJU&feature=related>, <http://www.youtube.com/watch?v=bo9320sIGwg&feature=related> & <http://www.youtube.com/watch?v=cwKpViCqXak&feature=related>

Anyway...Για να μη σε προσβάλω...αυτό δεν επιλύει τίποτα... όμως έχω μία απορία... Θα μου άρεσε να ξέρω αν έχεις πετάξει ποτέ με αεροπλάνο; Αν έχεις βγει από την χώρα; ... και αν σε έχει ρωτήσει ποτέ κάποιους που γνώρισες, από που είσαι; Τι σου απάντησαν; Πως αισθάνθηκες;

Είμαι στη Γαλλία τώρα και μου είναι δύσκολο να πιστέψω πως κάνουμε «δημοσιότητα» με αυτόν τον τρόπο... πίστεψε με ότι ξέρω τι σημαίνει αυτοκριτική, αυτό-ειρωνεία και το δικό σου φιλμάκι είναι μακριά από αυτά... μπορείς να δεις και εσύ παραδείγματα κριτικής και ειρωνείας προς τους ρουμάνους, αν διαβάσεις *Caragiale*¹³⁷.

Κατά την άποψή μου...Πιστεύω ότι το φιλμάκι σου είναι λίγο μαζοχιστικό...Σου αρέσει να βλέπεις πως οι άνθρωποι τους οποίους είδα έξαλλους, υποφέρουν και καταλήγουν να σε προσβάλλουν... ή μπορεί έτσι να λαμβάνεις λίγη προσοχή... Δεν θα μου δώσει λογαριασμό αλλά θα μου άρεσε να δω μια απάντηση στις ερωτήσεις που έχω αφήσει στο blog σου.

2. [mariusnicolescu Says: October 5th, 2007 at 2:42 pm @Μιχαέλα: Η αλήθεια είναι ότι αυτό είναι ένα από τα πιο ολοκληρωμένα επιχειρήματα και συνεκτικά σχόλια που έχω λάβει στη διεύθυνση του wwr2. Έτσι θα απαντήσω στις ερωτήσεις σου. Ναι, έχω δει περίπου 12 χώρες μέχρι τώρα, έχω γνωρίσει πλήθος ανθρώπων, ήμουν και στη Γαλλία και ειλικρινά έχω δει παραδείγματα αληθινών πολιτισμών και απεχθάνομαι ολοκληρωτικά αυτό που συμβαίνει στη Ρουμανία. Αυτό το καλοκαίρι πήγα για περίπου 6 μήνες στις ΗΠΑ. Έπαθα ένα σοκ κι ακόμη να συνέλθω. Και όσο για την επανάσταση, δεν θέλω να είμαι πολύπλοκος εδώ, αλλά η αλήθεια είναι ότι ολόκληρο το πράγμα οργανώθηκε από έξω. Αυτούς τους νέους που πέθαναν για έναν ευγενή σκοπό, δεν τους αρνούμαι, αλλά δεν είχαν χαμπάρι τι δύναμη ενεργοποιούσαν στο βάθος και το οδήγησαν ολόκληρο.](#)

Posted by mariusnicolescu on October 2nd, 2007

Filed under [Romania](#), [Video](#) | [6 Comments](#) »

Η διαμάχη αυτή, που συμβαίνει σε ένα κοινό πολιτισμικό επίπεδο, αποκαλύπτει αυτό που ο Michael Herzfeld έχει ορίσει «πολιτισμική οικειότητα». Είναι ένα επίπεδο στο οποίο η «πολιτισμική συνεννόηση» καθίσταται δυνατή, μέσα από «Την αναγνώριση αυτών των πλευρών της πολιτισμικής ταυτότητας που θεωρούνται ως εξωτερικό ντρόπιασμα αλλά που παρ' όλα αυτά παρέχουν στους εσωτερικούς με την διαβεβαίωση μιας κοινής κοινωνικότητας ...» (Herzfeld, 1997: 3). Χρησιμοποιώντας τη συγκεκριμένη εννοιολόγηση, θα μπορούσαμε να υποθέσουμε πως η συζήτηση έχει ενεργό ρόλο στην ενδυνάμωση του εθνικού φορτίου της χώρας, μέσω ενός είδους ενδυνάμωσης του δεσμού των εθνικών υποκειμένων, αφού η

---

¹³⁷ Ο Ion Luca Caragiale, γεννήθηκε την 1^η Φεβρουαρίου του 1852 και πέθανε στις 9 Ιουλίου του 1912. Ήταν Ρουμάνος συγγραφέας, που έχει γράψει κυρίως θεατρικά και διηγήματα. Θεωρείται μια από τις εξαισίες προσωπικότητες της Ρουμανίας.

διαμάχη δραστηριοποιείται σε ένα κοινό επίπεδο εθνικών συνισταμένων. Αναφέρομαι δηλαδή στη χρήση ενός ήδη εδραιωμένου «κώδικα» συνεχών αναγνωρίσιμων εικόνων και κειμένων, ο οποίος συντίθεται και χρονικά μέσω του ισχυρού συμβολισμού του σοσιαλισμού και καθιστά αδύνατο να προχωρήσουμε πέρα από τη ρητορική περιοχή του, ακόμη κι αν αυτή προσεγγίζεται από δύο διαφορετικές πλευρές. Είναι μια διαπραγμάτευση της ιστορικής περιόδου και του γεγονότος, μέσα από τη βίωση του τραυματισμένου εαυτού, ο οποίος ενσωματώνεται στη συγκεκριμένη τραγικότητα ως μετά-θύμα.

Πρόκειται για την υιοθέτηση μιας ρητορικής περί του έθνους δηλαδή, που όμως αξιολογείται από δύο διαφορετικές πλευρές και δικαιολογεί δύο αντιθετικές ιδεολογίες, στηρίζοντας την ύπαρξη του. Η *«πρώην (μη) τέλεια κοινωνική τάξη»* (Herzfeld, 1997: 109) δικαιολογεί την αντίθεση, μέσω μιας ενοχής την οποία οι σχολιαστές προσπαθούν να ξεριζώσουν μέσα από την ενδυνάμωση της Ρουμανίας, ενώ ο Μάριος από την αποδυνάμωση της. Είναι μια όχι απαραίτητα *«δομική νοσταλγία»* που αποτελεί *«σωματοποίηση του αντιθέτου της νεωτερικότητας έχοντας υποφέρει την διαφθορική της επιρροή»* (Herzfeld, 1997: Κεφ. 7), αλλά μια *«αντί-δομική πάλη»* που σηματοδοτεί την προσπάθεια ένταξης στο μετά-νεωτερικό παρόν, μέσα από μια νεωτερικότητα που έχει χάσει. Είναι δύο διαφορετικές διαπραγματεύσεις του *«ρεαλιστικού»* που αντλούνται από την επεξεργασία της πληροφορίας και την ασφάλεια της ταυτοποίησης.

Η «Δύση», ως κυρίαρχος συμβολισμός για τη διαπραγμάτευση του έθνους από τον Μάριο και τους σχολιαστές, συντίθεται εννοιολογικά από τις ίδιες έννοιες και αξίες που υιοθετούνται από τους bloggers για την πιστοποίηση της ύπαρξης και του σκοπού τους. Μέσα από την σύγκριση, φαίνεται πως ο Μάριος και οι σχολιαστές ορίζουν τους εαυτούς τους ως κοινωνικά υποκείμενα, τη δράση τους ως πολιτικό ή εθνικό χρέος και την θέση της χώρας τους ως υποτελούς ή ανώτερης. Μέσω της ειρωνικής διάθεσης στην οποία καταφεύγει ο Μάριος για την απόδοση του νοήματος στα βίντεο του, η οποία βασίζεται στη χρήση των ίδιων στοιχείων με αυτά που ειρωνεύεται, όπως μουσική ή μοτίβα, αλλάζοντας όμως την ουσία του παραγόμενου λόγου, καταφέρνει να παράγει μια διαφορετική εθνική εικόνα. Είναι μια εικόνα η οποία παρουσιάζεται βασικά, ως αντίθετη της «Ευρώπης» ή της «Δύσης». Έτσι, μέσα από την κατάδειξη αυτή της διαφοράς, ο Μάριος επιτελεί το πολιτικό του καθήκον, καλεί για τον άμεσο *«εκδυτικισμό»* της χώρας. Πρόκειται για μια επιθυμία του

«Άλλου», που ουσιαστικά συνάδει με μια ημί – βίωση του εαυτού, ανάμεσα στο «δυτικό» ολόκληρο, ή το «τριτοκοσμικό» ανύπαρκτο.

Έτσι, φαίνεται πως η πολιτισμική οικειότητα του Michael Herzfeld είναι ο κρίκος που συνδέει δυο άλλες θεωρητικές διατυπώσεις, μέρος της μετά-αποικιακής ανάλυσης, που αντλούνται από την ψυχαναλυτική θεωρία. Οι διατυπώσεις αυτές, περιγράφουν την κατάσταση των νέγων υποκειμένων και τη σχέση τους με τους λευκούς κυρίαρχους, κατά τη διάρκεια της αποικιοκρατικής περιόδου. Πρόκειται για μια μεταφορά ενός σχήματος το οποίο δεν συναντάται με ακρίβεια στην περίπτωση των «Βαλκανίων», αλλά που μπορεί να μας οδηγήσει σε μια θεώρηση περί της αντιπροσώπευσης της διαφοράς, μέσα από τη δυνητική της μεσολάβηση. Η κατανόηση του έθνους φαίνεται πως γίνεται από τον Μάριο μέσα από μια διάθεση «πολιτισμικής μίμησης» (Mimicry) μέσω της οποίας το «δυτικό» βλέμμα, που έχει στραφεί κατά καιρούς στα «Βαλκάνια», αντιστρέφεται. Είναι κάτι που, όπως φαίνεται, έρχεται σε αντίθεση με τη διάθεση των σχολιαστών του, η οποία χαρακτηρίζεται από μια κίνηση «πολιτισμικής αντίστασης» (balkanitude)¹³⁸. Η κίνηση αυτή βασίζεται στη «ρουμανική φαιά ουσία», που όμως παγιώνει ένα είδος ουσιοκρατικής αυτό-κατανόησης και προβολής. Σύμφωνα με τους Frantz Fanon και Homi Bhabha (1986 & 1997b) πρόκειται για δύο αναπαραστάσεις που σχετίζονται με τον επανασχηματισμό και την απεικόνιση του νέγρικου εαυτού μέσα από ένα μοντέλο «μη ύπαρξης» (non existence). Είναι μια έννοια που θεωρώ πως μεταφέρεται εδώ σε αυτή της «μερικής» ή «ατελούς» ύπαρξης (semi –existence), μέσα από την αίσθηση του ατελούς εκδυτικισμού.

Η μεταφορά των εννοιών αυτών στο πλαίσιο της δικής μας περίπτωσης φαίνεται πως στηρίζεται από το κοινό στοιχείο της «μετά-κυριαρχικής» και άρα «μετά-τραυματικής» συγκυρίας. Βέβαια, μπορεί να μας οδηγήσει σε μια ανάλυση κατά την οποία καθίσταται δυνατή η αναγνώριση κοινών τάσεων. Η περιοχή των Βαλκανίων σύμφωνα με την ρητορική του Βαλκανισμού, εμπίπτει σε αυτό το μοντέλο του μανιχαϊστικού-ουσιοκρατικού ορισμού, που ως «έτερο πόλο της Δύσης», τοποθετεί τα «Βαλκάνια» σε μια μεθοριακή ζώνη ανάμεσα στην «Ανατολή» και τη «Δύση» (Todorova, 2000). Η αμφίσημη σχέση της Ρουμανίας με τη «Δύση» που προκύπτει εδώ, εμπλέκεται με αυτή την αντίληψη που όπως φαίνεται υιοθετείται και

---

¹³⁸ Σε αντιστοιχία με την ιδέα του «negritude» στη περίπτωση των νέγων της Αφρικής, που βασιζόταν στην ύπαρξη πολιτισμικής αντίστασης, μέσω της «νέγρικης φαιάς ουσίας», που αντλούσε από τις τέχνες, τη μουσική κλπ. (Fanon, 1986:123-127).

εγκολπώνεται από τα ίδια τα ρουμανικά εθνικά υποκείμενα. Παράλληλα συνομιλεί με τις εννοιολογικές παραπομπές της «Δύσης» κατά την περίοδο του σοσιαλισμού. Έτσι, παρ' ότι εμπλέκεται με συστήματα «ιθαγενούς» εξουσίας και κυριαρχίας, φαίνεται πως μπορεί να καταδείξει τη σχέση με την «Δύση», σχετίζοντας τον μετά-σοσιαλισμό με αντίστοιχα ζητήματα της μετά-αποικιοκρατίας όσον αφορά τον υβριδισμό, την στερεοτυπική εικόνα του Άλλου και την παγίωση του εαυτού σε υποτελή θέση.

ΑΝΤΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

Φτάνοντας ως εδώ, νομίζω ότι είναι σκόπιμο να προχωρήσω σε μια παρουσίαση των προβληματικών που παρουσιάστηκαν σ' αυτό το κείμενο, διαχωρισμένων από τις πληροφορίες που μας οδήγησαν σ' αυτές. Πρόκειται για τα σημεία στα οποία ενσταλάζει η σκέψη και αποτελούν ορμητήριο για τις περαιτέρω ερευνητικές αναζητήσεις. Ο μετά-σοσιαλισμός στη Ρουμανία ορίζεται ως γενικότερο πλαίσιο ανάλυσης, μια συγκυρία η οποία κρίνεται ζωικής σημασίας για τη διαπραγμάτευση του εαυτού, του παρελθόντος και του μέλλοντος. Είναι μια διαπραγμάτευση που μπορεί να συμβαίνει με πολλούς τρόπους, ένας από τους οποίους είναι η πρακτική του blogging, που μας μεταφέρει στη θεωρητική προσέγγιση και την ερευνητική ανάλυση ενός «δυνητικού» πεδίου. Η προσέγγιση των νέων τεχνολογιών και συγκεκριμένα του διαδικτύου, γίνεται έτσι το άλλο πλαίσιο που ορίζει τις συνισταμένες της έρευνας, αποτελώντας ενιαίο σύνολο με τον μετά-σοσιαλισμό. Καθορίζει, έτσι, το τελικό αποτέλεσμα που προσπάθησα να περιγράψω και να αναλύσω εδώ, την πολιτική δηλαδή δράση μέσω του blogging και τη διαπραγμάτευση του εθνικού φορτίου μέσω της πολιτικής δράσης.

Τα μέρη αυτά της ανάλυσης αποτελούν με τη σειρά τους ενιαίο σύνολο, καθιστώντας δύσκολο τον διαχωρισμό τους. Γι' αυτό το λόγο, θέλω να τονίσω πως η αναπαράσταση που επιχείρησα μέσω αυτού του κειμένου, δεν είναι γραμμική, αλλά περιγράφει περισσότερο διαφορετικές όψεις της ίδιας διαδικασίας, που υπάρχουν παράλληλα, σε διαφορετικά όμως επίπεδα ταυτοποίησης και ανάλυσης. Κυρίως τα ζητήματα που παρουσιάζονται στο δεύτερο και το τρίτο μέρος είναι δύσκολο να διαχωριστούν, αφού διαντιδρούν συνεχώς, κυκλικά και αυτόματα. Έτσι, είναι εμφανές πως το blogging, πέρα από μια ολόκληρη διαδικασία διαπραγμάτευσης, είναι και ένας καθρέφτης, μια αναπαράσταση του πολιτισμικού γίνεσθαι και των διαδικασιών παραγωγής ή αναπαραγωγής της γνώσης, για τον εαυτό και για τους άλλους. Είναι μια διαδικασία η οποία μπορεί να περιλαμβάνει και τη μετατόπιση (ή μη) των εσωτερικών -εκτός των παγκόσμιων- διχοτομιών από τη δεύτερη γενιά. Η μετατόπιση αυτή προκύπτει από τη διαπραγμάτευση των χώρο-χρονικών συντεταγμένων και ανιχνεύεται στο περιεχόμενο και στη μορφή των δυνητικών σημείων, οπτικών ή αφηγηματικών.

Έτσι, φαίνεται πως η συγκεκριμένη δράση σηματοδοτεί μια σειρά από αναδιαμορφώσεις, μέσα από τον τρόπο παραγωγής της γνώσης για τον εαυτό, οι

οποίες είναι: η αλλαγή της εννοιολόγησης του ιδιωτικού και του δημόσιου μέσω της σύνδεσης με το παγκόσμιο, η σύνδεση μιας θεσμοθετημένης και μιας μη θεσμοθετημένης μορφής της «κοινωνίας των πολιτών», μια άμεση αλλά και εξαρτώμενη από τις ροές του κεφαλαίου δημοκρατίας. Παράλληλα επισημαίνεται και η αναπροσαρμογή της εθνικότητας, για το συμπλήρωμα του χώρου και του χρόνου ανάμεσα στο «σοσιαλιστικό παρελθόν» και το «δυτικό μέλλον», μέσω της χρήσης της μνήμης και διαδικασιών όπως η πολιτισμική μίμηση και η πολιτισμική αντίσταση. Όλα αυτά είναι μέρη της πραγμάτωσης της «μετάβασης», της αλλαγής ή του μετασχηματισμού όπως θα λέγαμε εδώ. Έτσι, φαίνεται πως η σύνδεση αυτή εννοιών και πεδίων μέσω του blogging, γίνεται μέσα από γενικότερες ιδέες που ακολούθησαν αυτή την έρευνα από την αρχή της μέχρι το τέλος και σε όλα τα στάδια του θεωρητικού προβληματισμού. Τη ρευστότητα, την πολυπλοκότητα και τον υβριδισμό. Είναι έννοιες που ενώ φαίνεται να προκύπτουν τώρα, ως συνθήκες της «μετά – νεωτερικότητας», έχω την αίσθηση πως υπήρχαν πάντα, αλλά δυσδιάκριτες πίσω από τα στερεοτυπικά, διχοτομικά και ασφαλή κανάλια που οργανώνουν την σκέψη και τον εαυτό. Είναι συνθήκες της κοινωνικής ζωής γενικότερα, που σίγουρα σήμερα ενδυναμώνονται και γίνονται πιο εμφανείς, μέσα από την ομογενοποίηση και την ταυτόχρονη ετερογενοποίηση, που προκαλούν οι πολιτισμικές -και όχι μόνο- ροές.

Πρόκειται για συνθήκες που καθορίζουν και τους ανθρωπολογικούς ορισμούς, αναιρώντας κοινωνικά θεωρήματα που προσεγγίζουν περιχαρακωμένες δομές. Πηγάζει έτσι η ανάγκη για μια αναθεώρηση των υπάρχοντων μεθόδων και θεωρητικών διατυπώσεων, που δεν θα συνεπάγεται τη διαγραφή των πρότερων αλλά τη γόνιμη αναπροσαρμογή τους στα νέα δεδομένα. Πρέπει να στραφεί η ερευνητική ματιά και σ' άλλες όψεις, να τρέξει μαζί με τα δεδομένα του κόσμου, να θεωρήσει την πολυπλοκότητα και τη ρευστότητα δεδομένες. Έτσι, ας στραφούμε στις πολιτισμικές ροές, τις υβριδικές υποκειμενικότητες, τους κόμβους μεσολάβησης, τους ποικίλους χώρο-χρόνους αλλά και τις δυνητικές προσλήψεις των τόπων και των υποκειμένων. Παράλληλα ας προσεγγίσουμε τα ελαστικά όρια των εννοιών και τη ποικιλία των παραγόντων που επηρεάζουν την έρευνα, ένας από τους οποίους είναι η πρόσληψη του νοήματος και η ματιά του ανθρωπολόγου. Είναι άλλωστε ανάγκη για την ανθρωπολογία σήμερα να μπορεί να αρθρώσει λόγο για σύγχρονα φαινόμενα και προκύπτοντα πεδία, αξιοποιώντας παράλληλα τις γνώσεις του χθες και την πορεία της στο χρόνο.

Ούτως ή άλλως, από την εποχή του κινήματος της «Πολιτισμικής Κριτικής», έχει τονιστεί η ανάγκη για την ανθρωπολογία «να μεταφράζει πολιτισμικές τάσεις ανάμεσα σε διαφορετικά ή ανταγωνιστικά κομμάτια της ίδιας ή και διαφορετικών κοινωνιών, χρησιμοποιώντας μεθόδους όπως η αντί – παράθεση, η εκτύλιξη διαφορετικών γραμμών πολιτισμικής ερμηνευτικής. Επίσης, η προσοχή στις πολιτισμικές διασυνδέσεις και παρεμβολές, κατά τις οποίες οι εναλλακτικές πολιτισμικές προοπτικές μπορεί να παρεμποδίσουν την κατανόηση άλλων προοπτικών με την ίδια ένταση που μπορούν να αντλήσουν η μία από τους πόρους της άλλης». Μια κατεύθυνση που έχει σταματήσει από καιρό να ορίζει τον ρόλο της ανθρωπολογίας «με όρους παρόμοιους της εποχής του Bronislaw Malinowski και του Franz Boas, να κάνει δηλαδή οικείο το εξωτικό και να από-οικειοποιεί το οικείο, για να δείξει ότι πρόκειται για πολιτισμικές κατασκευές» (Fischer, 1998: 147-150).

Έτσι, φαίνεται πως αυτή η έρευνα δεν κλείνει εδώ, αφού τέτοιου είδους εγχειρήματα σταματούν όταν σταματά και η νοητική ενασχόληση μαζί τους. Είναι μια ενασχόληση που τρέφεται ακόμη από τη ρευστότητα των παραγόντων και την αδυναμία διατύπωσης «κλειστών» και παγιωμένων συμπερασμάτων. Έτσι, όσα ζητήματα θίχτηκαν εδώ φαίνεται πως αποτελούν κεκτημένα ενός πρώτου ερευνητικού επιπέδου μόνο, το οποίο αποτελεί κρίκο στην σύνδεση άλλων και διαφορετικού ίσως είδους, σφαιρών ερευνητικής αναζήτησης. Είναι ένα γεγονός που φαίνεται πως θα προσδιορίσει και την εξαγωγή ευρύτερων, πιο συγκεκριμένων ή διαφορετικών συμπερασμάτων στο μέλλον, ανάλογα με την κατεύθυνση προς την οποία θα στραφούν και τα επόμενα ερευνητικά βήματα. Η παρούσα έρευνα δηλαδή, είναι ένα μόνο μέρος μιας ευρύτερης, που θα ερευνά τους τρόπους με τους οποίους η πολιτική πλευρά της ταυτότητας του blogger διαντιδρά με άλλες όπως η έμφυλη, ή άλλες δυναμικές που αναδύονται. Επίσης, θα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο διαπραγματεύονται τον μετά-σοσιαλισμό άλλες ηλικιακές ή εθνοτικές ομάδες της Ρουμανίας.

Έτσι, η μελέτη του blog του Μάριου θα μπορούσε να αποτελεί ένα μόνο κομμάτι μιας ευρύτερης εθνογραφίας των blogs, ή έναν μόνο «τόπο» μιας ευρύτερης πολύ-τοπικής έρευνας. Αυτή θα είχε σκοπό να ανιχνεύσει την παραγωγή του νοήματος σε άλλους τόπους και άλλες διαστάσεις της «μετάβασης», μέσα από άλλου είδους αρθρώσεων του τοπικού με το παγκόσμιο. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν η ροή του κεφαλαίου, μέσα από το «άνοιγμα στην αγορά», καταναλωτικές τάσεις, επιχειρηματικές δράσεις, τη διαχείριση της εργασίας, τις κατασκευές ή τον τουρισμό.

Επιπλέον, τον τρόπο με τον οποίο τέτοιου είδους διαδικασίες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ή εμπλέκονται με άλλες οπτικές τεχνολογίες, μία από τις οποίες μπορεί να είναι η διαφήμιση. Είναι μια έρευνα που με τη σειρά της θα μπορούσε να αποτελεί ένα μόνο μέρος μιας ακόμη ευρύτερης χωρικής ή και χρονικής αναζήτησης, με σκοπό να καταδείξει τη ρευστότητα, την πολυπλοκότητα ή και τον υβριδισμό, ως συνθετικά συστατικά της κοινωνικής ζωής, της κατανόησης και της ταυτοποίησης.

1) ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

a) Blogging

1. Πότε ξεκίνησες το blog σου και γιατί;
2. Θα μπορούσες να μου πεις κάτι για το περιβάλλον σου (οικογένεια, εκπαίδευση, ιστορικά γεγονότα) που σε έχουν επηρεάσει; Με ποιους τρόπους η προσωπική σου ιστορία επηρέασε την απόφαση σου να γίνεις blogger;
3. Θεωρείς το blogging συμπληρωματικό, προστάδιο ή εναλλακτικό της επαγγελματικής δημοσιογραφίας;
4. Σύμφωνα με το βιογραφικό σου σημείωμα, έχεις επίσης συμμετάσχει σε ραδιοφωνικές εκπομπές και εκπομπές στην τηλεόραση. Κάποια από τα βίντεο που έχεις δημοσιεύσει στο YouTube, είναι podcasts. Ποιο μέσο (τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδίκτυο) θεωρείς πιο αποτελεσματικό και γιατί;
5. Υπάρχουν άτομα που ιστολογούν τακτικά χωρίς να έχουν καμία σχέση με τη δημοσιογραφία; Τι θα έλεγες για αυτά τα blogs;
6. Η διοργάνωση του RoBlogFest έχει τραβήξει την προσοχή μου, γιατί μου φαίνεται πως είναι μια καλή ευκαιρία για τους bloggers να συναντηθούν από κοντά και να γιορτάσουν. Επίσης βρίσκω τις κατηγορίες για τις οποίες ψηφίζετε, πολύ ενδιαφέρουσες. Οργανώνεται από bloggers; Υπάρχει μεγάλη συμμετοχή; Ποιο βραβείο θα ήθελες να κερδίσεις και γιατί; Μπορούν να ψηφίσουν μόνο bloggers;
7. Ένας σχετικά νέος τρόπος ακτιβισμού στο διαδίκτυο, ονομάζεται «google bombing». Κάποιοι χρήστες του διαδικτύου συνεργάζονται με όσους περισσότερους άλλους χρήστες μπορούν, ζητώντας τους να συνδέσουν στο blog τους, μια συγκεκριμένη λέξη ή φράση, με έναν προκαθορισμένο στόχο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την σύνδεση της στοχευμένης σελίδας με τη συγκεκριμένη λέξη. Αυτό έχει ήδη συμβεί στοχεύοντας στην προσωπική σελίδα του George Bush Jr. και επιπλέον στην Ελλάδα, στοχεύοντας στην πρώην Υπουργό Παιδείας. Συμφωνείς με αυτούς τους τρόπους δράσης; Πιστεύεις πως είναι αποτελεσματικές; Υπάρχει κανένα γνωστό περιστατικό google-bombing στο ρουμανικό πλαίσιο; Αν ναι, ποια η γνώμη σου γι' αυτό;

8. Έχω προσέξει πως σε μερικά σημεία blogs (ανάμεσά τους και το δικό σου), την ύπαρξη στατιστικών που αφορούν την δημοσιότητα. Ποιος κάνει τέτοιου είδους έρευνες; Σου παρέχουν επίσης στοιχεία για όσους είναι εγγεγραμμένοι στην υπηρεσία RSS; Με ποιους τρόπους σε βοηθάνε να οργανώσεις το υλικό σου;
9. Αν επρόκειτο να γράψεις ένα βιβλίο για το blogging, σε ποιες ιδέες θα βασιζόταν και γιατί;
10. Είναι πολύ κοινό για μερικούς χρήστες του Διαδικτύου, να μην δηλώνουν την πραγματική τους ταυτότητα. Σε αντίθεση, εσύ χρησιμοποιείς το αληθινό σου όνομα αντί ψευδωνύμου. Γιατί έκανες αυτή την επιλογή;
11. Σύμφωνα με το βιογραφικό σου, έχεις συμμετάσχει σε αρκετά Συνέδρια για τη Δημόσια Συζήτηση στη Ρουμανία. Θεωρείς ότι το διαδίκτυο μπορεί να έχει έναν ενεργό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση; Για παράδειγμα η αποστολή του Indymedia's (<http://romania.indymedia.org/> -Είμαστε όλοι Media-We are the Media), περιλαμβάνει: «τη δημιουργία μιας πλατφόρμας για κοινωνική αλλαγή, να σπάσουμε το μονοπώλιο των Media, να αναπτύξουμε ένα 'εναλλακτικό' Μέσο, να προωθήσουμε την πρωτοβουλία, να χρησιμοποιήσουμε τα λογισμικά ως κοινωνική αρχή, να συνδεθούμε και να συνεργαστούμε» (<http://romania.indymedia.org/ro/static/mission.shtml>).

b) Το Blog σου.

12. Σε δύο από τα blogs που αναφέρονται στην λίστα με όσα blogs προτείνεις, έχω παρατηρήσει μια διαφήμιση της μπύρας HEINEKEN ως σπόνσορα του CHAMPIONS LEAGUE. Η διαφήμιση είναι συχνό φαινόμενο και στην Ελληνική Μπλογκόσφαιρα. Ψάχνεις ενεργά διαφημίσεις για το blog σου; Ποια είναι τα κριτήρια για να επιλέξεις μια συγκεκριμένη διαφήμιση;
13. Πρόσφατα άλλαξες πλατφόρμα blog και προτείνεις λιγότερα άτομα στη νέα σου λίστα. Υπάρχει συγκεκριμένος λόγος γι' αυτό; Γενικά, ποια είναι τα κριτήρια σου για να συμπεριλάβεις κάποιο blog στην λίστα σου; Χρειάζεται συνήθως να ξέρεις προσωπικά αυτούς τους bloggers;
14. Πρόσεξα ότι προτείνεις μόνο δύο κορίτσια στην λίστα σου (Edelia and Laura Driha). Τι άποψη έχεις για τις γυναίκες που μπλογκάρουν;

15. Έχω δει αναφορές σε δύο δημοσιογράφους στο blog σου (Mircea Badea and Victor Ciutacu-Μεγάλες Κουβέντες). Τι θα έλεγες για μια πιθανή συνεργασία ανάμεσα σε bloggers και επαγγελματίες δημοσιογράφους;
16. Σε ένα από τα δημοσιεύματα σου (Δεκέμβριος 2006), παρουσιάζεις μια φωτογραφική παρουσίαση από την τελετή της εισόδου της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ότι έζησες στις ΗΠΑ ή την Βουλγαρία επηρέασαν ως εμπειρία τον τρόπο που σκέφτεσαι την είσοδο της Ρουμανίας στην «Ευρώπη»;
17. Στο προηγούμενο blog σου, στην πλατφόρμα WordPress.com, με εντυπωσίασε μια κατηγορία που λέγεται «Η Κάψουλα του Χρόνου». Απ' όσο έχω καταλάβει, αυτό είναι ένα πρόγραμμα που έχει οργανωθεί από μια ομάδα bloggers, και στοχεύει να αφήσει κάτι για την Ευρώπη, αφού το σύνθημα του είναι: «Η Κάψουλα του Χρόνου, Προίκα για την Ευρώπη» (Capsula Timpului, Zestre pentru Europa - <http://capsulatimpului.wordpress.com/>). Ποια ιστορικά γεγονότα θα αποφάσιζες να συμπεριλάβεις σε ένα πρόγραμμα σαν κι αυτό και γιατί; Θα δημοσίευες επίσης και κάποιο από τα βίντεο σου;

Τα βίντεο σου στο YouTube

18. Για ποιο λόγο αποφάσισες να φτιάξεις τα 3 βίντεο που ονομάζονται «A world without Romania», «Discover Romania» και «The Truth about Romania»; Δυστυχώς δεν μπορώ να βρω τα 2 από αυτά YouTube πια. Τι συνέβη;
19. Έχω παρατηρήσει ότι χρησιμοποιείς Αγγλικά και επίσης ρουμάνικα στα δημοσιεύματα σου. Πιο συγκεκριμένα, έχεις φτιάξει δύο εκδόσεις του βίντεο: «The Truth about Romania». Τη μία στα Ρουμανικά και την άλλη στα Αγγλικά. Γιατί;
20. Ποιος ελπίζεις ότι βλέπει τα βίντεο σου; Γιατί επιλέγεις να τα παρουσιάσεις στο YouTube αντί σε άλλες παρόμοιες σελίδες; (π.χ. metacafe) ή να τα δημοσιεύσεις στο δικό σου blog;
21. Στο βίντεο που ονομάζεται «Απαντήσεις στα σχόλια» (Raspunsuri la commentarii), απαντάς σε αρνητικά σχόλια που έχεις λάβει. Γιατί αποφάσισες να απαντήσεις σε αυτά τα αρνητικά σχόλια αντί να τα αγνοήσεις; Θα απαγόρευες ποτέ από κάποιον να κάνει σχόλια από το blog και τα βίντεο σου;
22. Σε μερικά βίντεο, επιλέγεις να καταγράφεις τον εαυτό σου με την κάμερα (π.χ.: User Generated Content Series, Raspunsuri la Commentarii). Γιατί

επέλεξες αυτό τον τρόπο αντιπροσώπευσης αντί για παράδειγμα να γράψεις τις σκέψεις σου στο blog σου;

23. Στο βίντεο σου «Είμαστε κι εμείς άρρωστοι μαζί με όλους» (Suntem cu totii bolnavi), παρουσιάζεις μια παρουσίαση φωτογραφιών από πολιτικούς με ειρωνικό τόνο, αλλά δεν προτείνεις καμιά εναλλακτική. Την ίδια στιγμή, είσαι επίσης μέλος του InPolitics.ro (επανεκκίνηση της πολιτικής- Restarteaza Politica). Πως φαντάζεται αυτή η ομάδα την πολιτική αλλαγή σήμερα στην Ρουμανία;
24. Έχεις ονομάσει ένα από τα βίντεο σου «Η αλήθεια για τη Ρουμανία». Πιστεύεις πως αυτή είναι η μόνη αλήθεια; Πως θα ήθελες να είναι η Ρουμανία στο μέλλον; Τι αλλαγές θα ήθελες να δεις να συμβαίνουν;

c) Άλλες Σύγχρονες Ρουμανικές Πολιτισμικές Αναπαραστάσεις

25. Το βίντεο που ονομάζεται «Ένας κόσμος χωρίς την Ρουμανία 1» (Ce ar face lumea fara noi), έχει δημοσιευτεί στο YouTube αρκετές φορές, χωρίς να είναι ξεκάθαρο ποιος το δημιούργησε. Τι σκέφτεσαι για το γεγονός ότι έχει δημοσιευτεί τόσες πολλές φορές και για το ποιος μπορεί να ήταν ο στόχος του δημιουργού του;
26. Το πρόγραμμα που σου έστειλα είναι μέρος της δράσης του προγράμματος «Transitland Europa» και προσκαλεί ανθρώπους από τις νέες Ευρωπαϊκές χώρες, να δημιουργήσουν ένα βίντεο το οποίο θα: «ερμηνεύει δημιουργικά το φαινόμενο της μετάβασης στις πρώην κομμουνιστικές χώρες, σε μια προσπάθεια να παρουσιάσει την ιστορία εκ των έσω». Σκοπεύεις να συμμετέχεις; Τι θα περιλάμβανες σε ένα βίντεο σαν αυτό;
27. Με ποιους τρόπους νομίζεις ότι ταινίες όπως η «4 μήνες, 3 εβδομάδες και 2 ημέρες» (4 luni, 3 saptamani si 2 zile), «Η Οδύσσεια του Κυρίου Λαζαρέσκου» (Moartea Domnului Lazarescu) και το «California Dreamin» (Nesfarsit) έχουν παρουσιάσει την εικόνα της Ρουμανίας στο εξωτερικό;

2) ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΓΙΑ ΜΕΝΑ...

Άρχισα να γράφω σε blog τον απρίλιο του 2004. Υπήρχαν 3 blogs μέχρι σήμερα εδώ:

<http://www.mariuss-blog.blog.ro>

<http://mariusnicolescu.wordpress.com>

και το παρόν

Εδώ για μένα:

Marius A. Nicolescu

ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ: ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ: ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:

Αμερικάνικο Πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας (AUBG) –Ακόμη φοιτητής.

Απρίλιος 2008 - παρόν

Αρχισυντάκτης του περιοδικού i-view (<http://iviewmagazine.blogspot.com>)

Σεπτέμβριος 2006 – Μάιος 2008

Ρεπόρτερ στο πλαίσιο των εκδόσεων DeFacto, που εκδίδονται από τα Αμερικάνικο Πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας (www.defactobg.com)

Δεκέμβριος 2007

Οργάνωση της πιο σημαντικής συνάντησης bloggers εκτός Βουκουρεστίου. Στο ConstantaBlogMeet, συμμετείχαν περίπου 50 bloggers της Κωνσταντίνα και όχι μόνο

Σεπτέμβριος 2007 – Δεκέμβριος 2007

Πρακτική στο πλαίσιο του TVR, για την εκπομπή «Κύριος Trandafir». Παρουσιαστής Adrian Bănuță

Ιούνιος 2007-Σεπτέμβριος 2007

Συντονιστής δημοσίων σχέσεων για την εταιρεία «Portuguese Princess Excursions», στο Provincetown, Massachusetts, USA (<http://www.provincetownwhalewatch.com/>)

Σεπτέμβριος 2006- Μάιος 2007

Συντάκτης των εκδόσεων De Facto που εκδίδονται στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας (www.defactobg.com)

Ιανουάριος 2007

Συμμετέχων στο σεμινάριο «Training for Trainers-Intercultural Workshop» στην Πολωνία (Στρόζε). Το σεμινάριο είχε σα στόχο την τελειοποίηση των επικοινωνιών, την αποκάλυψη των στερεοτύπων που χρησιμοποιούμε και ο τελικός σκοπός ήταν η δημιουργία μιας σειράς σχεδίων, που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατάλληλα στο μέλλον.

Οκτώβριος 2006

Συμμετοχή στο προσωπικό του προγράμματος Action 1 στο Giresun στη Τουρκία

Ιούλιος 2006

Κέρδισα μια ολόκληρη υποτροφία αξίας περίπου 1000 \$, στο International Debate Education Association Youth Forum, ένα εκπαιδευτικό φόρουμ που έλαβε χώρα τη περίοδο από 23 Ιουλίου έως 5 Αυγούστου, στο Predeal της Ρουμανίας. Το θέμα των μαθημάτων, ήταν «Δημοσιογραφία για τους νέους»

Ιούνιος 2006

-Οργανωτής του συνεδρίου «Δημοκρατία – Τρόπος Χρήσης», που έλαβε χώρα σε συνεργασία με την εφημερίδα «Cotidian» και την ARDOR (Ρουμανική Ένωση Συζήτησης, Προφορικού Λόγου και Ρητορικής). Στο συνέδριο συμμετείχαν ο πρόεδρος του ιδρύματος Pro Democratia, Christian Pirvulescu, ο πρόεδρος της ARDOR, Moncia Mocanu και ο βοηθός εκδότη της Cotidian, Pavel Lucescu

- Καλεσμένος στην εκπομπή «Ενάντια Γενιά», που μεταδόθηκε στις 6 Ιουνίου 2006, στις 18:00 από τη Ρουμανική τηλεόραση TVR 1. Συζητήθηκε το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου. Συμμετείχαν ο Radu Naum, σχολιαστής και αθλητικογράφος, και ο Marian Voicu, δημοσιογράφος

Μάιος 2006

Έγινε δεκτός με μερική Υποτροφία στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο του Μπλαγκόεβγκραντ, στη Βουλγαρία (www.aubg.edu). Η πλειοψηφία της υποτροφίας προσφέρθηκε από το Ίδρυμα Soros- Open Society.

Σεπτέμβριος 2005-Αύγουστος 2006

Πρόεδρος της Λέσχης Συζήτησης και Προφορικού Λόγου «Σωκράτης», - η μοναδική λέσχη συζήτησης στη Κωνσταντζα- που δημιουργήθηκε από μαθητές που συμμετείχαν.

Μάρτιος 2006

Λήψη μιας πλήρους υποτροφίας για μια εβδομαδιαία σειρά μαθημάτων με θέμα «Radio Broadcasting», που την έλαβα από το Ίδρυμα Soros - Open Society και από την Κυβέρνηση των Η.Π.Α. Πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα της επαρχίας του Κοσόβου, Πρίστινα, και το τελικό αποτέλεσμα ήταν μια σειρά από ρεπορτάζ για το ράδιο, σχετικά με την κατάσταση στην περιοχή.

Νοέμβριος 2005

Αποφοίτηση από τα μαθήματα CODECS, για την αποτελεσματική διαχείριση της εκπαίδευσης.

Οκτώβριος 2005

Οργάνωση 2 εκδόσεων DebateFest – το πρώτο φεστιβάλ δημόσιας συζήτησης στη Ρουμανία. Το φεστιβάλ αυτό, πραγματοποιήθηκε στο κέντρο συνεδρίων του ξενοδοχείου Ibis στην Κωνσταντζα με την παρουσία σχεδόν 300 θεατών και την παρουσία των καλύτερων και πιο έμπιστων MME της πόλης, για την κάλυψη του γεγονότος.

Αύγουστος 2005

- Συμμετοχή ως μέλος των εκπροσώπων τύπου στο πλαίσιο του φεστιβάλ Callatis, επεμβάσεις στην εκπομπή μετά το φεστιβάλ, συνεντεύξεις με έναν αριθμό προσωπικοτήτων που ήταν παρόντες, οι οποίες δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό Cuget Liber και το περιοδικό Adolescentul.
- Συμμετοχή, μαζί με άλλα δύο μέλη του Κλαμπ Συζήτησης «ο Σωκράτης», στον Εθνικό Διαγωνισμό Συζήτησης που διοργανώθηκε από την ARDOR (Ρουμανική Ένωση Συζήτησης, Προφορικού Λόγου και Ρητορικής)

Ιούλιος 2005

Νίκη μιας πλήρους υποτροφίας αξίας 1500 δολαρίων, για ένα θερινό σχολείο στο Πανεπιστήμιο του Vermont στις ΗΠΑ. Συμμετέχων στα πλαίσια αυτού του σχολείου και στο Παγκόσμιο Ινστιτούτο Συζήτησης, διαγωνιζόμενος στο Διεθνές Τουρνουά Συζήτησης, θέση – 18 από τους ομιλητές, ανάμεσα σε περίπου 200 συμμετέχοντες, όλοι από τους οποίους Αμερικανοί

Οκτώβριος 2000-Ιανουάριος 2006

- Συντάκτης του περιοδικού «Adolescentul», που εκδίδεται από την αξιόπιστη εφημερίδα, Cuget Liber. Πάνω από 300 άρθρα δημοσιευμένα στο περιοδικό και υλικό στην εφημερίδα Cuget Liber.
- Απόφοιτος του μαθήματος προετοιμασίας δημοσιογραφίας, που πραγματοποιήθηκε από την Cuget Liber, με τη μεσολάβηση της καθηγήτριας Aurelia Lapusan.

Απρίλιος 2005

Παρουσίαση του ντοκιμαντέρ «Εξερευνώντας την Κωνσταντσα», στο πλαίσιο της Εθνικής Γιορτής Τουρισμού που πραγματοποιήθηκε την περίοδο από 7-10 Απριλίου, στο Εκθεσιακό Κέντρο Romexpo στο Βουκουρέστι.

Μάρτιος 2005

- Συμμετοχή στην Εθνική Ολυμπιάδα Κοινωνιολογίας της χώρας, που έγινε στην Mangalia.

- Πραγματοποίηση με ιδιωτικούς πόρους, και ιδιωτικές δυνάμεις, μαζί με έναν ακόμη συντάκτη του περιοδικού «Adolescentul», ενός ανεξάρτητου φιλμ για την Κωνσταντσα με τίτλο «Εξερευνώντας την Κωνσταντσα».

Φεβρουάριος 2005

- Απόκτηση της 1^{ης} θέσης στην Ολυμπιάδα Κοινωνιολογίας, που πραγματοποιήθηκε στον Νομό.
- Συμμετοχή, ως εκπαιδευτής στην εκλογή που πραγματοποιήθηκε από την πρεσβεία των ΗΠΑ, και την ARDOR (Ρουμανική Ένωση Συζήτησης, Προφορικού Λόγου και Ρητορικής), για την υποτροφία SEEYLI (Ινστιτούτο Νεανικής Πρωτοβουλίας της Νότιο Ανατολικής Ευρώπης) όπου είχαν διαλεχτεί 11 μαθητές, οι οποίοι έφυγαν για τις ΗΠΑ τον μήνα Ιούλιο.

Ιανουάριος 2005

Οργάνωση και υποστήριξη ενός μαθήματος διοίκησης επιχειρήσεων στο οποίο πήραν μέρος 20 συμμετέχοντες. Οι συνεργάτες του προγράμματος ήταν η ARDOR (Ρουμανική Ένωση Προφορικής Συζήτησης και Ρητορικής) και το Ειρηνευτικό Σώμα Ρουμανίας.

Νοέμβριος 2004

- Συμμετοχή στο συνέδριο ONU, Oxford International Model United Nations, που πραγματοποιήθηκε για 3 ημέρες στην Οξφόρδη της Μεγάλης Βρετανίας. Τα θέματα που εξετάστηκαν με προτεραιότητα, ήταν η πολιτική του πολέμου και η παγκόσμια κοινότητα το 2004.
- Αποφοίτηση από το μάθημα Διοίκηση Επιχειρήσεων για εκπαιδευτές, που πραγματοποιήθηκε από την ARDOR (Ρουμανική Ένωση Προφορικής Συζήτησης και Ρητορικής) και το Ειρηνευτικό Σώμα Ρουμανίας.

Οκτώβριος 2004

Υποκινητής και οργανωτής του πρώτου φεστιβάλ δημόσιας συζήτησης στην Ρουμανία, DebateFest2004, που οργανώθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Παιδαγωγικού Κολεγίου, Constantin Bratescu.

Αύγουστος 2004

Ποιοτική Συμμετοχή ως εκπρόσωπος τύπου στο φεστιβάλ Callatis, και παρεμβάσεις στην εκπομπή TVR, μετά το τέλος της εκπομπής

Ιούλιος 2004

Υποτροφία για σπουδές σε προβλήματα Κοινωνικής Πολιτικής, ηγεσίας και συζητήσεως στις ΗΠΑ, για ένα μήνα, στο Πανεπιστήμιο Wake Forest, στη Νότιο Καρολίνα. Υποτροφία SEELY (Ινστιτούτο Νεανικής Πρωτοβουλίας της Νότιο Ανατολικής Ευρώπης), που χρηματοδοτήθηκε εξ' ολοκλήρου από το Τμήμα Δικαίου των ΗΠΑ, με την μεσολάβηση της Ανοιχτής Κοινωνίας, Νέα Υόρκη.

Ιανουάριος – Απρίλιος 2004

Εθελοντής στο πλαίσιο του Κέντρου Ευρωπαϊκών Πηγών, Παλάτι των Παιδιών, Κωνσταντσα

Δεκέμβριος 2003

Συμμετοχή μαζί με τον συνεκδότη του περιοδικού Adolescentul, στην απονομή των βραβείων του Ρουμανικού Κλαμπ Τύπου, όπου το περιοδικό πήρε το πρώτο βραβείο, ο Dumitru Tinu.

Άλλες πραγματικότητες:

- Πάνω από 1000 άρθρα που έχουν δημοσιευτεί σε πολυάριθμα μέσα – περιοδικό Adolescentul, εφημερίδα Cugat Liber, στο site www.romanalibera.com και στο δικό του, εξαίσιο blog.
- Πάνω από 15.000 δολάρια πάρθηκαν μέσω υποτροφιών, τα τελευταία 4 χρόνια.

3) ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΤΑ ΒΙΝΤΕΟ

«ΥΨΩΝΟΥΜΕ ΤΗ ΣΗΜΑΙΑ... ΜΠΑΙΝΟΥΜΕ ΣΤΗΝ Ε.Ε.¹³⁹»

Η τελευταία σημείωση για αυτή τη χρονιά. Μπαίνουμε σε λίγες ώρες στην ΕΕ – μια στιγμή που πολλοί περίμεναν πολύ, ενώ κάποιοι άλλοι την φοβόντουσαν. Θα έχω τις απαντήσεις για την αντίστοιχη στιγμή. Ως τότε σας προτείνω να ξεχάσετε τις μερικές εικόνες της ανύψωσης της σημαίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Βουκουρέστι, γεγονός που μεταδόθηκε απευθείας από το EuroNews.

Ο Tariceanu¹⁴⁰ μιλάει πρώτος

Μετά προετοιμάζεται ο Basescu...

¹³⁹ Διαθέσιμο στα ρουμανικά, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2006/12/31/152/>

¹⁴⁰ Ο Călin-Constantin-Anton Popescu-Tăriceanu, γεννήθηκε στις 14 Ιανουαρίου του 1952, και είναι Ρουμάνος πολιτικός. Είναι πρωθυπουργός της Ρουμανίας από τις 28 Δεκεμβρίου του 2004 και πρόεδρος του Εθνικού Φιλελεύθερου Κόμματος και Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Φιλελεύθερου Κόμματος Δημοκρατίας και Αναμορφωσης, δύο θέσεις που έλαβε το 2004.

Αλλά μιλάει ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου...

Αλλά, παρ' όλα αυτά, ακόμη προετοιμάζεται ο Basescu...

Και μιλάει...

Και μιλάει...

Και, στο τέλος υψώνουν τη σημαία

Και χαίρονται....

Λιγάκι ακόμη...

Και χαιρόνται...

Τα- ρα- τα- ταααα...

«Είμαι πετυχημένος...»

«Θεοου...»

«Να ζήσετε!»

«Αχ, Basescu, τι μου κάνεις...»

Τα πυροτεχνήματα φωτίζουν τον ουρανό γύρω από την Πλατεία Βικτώρια...

Όχι, δεν είναι μεσάνυχτα ακόμη, αλλά βιαζόμαστε κι εμείς να πάμε να φάμε....

Και σας έδειξα, πως το EuroNews μετέδωσε το «άθλημα»

«Αχ βρε Τραϊανέ, τουλάχιστον σήμερα να κάνουμε ότι δεν καταλαβαίνουμε»

Και έτοιμη η γιορτή, τελείωσε, όλος ο κόσμος πηγαίνει στο σπίτι...

Εγώ δεν μπορώ να σας ευχηθώ τίποτε άλλο από Καλή Χρονιά και Χρόνια Πολλά.

Σας ευχαριστώ.

Εις το επανιδείν.

Η Κάψουλα του Χρόνου

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Αθανασίου, Αθηνά, 2004. «Εθνογραφία στο Διαδίκτυο ή το Διαδίκτυο ως Εθνογραφία: Δυνητική Πραγματικότητα και Πολιτισμική Κριτική», στο: Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 115, σ. 49-74.
- Ανδριωτάκης Μανώλης, 2007, «BLOG – Ειδήσεις από το δικό σου δωμάτιο», Νεφέλη, Αθήνα.
- Βουτυρά, Ευτυχία & Βαν Μπούσχοτεν Ρίκη, 2007. «Ο Βασιλιάς Πέθανε. Ζήτω ο Βασιλιάς!» (Εισαγωγή), στο: Βουτυρά, Ευτυχία & Βαν Μπούσχοτεν, Ρίκη (επιμ), 2007. «Ανάμεσα σε Παρελθόν και Παρόν. Εθνογραφίες του Μετασοσιαλιστικού Κόσμου», Αθήνα, Κριτική, σ. 9-27
- Γκέφου-Μαδιανού 1999, «Πολιτισμός και Εθνογραφία», κεφ. 10 «Από τον εθνογραφικό ρεαλισμό στην πολιτισμική κριτική».
- Anderson, Benedict, Χαντζαρούλα, Ποθητή (μτφρ.). 1997. «Φαντασιακές κοινότητες : στοχασμοί για τις απαρχές και τη διάδοση του εθνικισμού», Αθήνα : Νεφέλη.(αρχική έκδοση, 1983)
- Appadurai, Arjun, 1996. «Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy» στο: «Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization», University of Minnesota Press, (αρχική έκδοση, 1991)
- Appadurai, Arjun, 1996. «Global Ethnoscapes: notes and queries for a transnational anthropology», στο *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*, University of Minnesota Press: αρχική έκδοση στο: 1991. R.G. Fox (επιμ.), «Recapturing Anthropology: Working in the present», Santa Fe, School of American Research Press, pp. 191-210
- Appadurai, A. 1996, «Patriotism and its Futures», στο «*Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*», University of Minnesota Press αρχική έκδοση στο: 1993, *Public Cultures*, vol. 5, no. 3, 411-429,
- Bakic-Hayden, Milica, 1995. «Nesting Orientalisms: The case of former Yugoslavia», *Slavic Review* 54, no 4 (Winter 1995) , 917-931.
- Bhabha, Homi, 1997a. «Conclusion: ‘Race’, Time and the revision of modernity» στο: *The Location of Culture*, London, Routledge. pp. 236-256.
- Bhabha, Homi, 1986. «Remembering Fanon: Self, Psyche and the Colonial Condition». Στο *Black Skins, White Masks*. Trans. Charles Lam Markmann. London: Pluto Press.

- Bhabha, Homi. 1997b. «Of Mimicry and Man: The Ambivalence of Colonial Discourse». Στο *Tensions of Empire: Colonial Cultures in a Bourgeois World*, επιμ. Frederick Cooper και Ann Laura Stoler. Berkeley: University of California Press. [Επίσης στο *The Location of Culture*. London: Routledge.]
- Fanon, Frantz. 1986. «The Negro and Language» και «The Fact of Blackness» Στο *Black Skins, White Masks*. Trans. Charles Lam Markmann. London: Pluto Press.
- Bilalis, Mitsos, 2005. «Re-domesticating the National Past: Visuality and Nostalgia on Greek Personal Homepages», *Sociological Problems Quarterly*, διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: (<http://www.aegean.gr/social-anthropology/canakis/PDF%20texts%20online/Bilalis.pdf>)
- Buchowski, Michael, 2007. «Η Μεταβαλλόμενη Εθνοϊολόγηση της Κοινωνίας των Πολιτών και της Πολιτικής Κοινωνίας στην Πολωνία», μτφρ. Χρήστος Σίμος, στο: Βουτυρά, Ευτυχία & Βαν Μπούσχοτεν, Ρίκη (επιμ.), 2007. «Ανάμεσα σε Παρελθόν και Παρόν. Εθνογραφίες του Μετασοσιαλιστικού Κόσμου», Αθήνα, Κριτική, σ.169-195. (Πρωτότυπο: Buchowski, Michal, «The Shifting Meanings of Civil and Civic Society in Poland», στο: Hann, Chris & Dunn, Elizabeth (επιμ.), 1996. «Civil Society, Challenging Western Models», London, Routledge, σ. 79-98)
- Clifford & Marcus, «Writing Culture: The poetics and politics of Ethnography», Berkley, Los Angeles, University of California Press.
- Durkheim, Emile. 1893. «The Division of Labor in Society», New York, Macmillan Publishers.
- Fischer Michael, 1998 «Ο κινηματογράφος ως εθνογραφία και πολιτισμική κριτική». Στο Γκέφου, Μαδιανού, Ανθρωπολογική θεωρία και εθνογραφία, 109-152.
- Fleming, K.E. 2001. «Orientalism, the Balkans, and Balkan Historiography», *American Historical Review*, October 2000, 1218-1233.
- Foucault, Michel, 1986. «Of Other Spaces» *Diacritics*, Oxford: Blackwell
- Goddard Victoria A., Llobera Josep R., Shore Cris, 1996, «Introduction: The Anthropology of Europe», στο Victoria A. Goddard, Josep R. Llobera, Cris Shore (eds.), *The Anthropology of Europe: Identity and Boundaries in Conflict*, Berg, pp.1-40.
- Ginsburg, Faye D., Abu-Lughod, Lila, Larkin, Brian, 2002. «Introduction», στο: Ginsburg, Faye D., Abu-Lughod, Lila, Larkin, Brian, (επιμ.) «Media Worlds: Anthropology on New Terrain», University of California Press, pp. 1-36.

- Goldsworthy, Vesna, 1998. «Ruritania, Ανακαλύπτοντας τα Βαλκάνια», University Studio Press
- Goldsworthy, Vesna, 2002. «Invention and In(ter)vention: The Rhetoric of Balkanization», στο Bjelic I. Dusan & Savic Obrad (eds), «Balkan as Metaphor, Between Globalization and Fragmentation», Massachusetts Institute of Technology
- Graham, Mark, Khosravi, Shahram, 2002. «Reordering Public and Private in Iranian Cyberspace: Identity, Politics and Mobilization», στο: Identities: Global Studies in Culture and Power, 9, pp. 219–246.
- Gupta, A., Ferguson J., 1997a. «Anthropological locations: boundaries and grounds of a field science» Berkeley, Los Angeles, University of California Press.
- Gupta Akhil & Ferguson James: 1997b, «Beyond ‘Culture’: Space, Identity, and the Politics of Difference», στο Akhil Gupta & James Ferguson (επιμ.), Culture, Power, Place: Explorations in Critical Anthropology, Duke University Press.
- Habermas Jurgen, 1989. «The Structural Transformation of the Public Shere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society» (transl. Thomas Berger), Cambridge, MA: MIT Press
- Hann, Chris, 2007. «Μετά τον Κομμουνισμό. Στοχασμοί για την Ανθρωπολογία της Ανατολικής Ευρώπης και τη ‘Μετάβαση’» μτφρ. Ρίκη Βαν Μπούσχοτεν στο: Βουτυρά, Ευτυχία & Βαν Μπούσχοτεν, Ρίκη (επιμ.), 2007. «Ανάμεσα σε Παρελθόν και Παρόν. Εθνογραφίες του Μετασοσιαλιστικού Κόσμου», Αθήνα, Κριτική, σ. 471-505. (Πρωτότυπο: Hann Chris, 1994. «After Communism: Reflections on East European Anthropology and the ‘Transition’», στο Social Anthropology, 2(3), pp. 229-249, Cambridge University Press.
- Haraway, Donna, 1993. «A cyborg manifesto» στο: S. During (επιμ.), «The cultural studies reader», London, Routledge, pp. 271-291.
- Herzfeld Michael, 1997, «Cultural Intimacy – Social Poetics in the Nation - State», Routledge, New York.
- Hirsch Marianne, 1997, «Family Frames – photography, narrative and postmemory», Harvard University Press.
- Iacob George & Gavrilovici Ovidiu, 2006, «Romania and the Western World from the 1800s» Journal of Organizational Change, Vol. 19 No. 6, pp. 696-704
- Malinowski, Bronislaw, 1922, «Introduction: The Subject, Method and Scope of This Inquiry». Στο The Argonauts of the Western Pacific, 1-25.

- Mandel, Ruth, 2007. «Εμφυτεύοντας την Κοινωνία των Πολιτών», μτφρ. Χρήστος Σίμος, στο: Βουτυρά, Ευτυχία & Βαν Μπούσχοτεν, Ρίκη (επιμ.), 2007. «Ανάμεσα σε παρελθόν και παρόν. Εθνογραφίες του μετασοσιαλιστικού κόσμου», Αθήνα, Κριτική, σ.141-168. (Πρωτότυπο: Mandel, Ruth, 2002, «Seeding civil society», στο: Hann, Chris M. (επιμ.), 2002. «Postsocialism, Ideals, Ideologies and Practices in Eurasia», London, Routledge, σ. 279-296)
- Marcus, George, 1998a. «Anthropology through thick and thin», κεφ. 3 «Ethnography in/of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography» (1995), pp. 79-104. (Πρώτη δημοσίευση: 1995, στο: Annual Review of Anthropology, 24, pp.; 95-117)
- Marcus, George, 1998b, «Τα μετά την κριτική της εθνογραφίας». Στο Δ. Γκέφου-Μαδιανού (επιμ.), Ανθρωπολογική θεωρία και εθνογραφία: Σύγχρονες Τάσεις, 67-108, Ελληνικά Γράμματα
- Marcus George & Michael Fischer, 1986, «Anthropology as Cultural Critique: An experimental moment in the human sciences», Chicago, The University of Chicago Press.
- Mazzarella William, 2004. «Culture, Globalization, Mediation» στο: Annual Review of Anthropology, 33, pp. 345-367.
- Mc Donald Maryon, 1996, «Unity in Diversity: Some tensions in the Construction of Europe», Social Anthropology, Vol. 4, No. 1, pp. 47-60
- Murphy B. Alexander, «The Changing Geography of Europeaness», Geopolitics Roundtable, p.p. 586 – 591. (ελλιπή στοιχεία)
- Sampson, Steven, 2007. «Η Κοινωνική Ζωή των Προγραμμάτων. Εισάγοντας την Κοινωνία των Πολιτών στην Αλβανία», μτφρ. Χρήστος Σίμος, στο: Βουτυρά, Ευτυχία & Βαν Μπούσχοτεν, Ρίκη (επιμ.), 2007. «Ανάμεσα σε Παρελθόν και Παρόν. Εθνογραφίες του Μετασοσιαλιστικού Κόσμου», Αθήνα, Κριτική, σ.107-139. (Πρωτότυπο: Sampson, Steven, 1996. «The Social life of Projects: Importing Civil Society to Albania», στο: Hann, Chris & Dunn, Elizabeth (επιμ.), 1996. «Civil Society, Challenging Western Models», London, Routledge, σ. 121-142)
- Shore Cris, 2000, «Building Europe: The Cultural Politics of European Integratrion», Routledge.
- Shore Cris, 2004, «Whither European Citizenship: Eros and Civilization Revisited», European Journal of Social Theory, Vol. 7, No. 27, pp. 27 -44.

- Todorova, Maria, 2000. «Βαλκάνια, η Δυτική Φαντασίωση», Παρατηρητής.
- Tonnies Ferdinand. 1957. *Community and Society (Gemeinschaft and Gesellschaft)*. The Michigan State University Press.
- Trigo, Abril, 2003. «Cybernation (Or, La Patria Cibernetica)», στο: *Journal of Latin American Cultural Studies*, 12/1, pp. 95-117.
- Uimonen, Paula, 2003. «Mediated Managementt of Meaning: On-Line Nation Building in Malaysia», στο: *Global Networks*, 3/3, pp. 299-314.
- Verdery, Katherine, 1991a. «Theorizing Socialism: A Prologue to the ‘Transition’» στο: *American Ethnologist*, 18, pp. 419-139.
- Verdery, Katherine. 1991b. *National Ideology Under Communism – Identity and Cultural Politics in Ceausescu’ s Romania*, University of California Press.
- Verdery Katherine, 1996, «What Was Socialism and What Comes Next?», Princeton University Press.
- Verdery, Katherine, ?. «Anthropology of Socialist Societies» διαθέσιμο στο: <http://web.gc.cuny.edu/Anthropology/faculty/INTL-ENC.doc>
- Verdery, Katherine. 1995a. «Faith, hope, and caritas in the land of the pyramids: Rumania, 1990 to 1994». *Comparative Studies in Society and History* 37(4): 625–69.
- Verdery, Katherine. 1995b. « ‘Caritas’: And the reconceptualization of money in Rumania». *Anthropology Today* 11(1): 3–7
- Wilson, Samuel M. & Peterson, Leighton C., 2002. «The Anthropology of Online Communities», στο: *Annual Review of Anthropology*, 31, pp. 449-467.
- Warner Michael, «Publics and Counterpublics», *Public Culture*, 14/1 (2002), 49-89.
- Wolfe, Thomas C., 2000. «Cultures and Communities in the Anthropology of Eastern Europe and The Former Soviet Union», στο: *Annual Review of Anthropology*, 29, pp. 195-216.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ:

- American Anthropological Association: <http://www.aaanet.org/> &
- Code of Ethics: www.aaanet.org/committees/ethics/ethrpt.htm
- Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Blog> &
<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%B9%CE%BF> & <http://en.wikipedia.org/wiki/Blog>
- The Anthropology of East Europe Review:
<http://condor.depaul.edu/~rrotenbe/aeer/>
- Soyuz: The Research Network for Postsocialist Cultural Studies:
<http://www.uvm.edu/%7Esoyuz/frameset.html>
- Ethnologia Balcanica:
<http://www.cceol.com/aspc/publicationdetails.aspx?publicationid=b5746423-0326-46ae-b10d-dd2ed99605a0>
- YouTube: <http://www.youtube.com>
- MySpace: <http://www.myspace.com/>
- Yahoo Videos: <http://video.vahoo.com/>
- Metacafe: <http://www.metacafe.com/>
- DailyMotion: <http://www.dailymotion.com/us>
- Veoh: <http://www.veoh.com/>
- Google Videos: <http://video.google.com/>
- Blogger: <http://www.blogger.com/>
- WordPress: <http://wordpress.com/>
- <http://mariusnicolescu.wordpress.com/>
- <http://www.nicolescublog.ro/>
- RoWordPress: <http://ro.wordpress.com/>
- MyBlog: <http://www.myblog.ro/>
- Weblog: <http://www.weblog.ro/>
- BlogHost: <http://bloghost.ro/>
- LiveJournal: <http://www.livejournal.com/>
- Technorati: <http://www.technorati.com/>
- Blogdigger: <http://www.blogdigger.com/index.html>
- Feedster: <http://www.feedster.com/>

- Pirillo Chris, Quotations on Blogger’s Manifesto:
<http://chris.pirillo.com/2002/02/10/the-bloggers-manifesto/>
- Blumsohn Aubrey, Presentation of Ringmar Erik’s Book, “The Bloggers Manifesto”:<http://scientific-misconduct.blogspot.com/2007/10/bloggers-manifesto-new-book-and.html>
- Ανάλυση για την Ρουμανική Μπλογκόσφαιρα, βασισμένη σε έρευνα του RoBloggers: http://www.timsoft.ro/ejournal/analiza_ro_blogosfera2006.html
- Blogoree: <http://blogoree.ro/forum> (Τόπος συζήτησης (forum) Ρουμάνων Bloggers)
- Roblogfest: <http://www.roblogfest.ro/> (Στοιχεία για το φεστιβάλ Ρουμάνων Bloggers 2007)
- Blog Browsing: <http://www.blogbrowsing.ro/>
- Facebook: www.facebook.com
- Hi5: www.hi5.com
- TransitLand Europa: <http://transitland.eu/>
- Windows Messenger: www.msn.com
- Vixy: www.vixy.net
- IndyMediaQ: www.Indymedia.org - WE ARE THE MEDIA.
- Για τη Ρουμανία: <http://romania.indymedia.org>
- Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας: www.aubg.edu
- InPolitics - Ξαναξεκινήστε την Πολιτική (Restarteaza Politica)
<http://www.inpolitics.ro>
- Open Society Institute & Soros Foundations Institute: <http://www.soros.org/>
- Πληροφορίες για το κίνημα AdoptABlog:
http://www.masternewmedia.org/free_speech/China/adopt_a_chinese_blog_initiative.htm
- Google AdSense:
https://www.google.com/adsense/login/el/?hl=el&sourceid=aso&subid=ww-el-ha&utm_medium=ha&utm_term=google%20adsense&gsessionid=uFG70W_vMjY
- Romania Tourism: <http://www.romaniatourism.com/bucharest.html>
- Romania Travel: <http://www.romaniatravel.com/>

- Romania Libera: www.romanalibera.com
- Trafic: www.trafic.ro
- Blog - Victor Ciutacu - Vorbe Grele (Μεγάλες Κουβέντες) :
<http://www.ciutacu.ro/>
- Zoso' s blog: <http://www.zoso.ro/>
- Η Κάψουλα του Χρόνου (Capsula Timpului):
<http://capsulatimpului.wordpress.com/>

ΚΕΙΜΕΝΑ:

- Bilalis, Mitsos, “Re-domesticating the National Past: Visuality and Nostalgia on Greek Personal Homepages”: <http://www.aegean.gr/social-anthropology/canakis/PDF%20texts%20online/Bilalis.pdf>
- Verdery Katherine, The Anthropology of Socialist Societies:
<http://web.gc.cuny.edu/Anthropology/faculty/INTL-ENC.doc>
- Έρευνα που αφορά Έλληνες bloggers:
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/news/ell__1KathiLev&xml/&aspKath/ell.asp&fdate=22/03/2008,
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_ell_1_22/03/2008_94660,
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_ell_1_22/03/2008_94658,
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_ell_1_22/03/2008_94657,
http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_ell_1_22/03/2008_94656

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ:

- Πρώτο blog Μάριου: Reverberatii – Blog Civilitat (Αντανακλάσεις – Πολιτισμένο Blog): <http://mariuss-blog.weblog.ro/>
- Δεύτερο blog Μάριου: Blog: Nicolescu stie ce scrie (Ο Nicolescu ξέρει τι γράφει): www.mariusnicolescu.wordpress.com
- Τρίτο blog Μάριου: Blog: Nicolescu stie ce scrie (Ο Nicolescu ξέρει τι γράφει): www.nicolescublog.ro (Μη διαθέσιμο πια, στην σελίδα:
<http://whm6.claus.ro/suspended.page/>)
- 16803: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/03/06/16803/>
- Αναβάθμιση της λίστας μου (Blogroll Update) – Δεν είναι πια διαθέσιμο.

- Το συμπέρασμα της ημέρας (Concluzia zilei):
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/04/21/concluzia-zilei-21/>
- ConstantaBlogFest- Συμπεράσματα (ConstantaBlogFest- Concluzii):
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/10/20/constantablogfest-concluzii/>
- ConstantaBlogMeet-Θέματα Συζήτησης (ConstantaBlogFest- Teme de discutii) – Δεν είναι πια διαθέσιμο.
- Κοιμόμαστε (Adormim):
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/03/29/adormim/>
- Κριτική των ΜΜΕ που αφορά την τάξη της ποιότητας (Mediocritatea la rang de calitate): <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/01/23/mediocritatea-la-rang-de-calitate/>
- Ο θάνατος των παραδοσιακών μέσων; Νέα μέσα; Ασυναρτησίες... (Moartea mediei traditionale? New Media? Aiurea...):
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/03/22/moartea-mediei-traditionale-new-media-aiurea/>
- Κάτω Basescu! (Jos Basescu!):
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/04/19/jos-basescu/>
- Ο Constantinescu βάζει υποψηφιότητα για πρόεδρος (ξανά) (Constantinescu candideaza la presedintie (din nou)) – Δεν είναι πια διαθέσιμο.
- FlashNews: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/04/20/flashnews-8/>
- Nicolesclublog exit poll – Δεν είναι πια διαθέσιμο.
- Βιογραφικό Μάριου: Despre: <http://mariusnicolescu.wordpress.com/about/>
- Διαγωνισμός bloggers (Concurs de bloggeri):
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/09/12/concurs-de-bloggeri/>
- www.nicolesclublog.ro:
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/11/02/nicolesclublogro/>
- αληθινές στατιστικές (adevarate statistici) – Δεν είναι πια διαθέσιμο.
- Πώς να γράψεις ένα διάσημο blog (Cum sa scrii un blog faimos):
<http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/10/26/cum-sa-scrii-un-blog-faimos/>
- Μηδέν (Zero): <http://mariusnicolescu.wordpress.com/2007/04/16/zero/>

- Γίνονται διακρίσεις εις βάρος των τσιγγάνων; Γιατί, εις βάρος των ρουμάνων τι γίνονται; (Tiganiii sunt discriminati? De ce ? Romani ce sunt?) – Δεν είναι πια διαθέσιμο.
- Εκεί που τελειώνει η λογική, αρχίζει η Ρουμανία (Unde se termina logica, incepe Romania) – Δεν είναι πια διαθέσιμο.
- Η Εθνικότητα των Πρωτόπλαστων (Nationalitatea primilor oameni) – Δεν είναι πια διαθέσιμο.
- Οι Ρουμάνοι έχουν μια αντίληψη που διατηρεί κομμουνιστικά κλισέ (Romani au o mentalitate care pastreaza clisee comuniste):
<http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/04/20/romanii-au-o-mentalitate-care-pastreaza-clisee-comuniste/>
- 2022: <http://mariusniculescu.wordpress.com/2006/12/13/2022/>
- Έτοιμοι με την Κάψουλα (Gata cu Capsula):
<http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/01/16/gata-cu-capsula/>
- Τα χρόνια του Λυκείου (Ani de liceu):
<http://mariusniculescu.wordpress.com/2006/12/14/ani-de-liceu/>
- Ο ρατσισμός για μένα (Rasismul din mine):
<http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/08/08/rasismul-din-mine/>
- Η Αλήθεια για την Ρουμανία:
<http://mariusniculescu.wordpress.com/2007/10/02/truth-about-romania/>
- Υψώνουμε τη Σημαία... Μπαίνουμε στην Ε.Ε (Ridicam steagul... intram in UE): <http://mariusniculescu.wordpress.com/2006/12/31/152/>

BINTEO:

- Λίστα με τα βίντεο του Μάριου:
http://www.youtube.com/results?search_query=authormn&page=1
- Λίστα με αποσπάσματα από εκπομπές του Mircea Badea που δημοσιεύει ο Μάριος:
http://www.youtube.com/results?search_query=mircea+badea+authormn&search_type=
- Λίστα με τις αναρτήσεις του «ένας κόσμος χωρίς την Ρουμανία 1» (A World without Romania 1)

http://www.youtube.com/results?search_query=A+world+without+Romania&search_type

- Λίστα της σειράς Best & Worst 2006
http://www.youtube.com/results?search_query=Best+%26+Worst+authormn&search_type=
- Συνάντηση ConstantaBlogFest:
<http://www.youtube.com/watch?v=iztMFt3OuL.Y&feature=user>
- Απαντήσεις στα σχόλια (Raspunsuri la commetnarii):
<http://www.youtube.com/watch?v=9YGO94zqDzg>
- User Generated Content: <http://www.youtube.com/watch?v=Q2zSZrCq7Ys>
- ConstantaBlogMeet:
<http://www.youtube.com/watch?v=iztMFt3OuL.Y&feature=user>
- Ευχές για το Ρεβεγιόν (Urari la Revellion):
<http://www.youtube.com/watch?v=dv5s-GaZifQ>
- Είμαστε άρρωστοι μαζί με όλους (Sintem cu totii bolnavi): -
<http://www.youtube.com/watch?v=QyYzJbMVf8o>
- User generated content 1 x 18 :
<http://www.youtube.com/watch?v=BKWqvAfLgmM>
- User Generated Content 1x25 – Τέλος Εποχής (Season Finale) -
<http://www.youtube.com/watch?v=ZTy1BaxhqGc>
- User Generated Content 1 x 19 -
<http://www.youtube.com/watch?v=8ve6kHJlcHY>
- «Ένας κόσμος χωρίς την Ρουμανία 2»: (A World without Romania 2)
<http://www.youtube.com/watch?v=Zaaqnt9IVGQ> (δεν είναι διαθέσιμο πια).
- «Ανακαλύψτε τη Ρουμανία 2» (Discover Romania 2):
<http://www.youtube.com/watch?v=LupdxNxaXZM>
- « Η Αλήθεια για τη Ρουμανία» - RO (The Truth About Romania-RO):
<http://www.youtube.com/watch?v=ns14q7gmlNk> στα Ρουμανικά
- «Η Αλήθεια για τη Ρουμανία» - ENG (The Truth About Romania-ENG):
http://www.youtube.com/watch?v=3v9h74n_DS&NR=1 στα Αγγλικά.
- «Ανακαλύψτε τη Ρουμανία» (Discover Romania):
<http://www.youtube.com/watch?v=ifvu1xdW39g> (δεν είναι διαθέσιμο πια),

αλλά μπορεί να βρεθεί εδώ: <http://video.aol.com/video-detail/romania-simply-surprising/2489997749>

- User Generated Content 1 x 05 - <http://www.youtube.com/watch?v=KLI-aAjVqpc>.
- User Generated Content 1 x 02 - <http://www.youtube.com/watch?v=J3xoR6UXKMU>
- Άλλες αναπαραστάσεις της Ρουμανίας στο YouTube :
<http://www.youtube.com/watch?v=alr3ptircOU&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=W7znmPvyKJU&feature=related>,
<http://www.youtube.com/watch?v=cwKpViCqXak&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=bo9320sIGwg&feature=related>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000091598